

# KITABU CHA SALA

112 M. 50  
15-12-52  
(15/1)

Kimeandikwa na:  
Sayyid Muhammad Mahdi Al-Muusawy

BILAL MUSLIM MISSION OF TANZANIA  
P.O. BOX 20033  
DAR ES SALAAM

---

---

**Bilal Muslim Mission**

**ISBN 9976 956 20 7**

Toleo la Kwanza: 1967,	Nakala 3,000
Toleo la Pili: 1976,	Nakala 5,000
Toleo la Tatu: 1979,	Nakala 5,000
Toleo la Nne: 1987,	Nakala 10,000
Toleo la Tano: 1989,	Nakala 2,500
Toleo la Sita: 1991,	Nakala 2,500
Toleo la Saba: 1996,	Nakala 5,000

## YALIYOMO

Mlango	Habari	Ukurasa
Dibaji ya Toleo la Tatu .....		5
Utangulizi .....		6
1	1. Uislamu .....	7
	2. Usuulud-Diyn (Mizizi ya Dini) .....	9
	3. Furuu-u-Diyn (Matawi ya Dini) .....	12
2	. Fadhila za Sala .....	14
	2. Mwenye kuacha Sala kusudi .....	15
	3. Muqad-Damaatus-Salaat (Vitangulizi vya Sala) .....	21
3	1. An-Najaasaat (Najasi) .....	22
	2. Kuthibitisha Najasi .....	23
	3. Sheria ya Vinywaji na Uchinjaji wa wanyama .....	23
4	1. Al-Mutahhiraat (Vitu vinavyotoharisha) ....	25
	2. Al-Miyaah (Maji) .....	28
	3. Ahkaam Baytul-Khalaa (Hukumu za Chooni) .....	29
	4. Mustahab-baat Baytul-Khalaa (Mambo yaliyo Sunna Chooni) .....	29
	5. Makruuhaat (Mambo yaliyo Makuruhu uwapo Chooni) .....	31
	6. Isibraa (Kujikamua) .....	32
5	1. Hadathi (Uchafu wa kiroho) .....	33
	2. Wudhu-u-(Udhu) .....	34
	3. Mubti-laatul-Wudhu-u (Mambo yanayo- vunja Udhu) .....	35
	4. Shuruutul-Wadhu-u (Masharti ya Udhu) .....	36
	5. Wajibatul-Wudhu-u (Wajibu za Udhu) .....	37
	6. Mustahabbatul-Wudhu-u (Suna za Udhu) .....	37
	7. Kay-fiyyatul-Wudhu-u (Jinsi ya Kutawadha .....	38

<b>Mlango</b>	<b>Habari</b>	<b>Ukurasa</b>
	(a) Utangulizi .....	38
	(b) Nia .....	38
	(c) Kuosha Uso .....	38
	(d) Kuosha Mikono .....	40
	(e) Kupaka Maji Utosi .....	42
	(f) Kupaka Maji Miguu .....	43
<b>6</b>	<b>1. Hadathi kubwa .....</b>	<b>44</b>
	<b>2. Ghusl (Miogo) .....</b>	<b>44</b>
	<b>3. Ghusl za Wajibu .....</b>	<b>44</b>
	<b>4. Jinsi ya Kuoga .....</b>	<b>45</b>
	<b>5. Njia ya Taratibi .....</b>	<b>45</b>
	<b>6. Njia ya Irtimasi .....</b>	<b>46</b>
	<b>7. Ghusl ya Janaba .....</b>	<b>46</b>
	<b>8. Mambo yaliyoharimishwa kwa mwenye Janaba .....</b>	<b>47</b>
<b>7</b>	<b>1. Hadathi kubwa (Kwa wanawake) .....</b>	<b>48</b>
	<b>2. Hedhi .....</b>	<b>48</b>
	<b>3. Mambo yaliyoharimishwa kwa mwenye Hedhi .....</b>	<b>52</b>
	<b>4. Istihadha .....</b>	<b>53</b>
	<b>5. Nifaas .....</b>	<b>57</b>
<b>8</b>	<b>1. Tayammum .....</b>	<b>59</b>
	<b>2. Aina za Tayammum .....</b>	<b>60</b>
	<b>3. Tayam-mum ya Udhu .....</b>	<b>60</b>
	<b>4. Tayam-mum ya Mwogo .....</b>	<b>63</b>
<b>9</b>	<b>1. Muqaddamatu As-Salaat (Vitangulizi vya Sala) .....</b>	<b>64</b>
	<b>2. Aina za Sala .....</b>	<b>64</b>
	<b>3. Sala za Faradhi .....</b>	<b>64</b>
	<b>4. Sala za Sanna .....</b>	<b>66</b>
	<b>5. Nyakati za Sala tano .....</b>	<b>67</b>
	<b>6. Hadhari ya Nguvu .....</b>	<b>70</b>

Mlango	Habari	Ukurasa
	7. Kuelekea Kaaba (Kibla) .....	71
10	Mengineyo kuhusu Sala I .....	72
	1. Mahali Unaposalia .....	72
	2. Nguo za Kusalia .....	73
	3. Hadhari ya Nguvu .....	74
	4. Usafi wa nguo na Mwili (Tohara) .....	74
11	Vitangulizi vya Sala.....	75
	1. Adhana .....	75
	2. Dua za kusoma baada ya Adhana .....	76
	3. Iqamat .....	79
12	1. Nguzo za Sala: Rukn .....	81
	2. Nia .....	81
	3. Takbiyratul-Ihram .....	84
	4. Qiyaam .....	85
	5. Rukuu .....	87
	6. Mustahabbat-ur-Ruku (Vitndo bora vya Rukuu) .....	90
	7. Sajdah .....	91
	8. Mustahabbat za Sajdah .....	94
13	1. Nguzo za Sala: Ghayri (zisizo) Rukn	96
	2. Qira-at .....	96
	(a) Sura ya Al-Fat-ha .....	97
	(b) Sura ya Ikhlāas .....	97
	(c) Sura ya Qadr .....	98
	(d) Sura ya Asr .....	99
	(e) Sala za kusoma sura kwa kutoa sauti na za kusoma Kimya-kimya	100
	3. Dhikiri .....	100
	4. Tashahhud (At-tahiy-yaat) .....	101
	5. As-Salaam .....	104
	6. Tartiyb (Utaratibu) .....	105
	7. Muwalaat (Mfululizo) .....	105

4	Mengineyo kuhusu Sala II: .....	106
	1. Qunnut (Kusoma dua) .....	106
	2. Tofauti kati ya Sala ya Mwanaume na ya mwanamke .....	110
	3. Utaratibu wa Sala kwa ufupi .....	112
	4. Ta-aqiybaat-us-Salat .....	114
	5. Nyiradi za kusoma baada ya Sala .....	115
	(a) Tasbiyh ya Bibi Fatima (a.s.) .....	115
	(b) Sura ya Al-Hamdu (Fat-ha) .....	115
	(c) Ayatul-Kursi .....	116
	(d) Ayatush-Shahidal-Laah .....	117
	(e) Ayatul-Mulk .....	118
15	Mambo yanayobatilisha Sala .....	120
	1. Shakkiyaatus-Salaat (kutia Shaka katika Sala ) .....	122
	2. Shaka zisizoendekezwa .....	123
	3. Shaka zivunjazo Sala .....	124
	4. Shaka ziwezazo kusahihishwa .....	125
16	1. Shakkiyaatus-Salaat kwa ufupi .....	127
	2. Orodha ya Shaka .....	128
18	1. Sala ya Ihtiyaat .....	129
	2. Sijida ya Sahau .....	130
19	Salatul-Qasr (Sala kasoro kwa wasafiri) ....	131

## **DIBAJI YA TOLEO LA TATU**

**Toleo la Pili la kitabu hiki lilitolewa mnamo mwaka 1972. Kwa jinsi kitabu hiki kilivyoendelea kupendwa hata katika muda wa miaka kumi na miwili toka toleo la kwanza litokee, tuliona tutoe toleo lake la tatu na katika toleo hili tufanye masahihisho ya lugha kama walivyoomba baadhi ya wasomaji wetu.**

**Hivyo "Bilal Muslim Mission of Tanzania" inakitoa tena na kama tulivyofanya katika toleo la pili, "Masail" yote yamewakilishwa kitabuni humu kwa mujibu wa Fatwa ya Muftahid wetu Ayatullah Agha-e- Sayyid Abul-Qasim Al-Khoui Dama-Dhilluhul Aali.**

**Dar es Salaam  
Tanzania**

**M.R. Somji  
Hon. Secretary**

## **UTANGULIZI**

**Kwanza, Namshukuru Mwenyezi Mungu kwa shukurani nyingi mno kwa kunipa uwezo wa kutimiza matamania yangu ya siku nyingi, ambayo ni kutunga kitabu cha dini ya Kiislamu kwa lugha ya Kiswahili, kwa ufupi iwezekanavyo, lakini, kwa ujumla kieleze habari zote za Sala na Masharti yake yote ili kimwezeshe msomaji kujua kila kinachohusu Sala na Masharti yake.**

**Pili nawashukuru Ustadhi wangu Al-Haj Maulim Ibrahim Qasim wa Zanzibar, Tanzania kwa kunipa maoni ya kufaa kuhusu kitabu hiki, na Maulana Sayyid Saeed Akhtar Rizvi kwa kuzikabili taabu zote za picha na kuzipanga vizuri mno picha za kitabu hiki na kuzipitia "Fatwa" na "Masail" yake. Vile vile ninawashukuru ndugu zangu wengine walionisaidia katika kazi hii ambao hawapendi niwataje majina yao hapa. Mwenyezi Mungu Awajaalie heri - Amin.**

**Mwisho kabisa nawashukuru "Bilal Muslim Mission" ya Tanzania kwa kukichapisha na kukitoa, kwanza mnamo mwaka 1967, kwa mujibu wa Fatwa ya Marehemu Ayatullah Sayyid Muhsin At-Tabatabai Al-Hakim; na pili mnamo mwaka 1792, kwa mujibu wa Fatwa ya Ayatullah Agha-e-Sayyid Abdul Qasim Al-Khoui Dama-Dhulluhul-Aali, walipokiona kuwa, licha ya kuwepo madukani kwa muda wa miaka mitano, bado kinapendwa sana na wasomaji. Na mara hii kwa mujibu wa Fatwa ya Ayatullah Ridha Gulpayegani Al-Muusawy Dama Dhulluhul-Aaly.**

**10/11/1993**

**Dar es Salaam**

**Al-Ahqar Muhammad Mahdi Muusawy**





## **BISMILLAHIR-RAHMANIR-RAHIYM.**

(Nasoma) kwa Jina la Mwenyezi Mungu, Mwingi wa rehema, Rahimu.



### **MLANGO 1**

#### **1. UISLAMU**

Jua kuwa wewe ni Mwislamu, na Uislamu ni dini bora kabisa ambayo watu wengi duniani wameitambua na wakaiamini kama alivyosema Mwenyezi Mungu katika Qur'ani:-

**INNAD—DIYNA INDAL-LAHIL-ISLAAMU.**

Hakika dini (ya kweli) mbele ya Mwenyezi Mungu ni Uislamu (tu)....(Qur'ani, 3:19).

Uislamu si dini aliyoileta Mtume MUHAMMAD, (s.a.w.) kama wanavyofikiri watu wengi ulimwenguni, lakini ni dini iliyoanza kuletwa na Babu yetu Mtume wa awali kabisa Hadhrat Adamu (a.s.) na imefuatwa na mitume yote 124,000 na ikakamilishwa na Mtume wetu Muhammad (s.a.w.) na itaendelea mpaka mwisho wa dunia (AHERA).

Jambo la kwanza la kukubali (kuamini) katika UISLAMU ni kutoa shahada hivi:-

**ASH-HADU AL-LAA-ILAAHA ILLAL-LAAH, WA-  
ASH-HADU ANNA MUHAMMADAR-RASUULU-  
LLAAH.**

(Nakiri kuwa hapana Mola ila Mwenyezi Mungu. Na nakiri kuwa Muhammad ni mjumbe wa Mwenyezi Mungu)

Mwenye kukubali (kuamini) haya ni Mwislamu. Lakini haitoshi ukisema tu kuwa mimi ni Mwislamu bali inakupasa ujifunze sheria (hukumu) zote zilizoletwa na Mtume Muhammad (S.A.W.) kutoka kwa Mwenyezi Mungu. Kama hukufanya hivyo, wewe si Mwislamu na utakuwa katika wale ambao Mwenyezi Mungu kawaahidi kuwatia adabu kali (kubwa). Zipo amri za namna mbili katika amri alizozileta Mtume Muhammad (s.a.w.) kutoka kwa Mwenyezi Mungu. Ziko za kufuatwa kwa kuzitenda, na ziko zilizokatazwa kutendwa, kama alivyosema Mwenyezi Mungu katika Qur'ani:

MA-AATAAKUMUR-RASUULU FAKHUDHUUHU  
WA-MAA NAHAAKUM ANHU FANTAHUU

"...., na anachokupeni Rasuli basi kipokeeni na anachokukatazeni basi jiepusheni (nacho)....." (Qur'ani, 59:7).

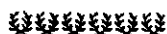
Kwanza kabisa, inakupasa ujue kuwa Uislamu umesimama mwenye nguzo muhimu mbili nazo ni hizi:-

1. USUULUD-DIYN (Mizizi ya dini)
2. FURUU-UD-DIYN (Matawi ya dini)

Ama (1) Mizizi ya dini ni lazima juu ya kila Mwislamu kuikubali na kuiamini ili uukamilishe Uislamu wako.

Ama (2) Matawi ya dini ni lazima juu ya kila Mwislamu kuyafuata na kuyatenda kama yanavyoamrishwa.

Ee ndugu yangu, ukifuata na kuyatenda hayo, Mwenyezi Mungu, Mola wako ataridhika nawe na atakujazi (atakulipa) kwa kukupeleka Peponi (Jannah) na kukupa (kukuneemesha) neema zake. Ikiwa hukuyafuata na kuyatenda hayo, Mwenyezi Mungu, Mola wako, Atakughadhibikia (kukuchukia) na jaza yako itakuwa kwenda Motoni (Jahannam).



## 2. USUULUD-DIYN (5) (Mizizi ya dini Mitano)

**Kabla ya kufuata na kuamini "USUULUD DIYN" ni lazima uchunguze na kutumia akili yako. Usifuate tu. Usuulud-Diyn ni hizi:-**

- (1) AT-TAWHIYD (Umoja wa Mungu).
- (2) AL-ADL (Uadilifu wa Mungu).
- (3) AN-NUBUWWAH (Utume).
- (4) AL-IMAAMAH (Ulimamu).
- (5) AL-MA-AA D (Ufufuo).

1. AT-TAWHIYD: Kama ujuavyo kuwa Subhaanahu wa Ta-aala, Mwenyezi Mungu yupo, unamjua kwa fadhili Zake na neema Zake juu yako, Siku zote; na umekiri kuwa hakuna Mola ila Yeye tu, na hapana atakayeabudiwa ila Yeye tu na kila kisichokuwa Yeye ni kiumbe tu; na kila kiumbe ni dhaifu mbele Yake ila Yeye tu ndiye mwenye nguvu zote.

2. AL-ADL: Ni lazima ukiri na kuamini kuwa Subhanahu Wata-aala, Mwenyezi Mungu, ni mwenye insafu (asiyependelea) na si dhalimu (asiyeonea). Kwani kudhulumu ni sifa mbaya na mbovu kabisa, ambapo Mwenyezi Mungu Yu mbali kabisa na kila sifa

mbaya.

3. AN-NUBUWWAH: Ni lazima uamini kuwa Mwenyezi Mungu kawatuma Manabii (Mitume) na Marasuli (Wajumbe) ili wawafundishe viumbe Wake binadamu hukumu, kanuni na amri Zake na kuwakataza maovu yote yaliyomo humu ulimwenguni. Wa kwanza wao ni Mtume Adamu (A.S.) na wa mwisho wao ni Nabii wetu Muhammad bin Abdi-Ilahi (S.A.W.) aliyetelemshiwa Qur'ani Al-Karim (Tukufu) na ambaye vile vile ni Rasuli (Mjumbe) kwa viumbe wake.

4. AL-IMAAMAH: Baada ya kufa (kufariki dunia) kwake Mtume Muhammad (S.A.W.). Mwenyezi Mungu Sub-haanahu wa Ta-aala, kwa uzuri na wema zake juu ya viumbe wake hakuwawacha wafanye watakavyo bila Kiongozi (Imamu) wa kuwaongoza kama alivyowaongoza Mtume Muhammad (S.A.W.) katika mambo ya dini na dunia; bali aliwachagua Viongozi 12 Imamu Ithna-ashara (a.s.). Wa kwanza wao ni Imamu Ali bin Abii-Talib (a.s.) Al-Murtadha, na wengine (11) watokanao na watoto wake ni hawa:-

Wa Fili ni Imamu Hasan bin Ali (A.S.) MUJTABA

Wa Tatu ni Imamu Husain bin Ali (A.S.) ASH-SHAHIYD

Wa Nne ni Imamu Ali bin Husein (A.S.) ZAINUL-ABIDIN

Wa Tano ni Imamu Muhammad Bin Ali (A.S.) BAQIR

Wa Sita ni Imamu Ja-afar bin Muhammad (A.S.) SADIQ

Wa Saba ni Imamu Musa bin Ja-afar (A.S.) KADHIM

Wa Nane ni Imamu Ali bin Musa (A.S.) RIDHA

Wa Tisa ni Imamu Muhammad Bin Ali (A.S.) TAQI  
Wa Kumi ni Imamu Ali bin Muhammad (A.S.)  
NAQI

Wa Kumi na Moja ni Imamu Hasan bin Ali (A.S.)  
ASKARI

Wa Kumi na Mbili ni Imamu Muhammad Mahdi  
bin Hasan (A.S.). AL-QAIM Sahib-uz-zaman.

Hawa mabwana niliowataja hapo juu ni Makhalifa  
baada ya Mtume Muhammad (S.A.W.) na Mawasii  
katika sheria zake.

Na huyu bwana wa kumi na mbili, Imamu Mahdi  
(A.S.) yu hai na yupo duniani lakini, haonekani (Ghaa-  
ib) kwa amri ya Mwenyezi Mungu, na Mwenyezi Mungu  
atakapotaka, atatokeza (Atadhihiri) kwa wakati  
maalum; kama alivyobashiri (alivyoeleza) **Mtume**  
Muhammad (S.A.W.) kuwa:-

YAMLA-UL ARDHA KISTAN WA ADLAA  
KAMA MULI-AT DHULMAN WA JAWRAA

**“(Imamu Mahdi A.S.) ataijaza dunia kwa amani na  
sheria (Uislamu) na ataondoa dhuluma na jeuri”.**

5. AL-MA-AAD: Ujue na uamini kuwa Mwenyezi  
Mungu hakuumba viumbe bure bila shabaha ye yote,  
bali kawaumba ili wamwabudu Yeye Mwenyezi Mungu  
kama alivyosema katika Qur’ani:-

WAMAA KHALAKTUL-JINNA WAL-INSA  
ILLAA LIYA-ABUDUUNI.

**“Na Sikuwaumba Majini na watu ila waniabudu”.**  
(Qur’ani, 51:56).

Atawafufua (baada ya kufa) pamoja na viwiliwili vyao, ili kuwalipa kwa vitendo vyao walivyofanya duniani. Waliotii amri Yake na kufanya mema atawalipa kwa kuwatia Peponi (Jannah) na wasiotii **amri Yake na kufanya maovu, atawalipa kwa kuwatia Motoni (Jahanam).**

Sasa umekwishafahamu maana ya Mizizi ya dini (USUULUD-DIYN), hivyo imekulazimu kuiamini ili ukamilishe Uislamu wako.

Baada ya kufahamu vizuri na kuiamini Mizizi ya Dini (USUULUD-DIN) tutaweza kusema kwamba Mizizi ya Dini i madhubuti mioyoni mwetu.



### 3. FURUU-UD-DIYN (Matawi ya Dini)

Sasa tunaendelea kukueleza Matawi ya Dini (Furuu-ud-Diyn).

**Natuufikirie** Uislamu kama mti wenye mizizi (USULUD-DIN) ambayo tumekwisha ifahamu. Lakini kila mti huwa na matawi. Matawi ya Uislamu huitwa 'FURUU-UD-DIYN-- Hapana shaka kuwa mti usio na matawi hauna faida. Hautakuwa na majani, hautatoa matunda wala haataleta kivuli. Mti hukamilisha uzuri wake unapokuwa na matawi. Hapo ndipo hutoa majani, **maua na matunda na hapo ndipo utapata kivuli kizuri** na upepo mzuri utakao kufanya usipende kuondoka chini ya mti huo. Basi Uislamu una mizizi madhubuti na matawi makubwa kumi (10). Ikiwa matawi yake yatakatwa, mti wake hautastawi wala hautakuwa na faida maana, mwishowe utafifia na utakufa. Maana

yake ni kuwa, ijapokuwa unaamini Usulud-Diyn lakini kama hufuati Furuu-ud-Diyn basi imani yako **haikukamilika na mwishowe hutakuwa na dini kabisa.**

Na hizo Furuu-ud-Diyn ni hizi:-

1. Sala (as-Salaatu)
2. Kufunga Ramadhan (As-Sawmu)
3. Kutoa Zaka (Az-Zakaatu)
4. Moja kwa tano ya malipo ya dini (Al-Khumsu)
5. Kwenda Maka kuhiji (Al-Hajju)
6. **Kupigana katika vita za dini (Al-Jihaadu)**
7. Kuamrisha mambo mema (Wajib na Sunna) (Al-Amru-Bil-Maaruf).
8. Kukataza maovu (Haramu na Makruhu) An-Nahya Anil-Munkar).
9. Kuwapenda watoto na wajukuu wa Mtume Muhammad (S.A.W.) Lil-Laahi Taala (Al-Muwalaatul-li-Ahlibait).
10. Kuwachukia wanaomchukia Mtume Muhammad (S.A.W.) na watoto wake, Lil-Laahi Taala (Al-Baraatu-min-A-adaa-i-him).

**Hapana shaka dini ya Haki (ya kweli) ni Uislamu.**

Ikiwa tutafuata kama tulivyoamrishwa na tutaacha tunayokatazwa basi tutafuzu duniani na ahera kama alivyosema Mwenyezi Mungu:-

“MA-AATAAKUMUR-RASUULU  
FAKHU DHUHU WA MAA NAHAAKUM ANHU FANTAHUU.” (Anachokupeni Rasulu basi kipokeeni na anachokukatazeni basi jiepusheni (nacho)....” (Qur’ani, 59:7).



---

## MLANGO 2

### 1. FADHILA ZA SALA

Kama ulivyoona kuwa Sala ni Tawi la kwanza la dini, na ndio nguzo kubwa. Ukiisimamisha sala umeisimamisha Dini, na ukiiacha sala umeivunja Dini, kama alivyosema Mtukufu Mtume (S.A.W.):-

“AS-SALAATU AMUUDUD-DIYN, FAMAN  
AQAAMAHA FAQAD AQAAMAD-DIYN  
WAMAN TARAKAHAA FAQAD HADAMAD  
DIYN”

“Sala ni Nguzo ya Dini, basi mwenye kuisimamisha, atakuwa ameisimamisha Dini, na mwenye kuiacha atakuwa ameivunja Dini.”

Na katika Qur’ani, Mwenyezi Mungu Amesema:-

“.... INNAS-SALAATA KAAANAT ALAL-  
MUUMINIYNA KITAABAN MAWQUUTAA”.

“....; hakika Sala kwa Waumini ni faradhi iliyowekewa nyakati (maalum).” (Qur’ani, 4:104).

Tena Mwenyezi Mungu anasema:-

“WASTAIYNUU BISSABRI WASSALAATI  
WAINNAHAA LAKABIYARATUN ILLAA ALAL-  
KHAASHI YIN”.

Na ombeni msaada kwa Subira na Sala; na hakika jambo hilo ni gumu, ila kwa wanyenyekevu.” (Qur’ani, 2:45).

Tena Anasema:-

“WA-AQIMUS-SALAATA WA-ATUZ- ZAKAATA  
WARKAUU MA-ARRAAKI-IYN.



**“Na isimamisheni Sala na toeni Zaka na rukuuni pamoja na wanaorukuu.” (Qur’ani, 2:43).**

**Kisha Anasema:-**

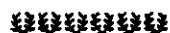
**AL-LADHIYNA YUQIMUUNAS-SALAATA  
WAYU-UTUUNAZ-ZAKAATA WAHUM BIL  
AAKHIRATI HUM YUQUINUUN, ULAAIKA  
ALAA HUDAN MIN-RRRA-RABBIHIM  
WAULAAIKA HUMUL-MUFLIHUUN.**

**“Wale wanaosimamisha Sala na kutoa Zaka, ambao wana yakini na (maisha ya) Ahera. Hao ndio (ambao) wako katika Mwongozo utokao kwa Mola wao, na hao ndio wenye kufaulu”. (Qur’ani, 31:4-5).**

**Mwenyezi Mungu anasema kuwa Seyyidna Isa bin Mariamu (A.S.) ametamka hivi:-**

**“...WA AWASAANIY BISSALAATI WAZ-  
ZAKAATI MA DUMTU HAYYAA”**

**“...., na (Mwenyezi Mungu) Ameniusia Sala na (kutoa) Zaka maadamu ningali hai.” (Qur’ani, 19:31).**



## **2. MWENYE KUACHA SALA KUSUDI:**

**Yeye kama alivyosema Mtume wetu, Muhammad (S.A.W.):**

**“AL-FARQU BAYNANAA WABAYNAL-KUFRI  
TARKUS-SALAA”**

**“Tofauti iliyopo baina yetu na Makafiri ni kuacha Sala.”**

**Mwenyezi Mungu Anasema:**

**"MAA SALAKA KUM FII SAQAR-QAALUU LAM  
NAKU MINAL-MUSALLIYN-WALAM NAKU  
NUT-IMUL MISKIYN-WA KUNNAA  
NAKHUUDHU MA-AL KHAADHIYN-WAKU-  
NNAA NUKA-DHDHIBU BI-YAWMID-DIYN-  
HATTAA ATTAANAL YAQIYN".**

(Watu wa Peponi wataauliza watu wa Motoni wakisema:) Ni kipi kilichokupelekeni Motoni? Watasema (wale wakosefu): Hatukuwa miongoni mwa waliosali. Na hatukuwa tukilisha maskini. Na tulikuwa tukipiga porojo pamoja na wapigao porojo. Na tulikuwa tukiikadhibisha Siku ya Hukumu. Hata ikatufikia Yakini (Mauti).'' (Qur'ani, 74:42-47).

**Anasema tena Mola wetu, Mwenyezi Mungu:-**

**"FAWAYLUN LIL-MUSALLIYNAL-LADHIYNA  
HUM AN SALAATIHIM SAAHUUN."**

**Basi ole (wao) wanaosali. Ambao wanazipuza sala zao." (Qur'ani, 107:4-5).**

Aya hizi zinaonyesha kuwa adhabu kali itawathibitikia wale wanaopasiwa na Sala, na wakawa wanapuza kuzisali kwa nyakati zake wanazisali katika wakati watakao, au hawasali kabisa.

Madhehebu zote za Waislamu zinakubaliana kuwa mwenye kuacha sala ni mtu mbaya na wa mwisho. Madhehebu zote za Waislamu zinasema, mwenye kuacha Sala makusudi mara tatu, ni halali mtu huyo kuuawa.

**HADITHI:** Imamu wetu wa kwanza, Amiyrul-Muuminiyn Ali bin Abi Talib (A.S.) amesema hivi:-

“Nimesikia Mtume Muhammad (S.A.W.) akisema kuwa, Mwislamu ye yote aachae kutekeleza, wajibu wake kwa Sala, Mwenyezi Mungu, siku ya Qiyama, huandika juu ya kipaji chake cha uso hivi:-

**“Huyu katoka katika rehemu ya Bwana wake (Mwenyezi Mungu) nami naepukana nae (natabaraa nae) na sitashirikiana nae kabisa”.**

Siku moja Mtume wetu Muhammad (S.A.W.) alikaa msikitini, akaingia mtu mmoja, na akasimama akasali bila ya kukamilisha rukuu na sijida zake hadi akamaliza Sala. Mtume Muhammad (S.A.W.) alipomwona akifanya vile alisema:-

NAQRAKA NAQIRIL-GHURABI. LAIN MAATA  
HAADHA WA HAAKADHA SALAATUHUU  
LAYAMUUTUNNA ALAA GHAYRI DIYNI.

“Amesali kama anavyodondoka kunguru, ikiwa ataendelea kusali hivi mpaka kufa kwake, (hapana shaka) kifo chake kitakuwa si juu ya dini yangu, (si katika Uislamu).”

Enyi ndugu zangu Waislamu, fahamuni na jueni kuwa ni lazima kwenu, kuwaamuru wake zenu na watoto wenu kusali na **kuzidumisha** hizo sala. Wao ni amana Aliyokupeni Mwenyezi **Mungu. Nakuombeeni** kwa Mola wetu Akupeni Tawfiyq na akuongozeni kuyatenda haya.

Mwenyezi Mungu, Mola wetu kanena hivi:-

“YA AYYUHAL-LADHIYNA AAMANUU QUU  
ANFUSAKUM WA AHLIYKUM NAARAA.

Enyi Waumini! Ziokoeni nafsi zenu na ahali zenu kutokana na Moto (wa Jahanamu)....” (Qur’ani, 66:6).

---

Tena Mwenyezi Mungu amesema hivi:-

WA-AMUR AHLAKA BIS-SALAATI WASTABIR  
ALAYHAA.

“Na waamrishe ahadi zako kusali na (wewe Mwenyewe pia) uendeleo katika hayo (katika huko kusali); ....” (Qur’ani, 20:132).

Imepokewa hadithi sahihi kuwa miongoni mwa watu waovu ni yule Mwislamu asiyeamrisha wake, watoto na watu wote wa nyumbani mwake kusali.

Mwanamke ye yote asiyesali ana heri gani? Mwanaume ye yote asiyewaamuru wake na watoto wake kusali, hua na heri gani? Huyo mwanamke asiyesali, hakika kalaaniwa naye kafukuzwa pia katika rehema ya Mwenyezi Mungu. Mwanaume ye yote, baada ya kumwamuru mkewe kusali na asisali, basi bora amwache, (amtaliki) kwani mwanamke wa namna hii ni adui wa Mwenyezi Mungu na ye yote awaye adui wa Mwenyezi Mungu ni lazima awe adui wetu.

Mwenyezi Mungu Amesema:-

“.... AQIYMUS-SALAATA WALAA TAKUNUU  
MINAL MUSHRIKIYN.

“....., na simamisheni Sala, wala msiwe miongoni mwa Washirikina.” (Qur’ani, 30:31).

Katika aini ya Kiislamu, Sala ni sawa na kichwa cha binadamu. Maana kichwa ni sehemu bora kabisa katika kiwiliwili cha binadamu. Asiyesali ni kafiri, basi usiache Sala makusudi, kwani mwenye kuacha Sala makusudi, vitendo vyake vingine vya heri (amali njema) ni bure na hatakuwa katika dhamana ya

**Mwenyezi Mungu na Mtume wake Muhammad (S.A.W.) mpaka arejee kikweli kweli na atubie kwa Mola wake. Mwislamu ye yote anayesali mara tano, husafika na madhambi, mfano wa mtu aliye na mto wa maji mengi mlangoni mwa nyumba yake na akaoga mara tano kila siku. Je, mtu huyo hubakia tena na taka (uchafu) mwilini mwake? Hakika hizi Sala tano humsafisha mtu ye yote kutokana na dhambi.**

**"... WA-AQIMUS-SALAATA, INNAS-SALAATA  
TANHAA ANIL-FAHSHAAI WAL-MUNKARI  
WALA DHIKRUL-LAAHI AKBARU.**

**".... na usimamishe Sala; hakika Sala huzuia (mtu kufanya) uchafu na maovu, na bila shaka Kumdhukuru Mwenyezi Mungu ni (jambo) kubwa kabisa...."**  
(Qur'ani, 29:45).

Mwislamu ye yote akitaka kufahamu kuwa Sala zake zimekubaliwa lazima ataona kuwa zimemzuia kufanya maovu, na ikiwa atendelea na maovu, basi ajue kuwa Sala zake hakuzisali kama anavyotarajiwa kuzisali.

Sala huleta heri nyingi kwa binadamu, ni ridhaa ya Mola wetu Mwenyezi Mungu, ni mapenzi ya Malaika na ni Sunna ya Mtume wetu Muhammad (S.A.W.) na ya Walioamini wote (Mu-uminiyn).

Sala ni chanzo cha kutakabaliwa kwa maombi (Dua) yako, kupokewa na vitendo vizuri (amali njema), baraka katika kupata riziki, raha ya kiwiliwili, silaha mbele ya adui, na chuki kwa bilisi (Ibliys), maombezi (shafaa) wakati wa mauti, taa ya kaburini, tandiko zuri kaburini, ndio iliyo jawabu jema la kuwapa

Malaika, Munkar, na Nakir humo kaburini, na ni mazungumzo yake mtu, awapo kaburini.

Siku ya Kiyama, Sala itakuwa ni taji kofesi ya Kifalme lake, kivazi chake cha mpira, na njia ya mikono ya Mwislamu.

Sala itakuwa ni pazia baina ya Mwislamu na Moto wa Jahanamu, Sala itakuwa wakili wake mtu mbele ya Mwenyezi Mungu, italeti uzito wa Aamali njema katika mizani ya hesabu yake, ni kiyuko chake cha kupita juu ya SIRATA (nina ya haki na mungu) wa kuingilia Peponi.

Kila Mwislamu hutukuzwa na kupewa daraja mbali mbali Peponi kwa namna na kiasi anayozali duniani.

Sala hukuwezesha kusimama mbele ya Mola wake, Mwenyezi Mungu hukuwezesha kumtaka kwa majina yake mazuri, (ASMAUL-HUSNA) kumtukua, kumshukuru, kumwomba akusamehe dhambi zake, na kumwomba unayoyataka ya keri. Hapa duniani na Ahira Basi tutue kwamba, sala ni amri ya Mwenyezi Mungu juu yetu ambayo hatuwezi kuepukana nayo. Mtu hawe Mwislamu tena ikiwa utajepusha nayo. Basi natujifunze jinsi ya kusali ili Mwenyezi Mungu atidhike nasi, na atukaribishe karibu yake ili atutie Peponi (JANNA).

Sala si jambo gumu kuifunza wala kaitachukua wakati mwingi kuifahamu. Sala Mwaowakatishaké mahsusi uliowekwa na Mwenyezi Mungu ili asidhike naye; yeye aliyekumbwa kashia wakati itakafa (atafutafuliwa na Mwenyezi Mungu) na huko Ahira utatoa hesabu ya vitendo vyako alipokuwa duniani.

### 3. MUQAD-DAMAATUS-SALAAT (Vitangulizi vya Sala)

Fahamu kuwa vitangulizi vya sala ni saba, na mtu ye yote hataweza kusali bila ya kuvitimiza hivyo vitangulizi. Vitangulizi hivyo ni:-

1. Tohara ya mwili, nguo na mahali utakaposalia.
2. Ujue wakati maalum uliowekwa kwa sala hiyo.
3. Ujue upande wa Qibla, upande uelekeao Kaaba (iliyopo mjini Maka) ili uelekee huko wakati wa kusali.
4. Uvae nguo inayofunika sehemu ya mwili inayopasa kufunikwa (utupu). Kwa mwanamume ni kuanzia juu kidogo ya kitovu hadi chini kidogo ya magoti, na kwa mwanamke ni kiwiliwili kizima, pamoja na nywele za kichwani, ila uso na vitanga vya mikono viachwe wazi.
5. Mahali pa kusali lazima pawe pa halali; (kabla ya kusali juu ya ardhi ya yote, lazima uhakikishe kuwa mwenyewe amekuruhusu, au isiwe ardhi ya kunyang'anya).
6. Uadhini na baadae ukimu sala (haya si lazima, lakini ni bora kabisa (Sunna-Muakkadah).
7. Kabla ya kusali lazima unuie moyoni, kuwa sasa unasali sala fulani iliyokulazimu, si lazima kutamka kwa maneno.

Hapa nimeeleza kwa ufupi tu, maelezo zaidi utayapata mbele.



---

## MLANGO 3

### 1. AN-NAJAASAT

(Najasi)

Najasi ni uchafa ambao hautohariki na huvichafua vitu vingine vinapogusana nao au unapoviingia. Mtu anapotaka kusali ni lazima atoharike kutokana na Najasi.

Najasi zina aina mbili (i) Najasi Khabathi na (ii) Najasi Hadathi. Tutaeleza kuhusu Najasi Hadathi katika Mlango wa 5 na 6,. Hapa tutaeleza kuhusu Najasi Khabathi.

**Najasi Khabathi ni uchafu wa nje ambao huweza kuondoka kwa kuosha, kupangusa, n.k. bila ya kunuia (kutia Nia moyoni).**

Vitu kumi vifuatavyo ni Najasi Khabathi, hivyo tunapotaka kusali imetulazimu kuhakikisha kuwa tumetoharika kutokana navyo:-

- 1 na 2 Choo kidogo na kikubwa cha binadamu au **cha mnyama asiyeliwa, na ambaye akichinjwa damu yake huruka.**
- 3,4 na 5 Shahawa (Manii), maiti au mzoga, na damu, za binadamu na mnyama ye yote ambaye akichinjwa damu yake huruka. (Maiti ya **Mwislamu baada ya kuoshwa (Ghusl) hutoharika.**
6. Mvinyo (ulevi wa maji maji) au tembo.
7. FUQQAA: Ulevi mahsusi unaotengenezwa kutokana na shayiri (barley).
8. Mbwa na kila kitu chake ni najasi (**kama vile mate, manyoya, kucha na vinginevyo).**
9. Nguruwe na kila kitu chake, kama mbwa. (Nguruwe wa bahari ni tohara).



10. Kafiri (mtu asiye Mwislamu) kila kitu chake ni najasi kama mbwa na nguruwe.

Tumekwishaeleza na umekwisha fahamu Najasi Khabathi tulizozieleza hapa juu, sasa itakupasa kufahamu zaidi yakuwa ukigusa au ikikuingia moja katika Najasi hizi basi utakuwa umenajisika (utakuwa Najisi).

**Maelezo ya Maneno:**

**Najisi:** Ni kitu kilichogusa najasi na kinatoharika.

## **2. KUTHIBITISHA NAJASI:**

Najasi huthibitishwa kwa njia tatu:-

1. Uone au uyaikinishe kwa akili yako kuwa kitu hiki ni najisi.
2. Mtu ye yote akiwa na kitu na akakuarifu kuwa kitu hicho ni najisi, lazima ukubali.
3. Ukiwaamini watu wawili wakweli (A-ADIL) wakikwambia kuwa kitu hiki ni najisi, lazima ukubali. Vile vile ikiwa mtu mmoja unayemwamini (A-ADIL) kakuarifu kuwa kitu fulani ni najisi inatosha kwako kukubali kuwa ni najisi. Hivyo, kama ukidhani, ukitia shaka, ukitia wasiwasi na ukifikiria tu kuwa kitu fulani ni najisi, basi haichukuliwi kuwa kwa hakika kitu hicho ni najisi. Ikiwa unajisi wa kitu unashaka nao, basi kitu hicho ni tohara.



## **3. SHERIA YA VINYWAJI NA UCHINJAJI WA WANYAMA:**

Katika Dunia yetu hii, maisha yetu au uhai wetu, hutegemea kula na kunywa. Vipo vyakula vya namna

---

mbili, vile vyakula vifaavyo kuliwa na kunywewa na Mwislamu, na vyakula vilivyo haramu vinavyokatazwa kuliwa, ambavyo havifai kuliwa na kunywewa na Mwislamu.

Inasikitisha sana hasa katika upande wetu wa Mashariki ya Afrika Waislamu wengi hawana jitihada ya kufahamu vitu vilivyo halali na vilivyo haramu. Tunawaona wengi wao wakila na kunywa vitu vilivyo haramu bila ya kujua, au kama wanajua basi hupuuza kufuata Sheria iliyowekwa. Kwa mfano Waislamu wengi huingia katika mahoteli ya makafiri na wakala vyakula vilivyo haramu na vilivyo najisi, baadaye wakaenda Msikitini, pamoja na najasi, wakasali. Basi kwa sheria, Sala zao hizo hazisihi.

Inafaa kwa kila Mwislamu amwogope Mwenyezi Mungu, na kila wakati ajiepushe na kula vyakula vya haramu na najisi.

Natufikirie kuwa kafiri si najisi, lakini yeye hajui tohara wala najasi. Kwake yote ni sawa. Akienda msalani hatawadhi. Kwake mvinyo ni tohara. Mbwa kwake si najasi na vingi vinginevyo. Basi hii si dhahiri kuwa kila kitu cha kafiri ni najisi? Je, kwa sababu hii inajuzu Mwislamu kula au kunywa chakula cha kafiri na akaepukana na najasi? Utaona dhahiri kuwa kafiri hawezi kuepukana na najasi; basi inamlazimu kila Mwislamu ajiepushe na kafiri, kwa kula chakula chake, au kunywa cho chote chake, wala asimpe nguo zake kumfulia. Mambo mengine yasiyokuwa haya anaweza kushirikiana naye.



## MLANGO 4.

### 1. AL-MUTAHHIRAAT

(Vitu Vinavyotoharisha)

Vitu vinavyotoharisha ni hivi:-

1. **Maji** — Kitu cho chote kilicho najisi hutoharika kwa maji. (Najasi ya maiti ya Mwislamu, hutoharika kwa maji).
2. **Ardhi** — Hutoharisha nyayo au soli za viatu baada ya kutoka najasi kutokana na kutembea humo ardhini.

**Angalia:** Maji na Ardhi lazima viwe nadhifu (Tohara) ndipo viweze kutoharisha kitu.

3. **Jua** — Hutoharisha ardhi, nyumba na vilivyojengwa katika nyumba (kama vile milango, madirisha, kuta, boriti miti (pamoja na majani, na matunda) hutoharika baada ya kuondoka najasi.

**Angalia:** Lazima najasi iwe ya hali ya umaji maji katika vitu tulivyovitaja na kukauka kwa jua ndipo vitoharike. Ikiwa najasi hiyo imekauka kwa upepo lazima utie maji na ikaushwe kwa jua).

4. **Mgeuko** — (AL-ISTIHAALAH) — Kugeuka kitu najasi kikawa kitu kingine kilicho tohara basi hicho kitu kingine huwa tohara. Kwa mfano, mvinyo ukigeuka siki, mavi yakigeuka mchanga, kuni najisi baada ya kuungua na kugeuka jivu na kadhalika.

5. **Kubadilika Nafasi** — (AL-INTIQAAL) — kwa damu: Kwa mfano mbu, kunguni au kioboto, baada ya kufyonza damu ya binadamu au mnyama ye yote na ikawa sehemu ya damu yake basi huwa tohara; (KWANI WAKATI HUO

BAADA YA KUMUUA KUNGUNI AU MBU  
HAIITWI DAMU YA MTU AU MNYAMA BALI  
HUITWA DAMU YA KUNGUNI AU MBU. Au  
mtu ye yote akikojolea mizizi ya mti na mti  
ukaufyonza ule mkojo, basi ute wa ule mti ni  
tohara.

6. **Uislamu** — (AL-ISLAM) — Kafiri akisilimu  
kiwiliwili chake hutoharika.

7. **Kufuata** — (**AT-TABAIYYAH**) — Baadhi ya vitu  
hutoharika kwa kufuata vingine. Kwa mfano, kafiri  
akislimu, mate yake, jasho yake na makamasi yake  
hutoharika pia.

Mama au baba au wote wawili wakislimu mtoto  
au watoto ambao bado hawajabelehe wanatoharika  
**kwa kufuata wazazi wao.**

Mvinyo uliomo katika chupa ukigeuka siki, basi  
chupa nayo hutoharika kwa kufuata ile siki.

Maiti ya Kiislamu inapooshwa, ikishatoharika,  
basi ubao anaooshewa au mahali po pote hutoharika  
pamoja nae Vile vile nguo iliyomfunika maiti  
hutoharika nae. Mikono ya mwoshaji pia hutoharika.

8. **Kutokuwapo Mwislamu** — (GHAIBATUL-  
MUSLIM) — Kama Waislamu wawili  
wakikutana na mmojawapo akamwona mwen-  
ziwe mwili wake au nguo zake au vyombo vyake  
vimenajisika, mmojawapo akiondoka baadaye  
akarejea, basi ataamini kuwa vitu vile ni tohara  
lakini kwa hoja mbili. Ya kwanza, afikiri kuwa  
mwenziwe amevitoharisha. Ya pili, aone  
mwenzie anavitumia mahali panapohitajiwa  
kutumiwa vitu vilivyo tohara (kwa mfano  
**akimwona** anasalia nguo aliyoiona imenajisika.

9. **Kumtenga mnyama wa halali alae mavi — (ISTABRAA-UL-HAYAWWANIL-JAL-LAAL)**  
— Mnyama ye yote wa halali, akiwa na tabia ya kula mavi najasi, mavi ya mnyama huyo au mkojo wake huwa najasi na nyama yake huwa haramu mpaka mnyama huyo atengwe kwa muda maalum na apewe chakula kilicho tohara. Muda wa kutenga wanyama ni ngamia siku arobaini, ng'ombe siku ishirini, mbuzi siku kumi, bata siku tano, kuku siku tatu na samaki siku moja.
10. **Damu iliyobakia baada ya mnyama kuchinjwa kwa sheria ya Kiislamu — (DHABIYHA) —**  
Mnyama ye yote wa halali, anapochinjwa kwa mujibu wa sheria ya Kiislamu damu yake inayotoka ni najasi. Hata kuinywa au kuila damu yake iliyo mbichi au iliyochemshwa ni haramu. Lakini damu iliyobakia kiwiliwilini mwa mnyama huyo ni tohara.
11. **Kuondoka asili ya najasi — (ZAWAAL AY NIN-NAJASA) —** Najasi ikitoka ndani ya kiwiliwili cha binadamu, au ikimwingia mnyama nje ya kiwiliwili, baada ya kuondolewa mnyama hutoharika. Kwa mfano, mtu ye yote akitoka damu mdomoni, puani, sikioni au machoni, ikifunga hiyo damu basi mahali pote hapo hotuharika ila nafasi ya nje ya mdomo, pua, sikio au macho lazima itoharishwe kwa maji.
12. **Kupunguza theluthi mbili —** Maji ya zabibu yaliyochemshwa kwa moto ni haramu kuliwa. Lakini yakiendelea kuchemka hadi theluthi mbili zake zikaondoka, na ikabakia theluthi

moja tu, basi hiyo theluthi itakayobakia  
itakuwa halali kuliwa.

~~\*\*\*\*\*~~

## 2.AL-MIYAAH (Maji)

**Zipa aina mbili za maji:**

1. Maji safi (MUTLAQ)
2. Maji yasiyo safi (MUDHAF)

(AL-MAA-UL-MUTLAQ)—Maji safi, ni maji matupu yasiyo maji ya kitu cho chote ila ni maji pekee. Maji ya namna hii hayatumiki kwa kuoga au kutawadhia tu, bali vile vile hutumiwa kwa kutoharishia vita vilivyonasikika. **Zipa aina tano za maji safi:**

1. Maji yatiririkayo — AL-MAA-UL-JARIY—Kwa mfano maji ya mito, bahari, na chemchemi.
2. Maji ya mvua.
3. Maji ya KURR: Maana yake ni maji yaliyojaa katika chombo chamraba (cube) chenye urefu wa shibiri tatu, upana wa shibiri tatu na kina cha shibiri tatu.
4. Maji ya KISIMA.
5. Maji yasiyotimia KURR moja.

Maji ya namna tulizozitaja hapo juu ni maji tohara na yanatoharisha vitu ila yakiingiwa na najasi mpaka **yakabadilika rangi, au harufu au ladha yake.** Yawapo hivyo, basi maji hayo hunajisika.

**MUDHAF:** Haya ni maji yasiyo safi kwa mfano, maji yaliyopatikana kwa kukamuliwa matunda, mboga, majani na vitu vinginevyo; au maji safi yaliyochanganywa na maji ya namna hii. Maji Mudhaf hayawezi kutoharisha kitu cho chote, na maji haya yakiingia najasi ijapo kuwa yawe mengi sana hunajisika japo najasi hiyo iwe na ukubwa wa ncha ya sindano.



### **3. AHKAAM BAYTUL-KHALAA** (Hukumu za Chooni)

Ni wajiba kwa Mwislamu kuzizingatia sheria hizi aendapo chooni:—

1. Mtu ye yote anapokwenda choo kidogo au kikubwa lazima apate pahali pa kuusitiri (kuuficha) utupu wake.
2. Asielekee au kukipa mgongo Kibla.
3. Baada ya kwenda choo kidogo ni lazima ajitoharishe kwa maji mara mbili na bora mara tatu.
4. Baada ya kwenda choo kikubwa, anaweza kujiosha kwa maji au kujipangusa kwa mawe au kwa kitambaa lakini ni lazima utumie mawe matatu au vitambaa vitatu. Iwapo hicho choo kitatapakaa juu ya utupa wake, basi hatatoharika kwa kutumia hivi vitu viwili, ila atumiapo maji tu ndipo hutoharika.



### **4. MUSTAHAB-BAAT BAYTUL-KHALAA** (Mambo yaliyo Sunna uwapo chooni)

Ni Suna kwa Mwislamu kuzizingatia sheria hizi tano aendapo chooni:—

- (1) Mtu ye yote anapoingia chooni ni bora **atangulize mguu wa kushoto** na anapotoka atangulize mguu wa kulia. Ikiwa anakwenda haja (choo) nje aende mahali palipo mbali asipoonwa na watu ili ajisitiri. Si vizuri kujifanyia haja majiani kama wanyama. Inasikitisha sana kuwaona baadhi ya Waislamu wakijikojolea **ovyo** vichochoroni na majiani bila ya kuona haya. Basi nini tofauti yao na majibwa? Mtume wetu, Muhammad (S.A.W.) **alisema hivi:-**

**“AL-HAYAAU MINAL IYMAAN.”**

**“Kuwa na haya ndio imani hasa (ndio Uislamu)”.**

- (2) Anapokwenda haja (choo) awe na hadhari (atazame) vizuri asirukiwe na matone ya maji machafu (NAJASI) ya chooni. Sala za mtu ye yote hazikubaliwi (HAZISIHI) ikiwa atazisali na hali mwili au nguo yake ni chafu (NAJISI) Uislamu wote umetegemea katika Sala. Inafaa siku zote tuzihifadhi (tuzilinde) sana sala zeta za faradhi (WAAJIB) na tuwe mbali na vitu vinavyovunja na kuharibu sala zetu. Basi ni hatari kabisa kwa wale Waislamu wanaokojoa ovyo wima majiani, na kisha wakenda misikitini kusali. Hapana shaka watu wa namna hii hawatasalimika na matone ya mkojo. Mtume wetu, Muhammad (S.A.W.) **alisema hivi:-**

**AAMMATU ADHAABIL-QABRI MINAL-BAWL.**



**“Adhabu nyingi zitakazowapata watu kaburini ni kwa sababu ya kutojikinga na matone ya mikojo na uchafu mwingine”**

Basi inampasa kila Mwislamu anawe vizuri na kwa hadhari kubwa anapokwenda haja ndogo au kubwa (CHOO KIDOGO AU KIKUBWA). Ijapokuwa, tumeruhusiwa kujipangusa kwa mawe au kitambaa baada ya kwenda haja kubwa ikiwa choo chenyewe hakikutapakaa kama ilivyoelezwa hapo juu, lakini kutawadha kwa maji ni bora sana.

(3) Ni bora mtu aende haja ndogo (KUKOJOA) kwanza kabla ya kutawadha, kwa ajili ya kusali.

(4) **Anapochutama** chooni, auweke uzito wa kiwiliwili chake juu ya mguu wa kushoto na aupanue mguu wa kulia.

(5) Anawe kwa mkono wa kushoto, kama inavyowezekana.



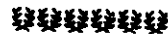
## **5. MAKRUUHAAT**

**(Mambo yaliyo Makuruhu uwapo chooni)**

Mambo haya ni yenye kuchukiza yafanywapo na Mwislamu wakati awapo chooni:-

(1) Mwislamu ye yote anapokwenda haja ndogo au kubwa, (CHOO KIDOGO AU KIKUBWA) asielekee kwenye jua, au mwezi au upepo unakotoka. **(IKIWA MAHALI HAPO PAKO WAZI HAPAKUZUNGUKWA AU KUFUNIKWA NA KITU).**

- 
- (2) Asiende chooni kichwa au miguu wazi.
  - (3) Asikojoe majiani, vichororoni, milangoni mwa watu, chini ya miti ya matunda au vyakula na vile vile asikojoe wima. Watu wengine kwa uvivu wao. wanapokwenda kuoga hukojoa papo hapo (**HAMAMUNI**). Si vizuri kukojoa mahali pa kuogea (**HAMAMUNI**) au mahali **pagumu**, penye mapango ya wanyama, au matundu ya wadudu, na kwenye maji yasiyotembea (**KAMA VILE MAJI YALIYOMO KATIKA HODHI, KISIMA, KATIKA VIDIMBWI au MAZIWA MADOGO**).
  - (4) Si vizuri kula au kunywa maji au cho chote kingine chooni, na kuongea bila ya dharura (**HAJA**).
  - (5) **Haifai kabisa, kuzuia choo kidogo au kikubwa.** Pengine huwa haramu ikiwa kitakudhuru, na ni bora usikae chooni sana.



## (6. ISTIBRAA (Kujikamua)

ISTIBRAA ni kujikamua, baada ya kwenda choo kidogo (**KUKOJOA**) ili mkojo wote umalizike, na usibakie hata tone moja ndani ya utupu. Istibraa hufanywa na wanaume tu.

Jambo la awali ni kungoja, baada ya kukojoa mpaka mchururiko wa mkojo umalizike, tena hapo ndipo aanze kutawadha utupu wa choo kikubwa, baadaye aweke kidole chake cha kati cha mkono wa kushoto, mahali pa choo kidogo (**dhakari**) na akamue

mara tatu. Tena akamue dhakari yake kwa vidole viwili vya mwanzo, tokea shinani mpaka nchani (KICHWA CHA DHAKARI) mara tatu, baadaye aminye kichwa cha dhakari yake mara tatu na akohowe ili kuhakikisha kuwa halikubakia hata tone moja la mkojo.

Faida ya kufanya istibraa ni kuwa, baadaye yakitoka majimaji yaliyo shabihi mkojo, basi kisheria yatahesabika kuwa si **Najasi na** wala hayatavunja Udhu wako na unaweza kusali. Ikiwa bukufanya Istibraa, ikitokea hivyo itahesabiwa kuwa **ni Najasi**.



## MLANGO 5

### 1. HADATHI

(Uchafu wa Kiroho)

Katika Mlango 3 tumesema kuwa Najasi (Uchafu) zina aina mbili (1) Najasi Khabathi (Uchafu wa Nje) na (ii) Najasi Hadathi. Tumekwisha eleza kuhusu Najasi **Khabathi katika huo Mlango 3, na bila shaka hivi hapa huna shaka tena kuhusu Najasi hizi.**

**Sasa tuzijie Najasi Hadathi. Najasi Hadathi ni** uchafu wa kiroho ambao hauondoki mpaka mtu auondoe kwa Nia maalum na kwa utaratibu maalum. Najasi Hadathi zina aina mbili nazo (i) Hadathi kubwa na (ii) Hadathi Ndogo.

Kwanza tutazungumzia kuhusu Hadathi Ndogo. Hadathi Ndongo ni Uchafu wa kiroho ambao hauondoki mpaka mtu atawadhe kwa Nia na utaratibu maalum.



## 2. WUDHU

(Udhu)

Udhu ni Usafi kutokana na Hadithi Ndogo. Mtu anapotaka kusali ni lazima abakikishe kwanza kuwa ana udhu (ametoharika kutokana na Hadithi Ndogo).

Ama kuhusu jinsi ya kutafuta Udhu (jinsi ya kujitoharisha kutokana na Hadithi Ndogo) Mwenyezi Mungu Anasema:-

YAA AYYUHAL-LADHIYNA AAMANU IDHA  
KUMTUM ILAS-SALAATI-FAGHSILU  
WUJUHAKUM WA-AYDIYAKUM ILAL  
MARAAFIQI WAMSAHUU BIRU-USIKUM WA-  
ARJULAKUM ILAL-KAABAYNI

“Enyi Waumini! Mnaposimama kwa ajili ya Sala, basi osheni nyuso zenu, na mikono yenu mpaka vikoni, na mpake sehemu ya vichwa vyenu na miguu yenu mpaka vifundoni”... (Qur’ani, 5:7).

Mtukufu Mtume wetu Muhammad (S.A.W.) amesema hivi:-

“AL-WUDHUU JUZ-AAN, GHASLATAAN WA MAS-HATAANI”.

**“Udhu una sehemu mbili. Kuosha mahali pawili na kupaka mahali pawili”.**

Kwa hivyo, kama alivyotuamuru Mwenyezi Mungu, na kuelezwa na Mtume wake, kuwa **udhu una pande mbili kuosha na kupaka**, na kila upande una sehemu mbili (KUOSHA USO NA MIKONO, KUPAKA KICHWA NA MIGUU).

Mwenyezi Mungu amesema hivi:-

INNAL-LAHA YAHIR-BUT-TAWWAABIYN WA YUHIBBUL-MUTATAHHIRYIN.

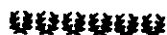
“...; hakika Mwenyezi Mungu Huwapenda wanaotubia (Kwake), na Huwapenda wanaojitoharisha”. (Qur’ani, 2:222).

Imepokewa hadithi sahihi isemayo hivi:-

Mtu mmoja alimwendea Mtume Muhammad (S.A.W.) **kushitakia** kuhusu Uchache wa Kipato chake (QIL-LATUR-RIZQ). Mtume, Muhammad (S.A.W.) alisema kuwa aendelee kuwa tohara (KUWA NA UDHU) na kipato chako kitazidi. Yule mtu alifanya kama alivyoambiwa na kipato chake kikazidi.

Imepokewa Hadithi sahihi isemayo kuwa, Mtume Muhammad (s.a.w) alimwambia Bwana Anas:-

“Zidisha tohara mbili (KUWA NA UDHU AU KUWA, NA TAYAMMUM) Mwenyezi Mungu atakuongezea umri wako; na ukiweza kuwa tohara (KUWA NA UDHU AU TAYAMMUM) usiku kucha na mchana kutwa, basi fanya kwani ukifa katika hali ya tohara utakufa kishahidi ”



### 3. MUBTILAAATUL-WUDHU-U

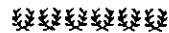
(Mambo yanayovunja Udhu)

Imempasa kila anayetaka kusali atoharike kutokana na Hadathi Ndogo.

Hadathi Ndogo ni uchafu wa Kiroho ambao hauondoki mpaka mtu atawadhe kwa Nia maalum na utaratibu maalum.

Mtu awapo na Hadathi Ndogo huwa hana **Udhu** na hawezi kusali mpaka atawadhe. Mambo yanayovunja Udhu (Yanayomfanya mtu kuwa na Hadathi Ndogo) ni haya:-

1. Kutokwa na mkojo au maji maji yaliyo kama mkojo kabla ya kufanya Istibraa.
2. Kutokwa na mavi (KUNYA)
3. Kutokwa na upepo (KUJAMBA)
4. Kupatwa na usingizi kiasi cha macho kutoona na masikio kutosikia. Ikiwa macho hayaoni na masikio yanasikia, basi udhu hauvunjiki.
5. Kupatwa na mambo yanayopoteza akili, (ULEVI, KUZIMIA NA WAZIMU).
6. ISTAHADHA na kitu cho chote kinachosababisha lazima ya kuoga, kwa mfano JANABA, HEDHI, NIFAAS NA KINGINECHO.



#### 4. SHURUUTUL-WUDHU-U (Masharti ya Udhu)

Kabla ya kutawadha ni lazima yapatikane mambo haya yafuatayo:-

1. Maji yaliyo tohara.
2. Kabla ya kutawadha hakikisha kuwa viungo vya kutawadhia viwe safi na tohara.
3. Maji yawe safi, yasiyochanganyika na kitu cho chote kama vile marashi (YASIWE MUDHAAF).
4. Maji yasiwe ya kunyang'anya (GHASBI) na vile vile mahali na chombo cha kutawadhia visiwe vya kunyang'anya (GHASBI) wala hicho chombo kisiwe cha dhahabu au fedha.
5. Usiwe na udhuru wo wote wa kutumia maji (UGONJWA).

6. Visiwepo vitu vilivyoganda (kama vile lami, ubani au ulimbo) juu ya ngozi ya viungo vya kutawadha vinavyozuia maji ya udhu kugusa hiyo ngozi. Tusiweke makucha marefu ya kuzuia maji kufika ndani ya nyama iliyofunikwa na kucha.
7. Kutawadha kwa mpango uliowekwa na sheria.
8. Kutawadha bila ya kusaidiwa na mtu (ILA KWA UDHURU FULANI).
9. Kukosa kusita kutawadha mpaka kiungo cho chote kilichotangulia kikakauka.
10. Kunuia kuwa unatawadha Qurbatan Ilal-Laahi Taala.



#### 5. WAJIBATUL-WUDHU-U (Wajibu za Udhu)

Imetupasa kujua mambo manne yaliyo wajibu katika kutawadha. Mambo hayo ni haya:-

1. Kuosha uso.
2. Kuosha mikono.
3. Kukipaka maji kichwa
4. Kuipaka maji miguu miwili.



#### 6. MUSTAHABBATUL-WUDHU-U (Suna za Udhu).

Mambo yafuatayo ni suna kuyatia katika kutawadha kwako:-

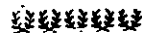
1. Kupiga Bismillahi, na huku unaosha vitanga vya mikono.

Mtume wetu Muhammad (S.A.W.) amesema hivi:-

“Kila jambo la heri linatakiwa lianze kwa ‘Bismillahi’”.

2. Kusukutua mara tatu.

3. Kuvuta maji puani na kupenga mara tatu.



## 7. KAY-FIYYATUL-WUDHU-U

(Jinsi ya Kutawadha)

(a) Utangulizi:

Kwanza osha vitanga vya mikono mara mbili

Kisha sukutua na kutema mara tatu. Halafu uvute maji puani na kupenga mara tatu. (MAMBO HAYA MATATU NI SUNNA).

(b) Nia:

Kisha nuia hivi:-

“Natawadha kwa ajili ya kusali kwa kufuata amri ya Mwenyezi Mungu”.

(c) Kuosha Uso:

Baada ya hapo osha uso kwa kutia maji usoni kuanzia kwenye maoteo ya nywele (Tazama Picha Nambari 1).





**(Picha Namba 1)**

**Kuosha uso. Anzia kwenye  
maoteo va nyele**



**(Picha Namba 2)**

**Kuosha uso  
Telemtsha kitanga  
chako cha mkono  
chini.**

Telemsha mkono wako (Tazama Picha Namba 2)  
hadi chini ya nyele, (Tazama Picha Namba 3).



(Picha Namba 3)

**Kuosha uso. Malizia chini ya taya.**

Huo tulioutaja ni urefu wa uso. Upana wake ni kiasi cha upana wa kuanzia ncha ya dole gumba hadi ncha ya kidole cha kati cha mkono wa kulia. Hakikisha kuwa kila sehemu ya uso kama vile nyusi, kope, masharubu na ndevu vinapata maji barabara, nje na ndani ikiwa nyele zake si nyingi. Ikiwa ni nyingi, kwa mfano ikiwa ngozi yote ya mwili imefunikwa na nyele, basi ukipata maji nje tu itatosha.

**(d) Kuosha Mikono:**

Anza kuosha mkono wa kulia kuanzia juu kidogo ya kiwiko (Tazama Picha Namba 4) na telemsha hadi kwenye ncha za vidole (Tazama Picha Namba 5). Kisha

osha mkono wa kushoto kama ulivyofanya katika  
mkono wa kulia. Ni lazima uhakikishe kuwa maji  
yameenea vizuri kila mahali katika mikono yako.

**(Picha Namba 4)**

**Kuosha mikono. Anzia juu kidogo  
ya kiwiko cha mkono**



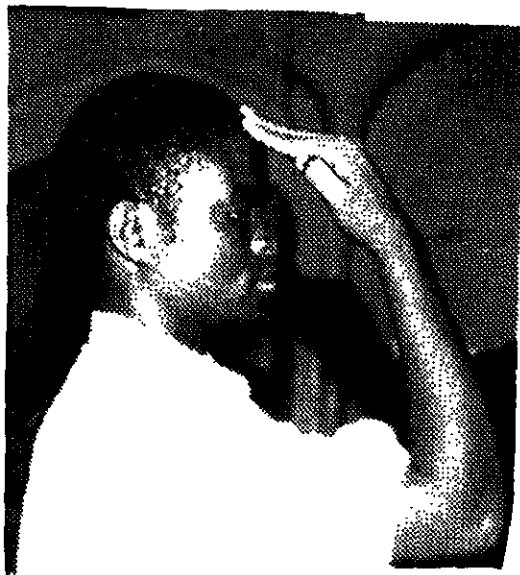
**(Picha Namba 5)**

**Kuosha mikono. Malizia  
kwenye ncha za vidole.**

**(e) Kupaka Maji Utosi (Masah ya Utosi)**

Baada ya kuosha mikono unapaka maji yaliyobakia mkono (wa kulia) sehemu robo ( $1/4$ ) ya mbele ya kichwa (iliokalibia paji) kwa kiasi ya vidole vitatu vilivyo banana kwa upana na kwa kiasi cha urefu wa kidole kimoja. (Tazama Picha Namba 6).

**(Picha Namba 6)**  
**Kupaka maji kichwa.**  
**Anzia sehemu ya mbele**  
**ya utosi.**



**(Picha Namba 7)**  
**Kupaka maji kichwa.**  
**Malizia mwanzoni mwa**  
**paji la uso**

Na uendeleee na malizia mwishoni mwa maoteo ya nyele (Tazama Picha Namba 7).

**(f) Kupaka Maji Miguu (Masah ya Miguu).**

Unapaka maji miguu yako yote miwili kwa maji yale yale yaliyobaki mikononi baada ya kuosha uso na mikono na kufanya 'Masah' ya utosi. Kabla ya kuipaka maji hiyo miguu yako, hakikisha kuwa upande wa juu wa hiyo miguu yako ni mkavu. Kama umaji, basi itakulazimu uyapanguse ili kuondoa maji. Paka maji mguu wako wa kulia kwa mkono wako wa kulia kuanzia katika ncha za vidole (Tazama Picha Namba 8) na pandisha hadi juu kidogo ya vifundo vya mguu (Tazama Picha Namba 9).



**(Picha Namba 8)**  
**Kupaka Maji miguu. Anzia kwenye ncha za vidole.**



**(Picha Namba 9)**  
**Kupaka maji Miguu Vuta mkono wako juu ya mguu hadi vifundoni.**

Kisha paka mguu wa kushoto kwa mkono wa kushoto kama ulivyofanya katika mguu wa kulia.

Angalia:

“Masah” ni kuvuta mikono juu ya kichwa au miguu bila ya hicho kichwa au hiyo miguu kusogeasogea. Hivyo hakikisha kuwa wakati wa kufanya ‘Masah’ ni mkono tu unaosogea na wala sio hicho kiungo kinachofanyiwa ‘Masah’.



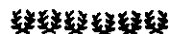
## MLANGO 6

### 1. HADATHI KUBWA

Katika Mlango 5 tumetaja aina mbili za Najasi Hadathi, na tukaielezea kwa kirefu ile aina ya Najasi iliyo Hadathi Ndogo.

Sasa tutajia ile aina ya pili ya Najasi Hadathi, ambayo ni Hadathi kubwa.

Hadathi kubwa ni uchafu wa kiroho ambao hauondoki mpaka mtu aoge kwa Nia na utaratibu maalum.



### 2. GHUSL

(Mwogo)

Unapokuwa na Hadathi kubwa ina kulazimu uoge au ujitie maji mwili mzima hata pasibakie japo mahali kidogo bila ya kupata maji.



### 3. GHUSL ZA WAJIBU

Iko mogo saba iliyo ya wajibu kwa Mwislamu, nayo ni hii:-

(1) Janaba. (2) Hedhi, (3) Nifaas, (4) Istihadha, (5) Massul-Mayyit (6) Kumwosha maiti, (7) Kuoga kwa kujiwekea nadhiri au Ahadi au kwa kula yamini (kuapa) kuwa utaoga.

Vile vile ziko Ghusl za sunna (mustahab), kwa mfano Ghusl ya Ijumaa, Ghusl za Id-Dain (miogo ya Idi Al-Fitr na Idi Al-Azha) na kadhalika.



#### 4. JINSI YA KUOGA

Zipo njia mbili za kuogea, ikiwa mwogo huo ni wa sunna au wa wajibu, njia hizo ni (i) Tartibi na (ii) Ir-timasi.



#### 5. NJIA YA TARTIBI (MWOGO WA UTARATIBU MAALUM):

Huku ni kuoga kwa utaratibu au mpango maalum uliowekwa na sheria ya Kiislamu.

Katika njia hii, mwense kuoga, kwanza, ataoga mwili mzima ili kuondoa aina yo yote ya uchafu mwilini.

Baada ya kuoga hivyo ndipo hunuia hivi:-

“Ninaoga Mwogo wa..(taja aina ya Mwogo unaooga, kwa mfano Mwogo wa Janaba au Hedhi au Nifasi n.k.) kwa njia ya Tartibi Qurbatan ilal-Laahi Taala”.

Kisha huosha kichwa, kisha shingo, kisha hujiosha upande wa kulia tangu begani mpaka nyayoni na baadaye huosha upande wa kushoto namna ile ile. Ni lazima mtu ahakikishe kuwa utupu wake unapata maji unapoosha upande wa kulia na unapoosha upande wa kushoto.

## **6. NJIA YA IRTIMASI (MWOGO WA KUPIGA MBIZI)**

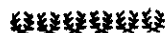
Huku ni kuoga kwa kupiga mbizi katika maji mengi kama vile katika hodhi, bahari, maziwa au mito.

Kabla ya kuoga ni lazima uhakikishe kuwa umejisafika kutokana na uchafu wa kila aina na kisibaki kitu cho chote mwilini kiwezacho kuzuia maji yasifike katika ngozi ya mwili, japo eneo lenye ukubwa wa nyele,

Baada ya kuoga hivyo, Unuie hivi:-

“Ninaoga Mwogo (Ghusl) wa... (Taja aina ya Mwogo huo kwa mfano Janaba au Hedhi au Nifasi n.k.) kwa njia ya Irtimasi Qurbatan-ilal-Laah Taala”.

Kisha ndipo upige hiyo mbizi na katika kufanya hivyo uhakikishe kuwa mwili mzima unazama ndani ya maji. Hakikisha kuwa maji yamefika nyayoni pia. Baada ya kuhakikisha kuwa mwili mzima umepata maji, basi Mwogo wako utakuwa umetimia na utatoka. Angalia: Baada ya kuoga Ghusl ya namna ye yote ile ni lazima utawadhe unapotaka kusali ila baada ya kuoga GHUSL ya janaba, hapo huna haja ya kutawadha tena iwapo hutapatwa na jambo linalovunja udhu (MUB-TILAT-UL-WUDHU).



## **7. GHUSL YA JANABA (Mwogo wa Janaba)**

Yapo mambo mawili ambayo yakimpata mtu, humlazimu kuoga Janaba.

Jambo la kwanza: Kutoa au kutokwa na Manii (Shahawa), japo usingizini ikaonekana mwilini, nguoni



au kwenye tandiko. Ikiwa mtu kaota kuwa ametoka manii, lakini alipojitazama mwilini, nguoni na mahali alipolala hakuiona alama ye yote ya manii, basi mtu huyo haimpasi kuoga Janaba, ijapokuwa aliota anatenda jambo hilo.

Jambo la pili: (1) kutia mwanamume utupu wake katika utupu wa mwingine, ijapo hayajatoka manii: mwanaume au mwanamke balehe au si balehe wote waoge. (2) Kuingiliwa mtu na utupu katika utupu wake. Pia Naudhu-bil-lahi hata akiwa utupu wa nyama.

## **8. MAMBO YALIYOHARIMISHWA KWA MWENYE JANABA**

Vitendo vya namna sita vinakuwa haramu kwa mwenye Janaba mpaka aoge Mwogo wa Janaba:-

1. Kusali sala za faradhi au za suna, isipokuwa sala ya maiti (ambayo si lazima kuwa na udhu wala Ghusl).
2. Kuizunguka Al-Kaaba huko Maka (Kwa ibada ya Tawaafu).
3. Kufunga Saumu. Ikiwa mtu katenda usiku jambo linalompasa aoge Janaba wakati wa usiku na kwa makusudi hakuoga mpaka ikaingia Alfajiri ya Kweli, (Subh Saadiq), au alisahau kuoga, basi hataruhusiwa kufunga siku inayotuatia na akifunga, basi funga yake itakuwa imebatilika.
4. Kugusa maandishi ya Qur'ani au Majina matukufu ya Mwenyezi Mungu. Na bora asiguse majina ya Mitume Maimamu na jina la Bibi Fatima (A.S.) pia.
5. Kusoma zile Sura za Qur'ani zenye Ava za

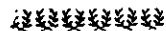
- Sijida za Wajibu; ambazo ni hizi:-
- (a) Sura ya 32 (Alif-Laam-miym Sajda)
  - (b) Sura ya 41 (Haa-Miym Sajadah)
  - (c) Sura ya 53 (Wan-Najm)
  - (d) Sura ya 96 (Iqraa).
6. Kukaa ndani ya msikiti mahali (panaposaliwa) wo wote ule au kuingia Masjidul-Haraam huko Maka, au Masjid-un-Nabii huko Madina.

\*\*\*

## MLANGO 7

### 1. HADATHI KUBWA (KWA WANAWAKE)

Zifuatazo ni Hadathi kubwa zinazowasibu wanawake tu, nazo ni (i) Hedhi (ii) Nifasi na (iii) Istihadha.



### 2. HEDHI

(Damu ya Mwezi)

**HEDHI:** Kila mwanamke aliye na siha na afya nzuri tokea mwishoni mwa mwaka wa tisa wa umri wake au mwanzoni mwa mwaka wa kumi, kuendelea hadi mwishoni mwa mwaka wa hamsini wa umri wake hupata damu hiyo mara moja kila mwezi na wachache wao hupata kila mwezi mara mbili.

Mwanamke ye yote atakayepata damu ya mwezi kabla ya umri wa miaka tisa na baada ya umri wa miaka hamsini damu hiyo kwa mujibu wa sheria za Kiislamu haiitwi Hedhi.

Si lazima kuwa kila kijana wa kike aanze kupata Hedhi katika umri wa baina ya miaka tisa na kumi. Wengine huingia katika Hedhi katika umri wa miaka

kumi na moja au zaidi. Hedhi hujulikana kuwa aghalabu damu yenyewe huwa nzito, imoto, nyeusi au wekundu uliokolea, hutoka kwa nguvu na inapotoka huwasha kidogo.

Wanawake hutofautiana kuhusu (1) Wakati wa kuwajia Hedhi na (2) Idadi ya siku za kuendelea kwa damu ya Hedhi, lakini uchache wa muda wa damu hii ni siku tatu na wingi wake ni siku kumi. Ikiwa mwanamke ye yote kapata damu kwa siku moja au mbili basi damu hii si Hedhi, na ikiwa kapindukia siku kumi, basi siku zilizozidi siku kumi si damu ya Hedhi.

Damu isiyotimiza siku tatu au inayotoka baada ya siku ya kumi huitwa Istihadha ambayo tutaieleza baadaye.

Tabia ya wanawake wanaopata damu ya hedhi, ni ya namna sita, nazo ni hizi:-

1. **Dhatul-Waqti Wal-Adadi:** Hawa ni namna ya wanawake wanaopata damu ya Hedhi kwa wakati mmoja na idadi moja. Kwa mfano kama akijiwa na damu ya Hedhi tuseme mwezi mosi mpaka mwezi saba, basi mwezi wa pili ataanza kupata damu ya Hedhi tarehe ile ile na kwa idadi ile ile ya siku.
2. **Dhatul-Waqti:** Ni wanawake wanaopata damu ya Hedhi kwa wakati mmoja tu bali idadi ya siku huwa tofauti. Huweza kuwajia kwa miezi miwili au zaidi kwa tarehe zile zile lakini idadi ya siku zake hutofautiana.
3. **Dhatul-Adadi:** Ni wanawake wanaopata damu ya Hedhi kwa nyakati mbali mbali, bali kwa idadi ile ile ya siku. Wanawake hawa hupata

damu hiyo kwa miezi miwili au zaidi kwa idadi ile ile ya siku, lakini kwa nyakati mbali mbali.

4. **Mudh-tariba:** Ni wanawake wanaopata damu ya Hedhi kwa nyakati na idadi mbali mbali za siku. Hawa hupata damu hiyo kwa miezi miwili au zaidi kwa nyakati na idadi ya siku tofauti tofauti.
5. **Mub-tadi-a:** Hawa ni wanawake wanaoona damu ya Hedhi kwa mara yao ya kwanza.
6. **Naasiyah:** Ni wanawake waliosahau wakati na idadi ya siku walizopatia damu ya Hedhi.

Mwanamke ye yote aliye wa tabia yo yote ile katika tabia hizo sita za wanawake tulizozieleza hapo juu si lazima andelee na tabia hizo katika maisha yake yote. Inawezekana tabia yake ibadilike kufuatana na siha yake inavyobadilika.

Hukumu inayowalazimu wanawake walio katika tabia ya DHATUL-WAQT WAL-ADAD na walio na tabia ya DHATUL-WAQT tu ni kuwa, kama wakiona damu ya Hedhi kwa wakati wake, au siku mbili au tatu kabla ya wakati wake wa kawaida, au siku mbili au tatu baada ya wakati wake wa kawaida ni lazima wafuate sheria ya damu ya Hedhi ijapokuwa waone alama tu ya damu ya Hedhi. Kama ikifunga kabla ya siku tatu, basi wafahamu kuwa damu hiyo haikuwa damu ya Hedhi. Hivyo zile sala n.k. walizoziacha (ambazo zisingelilipwa kama damu hiyo ingelikuwa ya hedhi) itabidi wazilipe.

Ikiwa itaendelea kwa muda wa kuanzia siku tatu hadi kumi, basi wajue kuwa hiyo ni damu ya Hedhi na sala walizoziacha hazitalipwa, ila Saumu zitalipwa.

Wanawake walio katika tabia ya DHATUL-ADADI, MUDH-TARIBA, MUBTADI-A na NAASIYAH

wote wamo katika sheria moja tu nayo ni kuwa, kama wakiona damu yenye alama za Hedhi basi hapo hapo itawabidi wazifuate sheria za mwenye Hedhi. Kama damu hiyo ikiendelea kwa muda wa siku tatu watajua kuwa hiyo ilikuwa Hedhi kweli na sala n.k. walizojiacha hazitalipwa ila Saumu.

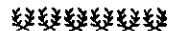
Isipodumu kwa muda wa siku tatu watajua kuwa si damu ya Hedhi, na itawapasa wazilipe Ibada zao za faradhi kama vile sala na saumu. Ikiwa hawana yakini kuwa damu yao itaendelea siku tatu na vile vile hiyo damu haina sifa za damu ya Hedhi, hapo inawapasa (IHTIYAAT WAJIB) wafuate hukumu za wenye damu ya Istihadha mpaka siku tatu zipite. Yaani watasali na kufunga na kuacha kutenda vitendo vyote walivyoharimishwa wenye damu ya Hedhi. Ikiwa damu yao haikufunga kwa siku tatu, hapo watafahamu kuwa ni damu ya Hedhi, na watafuata hukumu ya mwenye damu ya Hedhi.

Wanawake wenye tabia ya "DHATUL-WAQTI WAL-ADADI", "DHATUL-WAQTI" na "DHATUL-ADADI" wakiona damu kinyume cha tabia zao kwa muda wa miezi miwili, kwa mfano ikiwa tabia yao ya kuona damu ni mwezi mosi mpaka mwezi kumi na saba, kwa miezi miwili mfululizo, basi hapo watafuata tabia hii mpya.

Ikiwa mwanamke ye yote, katoharika (damu imefunga) kabla ya kupita muda wa siku na anajua ndani yake hana damu, itakayoendelea kutoka basi, itampasa aoge (afanye Ghush) ijapokuwa kabla ya siku kumi damu yake itarejea tena. Lakini ikiwa ana yakini kuwa damu yake itarejea kabla ya siku kumi basi hapo haruhusiwi kuoga (kufanya ghush).

Kwa kawaida mwanamke ye yote hasa wa "DHATUL-WAQTI WAL-ADADI" ana desturi ya kuona damu ya Hedhi kwa mwezi mara moja. Basi kama akiona damu mara mbili, kwa mwezi na damu zenyewe hizo zikawa na sifa ya damu ya Hedhi, na zimeendelea kwa siku tatu au zaidi, na muda baina ya damu ya kwanza na ya pili haikupungua siku kumi, basi atahesabu kuwa damu zote hizo mbili ni za Hedhi.

Kama mwanamke akijiwa na damu ya Hedhi wakati yu katika Ibada, kwa mfano ya katika hali ya sala au saumu, basi Ibada yake hubatilika pale pale na kama ibada hiyo ni saumu lazima baadae ailipe.



### **3. MAMBO YALIYOHARIMISHWA KWA MWENYE HEDHI**

Mwanamke ye yote akiwa katika damu ya Hedhi, ameharimishwa kufanya mambo haya yafuatayo:-

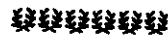
1. Kufanya Ibada zote ambazo ni lazima zifanywe kwa Tohara, kwa mfano sala, funga (Saunu). Saunu ni lazima ilipwe baadaye lakini Sala hazilipwi. Kutufu (Kuizunguuka Kaaba iliyo katika Masjid Al-Haraan huko Maaka; kugusa maandishi ya Qur'ani Tukufu na ya sana Mashia) Mitume, Maimamu na Bibi Fatima (A.S.) Kusoma Sura ya qur'ani Tukufu zenye Aya za Sijida za wajibu; na kukaa ndani ya msikiti.
2. Kuingiliwa na mume kwa njia yo yote ile. Kwa wote wawili haijuzu (NI HARAMU). Yaani ni haramu kwa mke aliye katika Hedhi kuingiliwa, na vile vile ni haramu kwa mume kumwingilia mke aliye katika Hedhi. Na ni

**makuruhu kwa mume kucheza na mke aliye katika Hedhi kwa kumgusa viungo vilivyo baina ya kitovu na magoti.**

- 3. Ikiwa mwanamke kaingiliwa na mumewe wakati wa tohara (wakati hayumo katika Hedhi) basi haitajuzu kwake kuachwa (KUPEWA TALAKA) wakati wa Hedhi inayoifuatia tohara hiyo.**

**Ni bora (MUSTAHAB) kwa mwanamke mwenye damu ya Hedhi, unapoingia wakati wa Sala za faradhi, ajisafishe kwa kutumia pamba, tena atawadhe na akae mahali nadhifu kama juu ya msala aelekee Qibala, na amkumbuke Mola wake, Mwenyezi Mungu kwa kuvuta uradi, (TASBIH) na ni bora zaidi kusoma Tasbiyhaatul Arbaa, (kama anavyosoma katika Sala za faradhi katika rakaa ya tatu na ya nne) na kumsalia Mtume Muhammad (S.A.W.).**

**Maelezo tuliyoyatoa hapo juu kuhusu wanawake wenye damu ya Hedhi tumeyatoa kwa ufupi kabisa. Ye yote anayetaka kujua zaidi anaweza kumwuliza Sheikhe (ALIM) wake.**



#### **4. ISTIHADHA**

**Moja katika damu zinazompata mwanamke ni damu ya Istihadha. Aghlabu rangi ya damu hii huwa manjano, baridi, nyepesi na haitoki kwa nguvu, (ni kinyume cha damu ya Hedhi). Pengine huwa kama damu ya Hedhi. Damu ya Istihadha haina kiasi cha uchache wala wingi wa siku zake, wala haina wakati**

maalum wa kuja. Mwanamke ye yote anayetokwa na damu ya Istihadha huitwa MUSTAHADHA.

Wanawake Mustahadha wamegawanyika mafungu matatu kama ifuatayo:-

1. QALIYLA (Uchache): "Mustahadha Qaliyla" hupata damu kwa uchache. Sifa yake ni damu kuwa tu katika sehemu ya pamba inayogusa mwili wake. Haipenyi ndani ya pamba.
2. MUTAWASSITA (Wastani): "Mustahadha Mutawassita" hupata damu kwa wastani, (si nyingi wala si kidogo). Sifa yake ni damu hupenya ndani ya pamba lakini haitokezi upande wa pili wa pamba.
3. KATHIYRA (Wingi): "Mustahadha Kathiyra" hupata damu kwa wingi. Sifa yake ni damu hupenya katika pamba, ikatokeza upande wa pili na ikatokeza nje ya kitambaa anachojihifadhia mwanamke.

Ni wajibu kwa Mustahadha anapotaka kusali Sala za faradhi au za Sunna, ajichungue na kujua yupo katika fungu gani la Istihadha (Qaliyla, Mutawassita, au Kathiyra) ili aweze kufuata sheria iliyowekwa. Si lazima kwa Mustahadha kuwa katika tabia moja tu. Tabia yake inaweza ikabadilika, chache ikawa wastani au nyingi au kinyume chake.

Mustahadha anapotaka kujitazama na kujua kwamba yupo katika sehemu gani, achukue pamba ya kiasi. Ajitie katika utupu wake na asubiri kwa muda kidogo kisha aitoe ile pamba. Aitazame na atajua kuwa yu katika tabia gani. Akishaitambua tabia yake, basi itambidi azifuate hukumu za tabia hiyo



Vifungu vitatu vifuatavyo vinahusu sheria zilizowekwa ili zifuatwe na kila Mustahadha kufuatana na tabia yake ilivyo:-

1. Mustahadha Qaliyla: Anapotaka kusali Sala ya faradhi au Sunna, ni lazima aitoe ile pamba anayojisitirishia, apasafishe mahali hapo, kisha aweke pamba jingine. Baadaye atawadhe, na bila ya kupoteza muda azisali Sala zake. Afanye hivi kwa kila Sala.
2. Mustahadha Mutawassita: Anapotaka kusali sala ya faradhi ya Alfajiri ni lazima aiondoe ile pamba anayojisitirishia, ajisafishe, Afanya Ghusl, aweke pamba jingine, atawadhe na bila ya kupoteza muda asali Sala yake ya Alfajiri. Katika sala ya Adhuhuri, Alasiri, Magharibi na Isha, kwa kila sala ataondoa pamba anayojisitirishia, atajisafisha na ataweka pamba jingine na kisha atatawadha tu (yaani hatafanya Mwogo au Ghusl katika hizo sala nne). Kisha atasali sala zake.
3. Mustahadha Kathiira: Anapotaka kusali Sala ya Faradhi ya Alfajiri ni lazima aiondoe ile pamba anayojisitirishia, ajisafishe, afanye Ghusl, aweke pamba jipya, atawadhe na kisha asali sala yake.  
Kwa Sala za Adhuhuri na Alasiri, ikiwa atasali moja baada ya nyingine (kama wafanyavyo sana) kabla ya kusali sala ya Adhuhuri ataondoa ile pamba anayojisitirishia, ajisafishe, afanye Ghusl, aweke pamba jingine, atawadhe na asali Adhuhuri. Kisha kabla ya kusali Alasiri atabadili pamba na atatawadha tu (bila ya

kufanya Ghusl kwanza) kisha atasali.

Kwa Sala za Magharibi na Ishaa atafanya kama alivyofanya katika sala ya Adhuhuri na Alasiri. Hivyo, kwa siku atafanya Ghusl mara tatu, atajisafisha mara tano, na atatawadha mara tano.

Ikiwa atasali sala zote tano mbali mbali basi atafanya Ghusl mara tano, yaani atafanya Ghusl kabla ya kila Sala. Hataweza kusali Sala zaidi ya moja kwa Ghusl moja.

Kila Mustahadha anaruhusiwa (1) Kuingia msikitini kwa ajili ya kufanya ibada zake lakini ni lazima azifuate barabara hukumu za sheria kama tulivyozieleza hapo juu. (2) Kusali. Inampasa "Mustahadha Kathiyra" ajihiadhi sana wakati wa kusali sala zake za faradhi. Atumie pamba ya kiasi chake na kujifunga kwa kitambaa safi. Ikiwa hakuzingatia haya, na ikamtoka damu katika hali ya sala, basi sala yake itabatilika na itamlazimu ajisafishe tena, atawadhe na asali sala yake mara ya pili. Anapotaka kusali sala zake za faradhi anaruhusiwa kupiga Adhana na Igama na baada ya Sala zake anaweza kusoma "Taaqiybaat" zake (3) Kufunga katika mwezi wa Ramadhani. Ni lazima afunge Saumu zake, lakini ni lazima kwa "Mustahadha Mutawassita" afanye Ghusl ya Alfajiri ndipo Saumu yake isihi na "Mustahadha Kathiyra" ni lazima afanye Ghusl mara tatu kwa siku ndipo Saumu yake isihi. (4) Kuingiliwa na mumewe. Katika mwezi wa Ramadhani anaruhusiwa hivyo wakati wa usiku tu.

## 5. NIFAAS:

Mwanamke yo yote unapotimia wakati wake wa kuzaa, mtoto anapoanza kutoka, au anapoharibu mimba (anapozaa mtoto asiyekamilika), wakati huo humtoka damu pamoja na huyo mtoto au baada ya huyo mtoto kutoka. Dama hiyo huitwa 'Nifas' (damu ya Uzazi), na huyo mwanamke anayetokwa na hiyo Nifas huitwa "Nafsaa".

Uchache wa damu ya Nifasi ni kutoka kwa muda kidogo tu kisha ikafunga, na wingi wake ni kuendelea hadi siku ya kumi tangu mtoto kuzaliwa au tangu kutoa mimba.

Damu inayotoka kabla ya mtoto kutoka si Nifasi bali ni Istihadha. Vile vile damu itakayotoka baada ya siku kumi tangu kuzaliwa kwa mtoto au kuharibika kwa mimba haitakuwa Nifasi bali itakuwa Istihadha.

Mwanamke aliye katika Nifasi ni haramu kwake kufanya yale mambo aliyoharamishwa mwenye Hedhi. Yaani Nafsaa huyo haruhusiwi kusali, kufunga (itabidi baadaye azilipe funga zake), kutufu (kuizunguuka Kaaba huko Maka), kugusa maandishi ya Qur'ani na ni bora pia asiguse jina la Mungu, majina ya Mitume, Bibi Fatima na Maimamu), kusoma Sura za Qur'ani Tukufu zenye aya za sijida za wajibu, kukaa ndani ya Msikiti, kuingiliwa na mumewe na kuachwa (kusalikiwa).

Hukumu au Sheria zilizowekwa kwa Nafsaa (yaani tangu pale mtoto anapozaliwa mpaka inapokoma damu hiyo kabla ya kutimia siku kumi; au mpaka itakapotimia siku ya kumi (iwapo itaendelea kutoka) ni kuwa ni lazima afuate sheria zilizo sawa kabisa na zile zilizowekwa kwa mwenye Hedhi. Yaani hataruhusiwa kusali, kufunga n.k.

Kisheria Nafsaa wamegawanywa makundi mawili kufuatana na hali zao za kihedhi tulizozitaja.

(1) Wale walio na “wakati na idadi maalum” au “wakati maalum tu”: Ikiwa mwanamke yu katika kikundi cha Hedhi cha “Dhatul-Waqti wal-Adad” au “Dhatul Waqti” tu, Nifasi yake itaendelea kwa kadiri ile ile inavyoendelea Hedhi yake. Natuseme Hedhi yake inaendelea kwa muda wa siku saba, basi Nifasi yake nayo itaendelea kwa muda wa siku saba vile vile na ikiwa itazidi hapo, basi ile itakayozidi itakuwa Istihadha, lakini kuanzia siku ile-siku ya nane hadi ya kumi na nane tangu kuzaliwa mtoto itambidi afuate sheria za Mustahadha na asitende yale yote aliyoharimishwa mwenye Hedhi. Kuanzia siku ya kumi na tisa hadi itakapokoma kabisa hiyo Istihadha ataruhusiwa kufuata sheria za Mustahadha na kutenda yale aliyoharamishwa mwenye Nifasi.

(2) Wale “wasio na wakati wala idadi maalum”: Nafsaa asiye na “wakati wala Idadi maalum damu yake ya Nifasi itaendelea kwa muda wa siku kumi tu na damu itakayoendelea kutoka baada ya hapo itakuwa ni damu ya Istihadha. Nafsaa huyo, (i) Kuanzia siku ya kumi hadi ya kumi na nane itambidi kutotenda vitendo alivyoharamishwa mwenye Hedhi. (ii) Baada ya siku kumi na nane (kuanzia siku ya kumi na tisa) afuate hukumu za Mustahadha tu.

Inasikitisha sana kusikia kuwa wanawake wengi katika upande wetu (hapa Mashariki ya Afrika) wanadhani kuwa Nafsaa ye yote, damu yake huendelea kwa muda wa siku arobaini, baada ya hapo ndipo wafanye Ghusl, na kuanza Ibaada yao. Hiki ni kinyume cha sheria, na wanapoteza Ibaada zao za faradhi na za Sunna, na juu ya hayo wanapata dhambi. Inawapasa

walipe Ibada zao walizosiacha. Baada ya kueleza vizuri katika kitabu chetu hiki, tunazidi kutilia nguvu juu ya wanawake wote wayasome kwa uangalifu maelezo ya Hedhi, Nifasi na Istihadha. Ni lazima kwao kuyafahamu yaliyoelezwa na ni lazima kwao kuzifuata Sheria zilizowekwa.

Ninaeleza tena na kutilia nguvu kuwa, inawezekana kwa Nafsaa ye yote Nifasi yake ikaendelea kwa muda wa siku kumi tangu kuzaliwa mtoto (au kutoa mimba). Haizidi hapo. Wakati wo wote katika siku hizo, ikifunga damu tu, wakati ule ule afanye Ghush, na aanze Ibaada zake anazotarajiwa kuzifanya. Ikiwa hakuzitenda basi yumo dhambini.



## MLANGO 8

### 1. TAYAM-MUM

KUTAYAMMAMU — ni kutumia ardhi, mchanga, udongo, au mawe badala ya maji ya kutawadhia, na kama hivi vyote havipatikani basi atatayammamu kwa vumbi.

Ikiwa Mwislamu ye yote ni mgonjwa na hawezi kutumia maji kwa sababu yatamletea madhara kwa siha yake, au ikiwa maji hayapatikani, hapo yeye huruhusiwa kutumia njia nyepesi ya kujisafisha nafsi yake ambayo huitwa Taya-mmamu.

Anayetaka kutayammamu lazima kwanza ahakikishe kuwa mikono, uso, na pahali atakapotayammamu pawe tohara (PASIWE NA NAJASI) na pawe pakavu.

## **2. AINA ZA TAYAM-MUM**

### **TANBIHI**

**TADHARI:-** Kabla ya kuingia wakati wa sala haijuzu kutayam-mam.

Zipa Tayammamu za aina mbili (1) Tayammamu badala ya kufanya Udhu kwa maji (2) Tayammamu badala ya kufanya Ghusl kwa maji.

Hivyo ni lazima kabla ya kufanya Tayammamu ukumbuke kuwa unafanya Tayammamu ipi ili uweze kunuia kufuatana na Tayammamu hiyo:-

## **3. TAYAM-MAM BADALA YA UDHU**

### **1. NIA: NUIA HIVI:-**

"Ninafanya Tayammamu badala ya kufanya Udhuu kwa maji, iliyo Wajibu (au Sunna) kwangu, ili Sala (au Funga) yangu isihi, Qurbatan-ilal-Laahi Taala".

### **2. KUTAYAMMAMU:**

Piga viganja vya mikono yako yote miwili kwa pamoja juu ya ardhi au mchanga au udongo au mawe ili viingie vumbi la huo mchanga au mchanga wenyewe (Tazama Picha Namba 10).

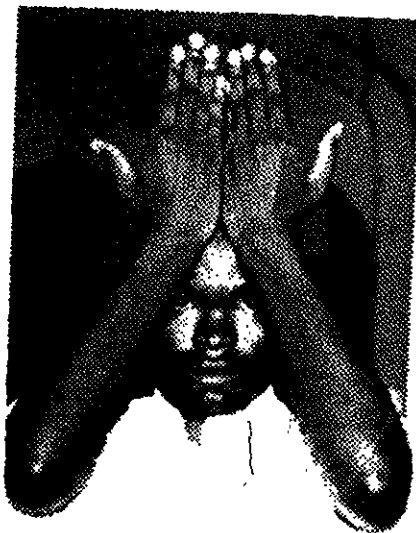
Ni vizuri (yafaa) kukung'uta mikono baada ya kupiga.

Baadaye kutanisha viganja vyako na uviweke katika paji lako la uso kuanzia maoteo ya nywele (Tazama Picha Namba 11) kisha uupake uso wako, vumbi hilo kwa kuvitelemsha viganja vyako hivyo hadi kwenye nyusi zake (Tazama Picha Namba 12) na sehemu ya juu ya pua.

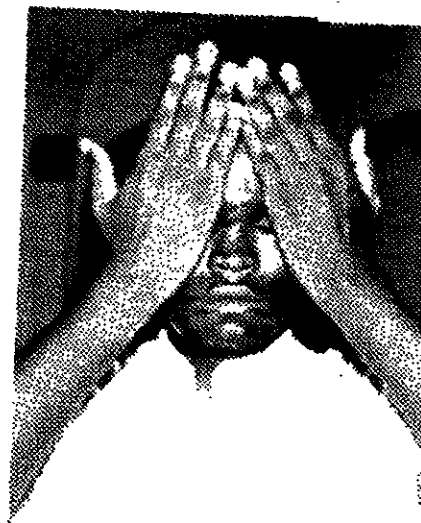
Kisha unapaka vumbi lile lililobakia katika mkono wako wa kushoto nyuma ya kiganja chako cha



**(Picha Namba 10)**  
**Kutayammamu**  
 Piga viganja vyako kwa  
 pamoja juu ya ardhi n.k.  
 ili viingie vumbi.



**(Picha Namba 11)**  
**Tayammamu ya Uso.**  
 Anzia katika paji la uso  
 mwanzoni mwa maoteo  
 ya nywele.



**(Picha Namba 12)**  
**Tayammamu ya Uso.**  
 Malizia chini ya paji la  
 uso juu ya nyusi na  
 sehemu ya juu ya pua

mkono wa kulia, kuanzia kifundo cha kiganja (Tazama Picha Namba 13 hadi kwenye ncha za vidole vyote (Tazama Picha Namba 14) kisha paka mkono wa kushoto, kwa mkono wa kulia kwa namna ile ile).



(Picha Namba 13)

Tayammamu ya mkono  
Anzia kwenye vifundo  
vya kiganja



(Picha Namba 14)

Tayammamu ya mkono.  
Malizia kwenye ncha za  
vidole.



**Angalia:** Ni bora upige mikono yako tena katika huo mchanga au vumbi (n.k.) na upake mikono yako tu (bila ya kupaka uso kwanza).



#### **4. TAYAMMAMU YA MWOGO.**

**Sasa tutaeleza ile tayammamu ya badala ya Mwogo (Ghusli ) wa maji.**

**(1) Nia: Nuia hivi:—**

**“Ninafanya Tayammamu badala ya kufanya Mwogo (Ghusl) kwa maji, iliyo Wajibu (au Sunna) kwangu ili Sala (au Funga) yangu isihi, Qur’batan-ilal-Laahi Taala”.**

**(2) Kutayammamu:**

**Piga mikono yako juu ya ardhi, au mchanga au udongo na paka uso na mikono kama tulivyoeleza hapo juu katika Tayammamu ya Udhu.**

**Tena upige mikono yako mara ya pili na kisha upake mikono tu (bila ya kupaka uso kwanza).**

**Angalia:** Huku kupiga mikono katika mchanga (n.k.) kwa mara ya pili, ni wajibu katika hii tayammamu ya badala ya Mwogo.

---

## MLANGO 9

### “MUQADDAMAT AS-SALAAT.

(Vitangulizi vya Sala)

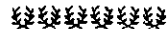
Kabla ya kuanza kusali lazima tujue na tufuate kwa kutimiza mambo yajayo:—

1. Aina ya sala.
2. Nyakati za sala.
3. Kuelekea Qibla (Ka-aba).
4. Mahali unaposalia.
5. Nguo za kusalia.
6. Usafi (TOHARA) wa nguo na kiwiliwili.



### 2. AINA ZA SALA

Katika dini ya Kiisalamu zipo sala za aina mbili: (i) Sala za Faradhi na (ii) Sala za Sunna.



### 3. SALA ZA FARADHI

Sala za Faradhi ni za aina sita kama zilivyotajwa hapa chini:—

1. Sala tano za mchana na usiku:

- |                      |           |
|----------------------|-----------|
| (a) Sala ya Alfajiri | (Rakaa 2) |
| (b) Sala ya Adhuhuri | (Rakaa 4) |
| (c) Sala ya Alasiri  | (Rakaa 4) |

(d) Sala ya Magharibi	(Rakaa 3)
(e) Sala ya Isha (USIKU)	(Rakaa 4)
JUMLA	(Rakaa 17)

2. Sala ya Ayaat: Kwa mfano wakati linapopatwa jua au mwezi; Zalzal (MTIKISIKO WA ARDHI) na dhoruba ya kutisha na kadhalika. Sala hii ina Rakaa 2.
3. Sala ya Tawafu: Baada ya Kutufu (kuzunguuka) Kaaba kwa wale wanaokwenda kuhiji, nayo ina Rakaa 2.
4. Sala kama hizi zifuatazo:
  - (a) Nadhiri: KUWEKA NADHIRI KWA HAJA YO YOTE YA KHERI;
  - (b) Ahadi (KUTOA AHADI); (c) Kuapa yamini (d) Kusali kwa ijara, (KUSALI SALA ZA QADHA ZA MAITI KWA KULIPWA).
5. Qadha ya wazee: Kwa mfano mama au baba amekufa na alikosa kusali faradhi zake za kila siku, basi ni lazima kwa mtoto mkubwa wa kiume kuzilipa kwa kusali, na ikiwa hawezi mwenyewe basi atafute mtu mwaminifu azisali sala kwa kulipwa ijara watakayopatana na kukubaliana wenyewe.
6. Sala ya maiti: (KUMSALIA MAITI) ni faradhi ya "kifaa-ii" Ni lazima kila Mwislamu asaliwe sala hii baada ya kufariki dunia, basi awe Mwislamu huyo ni mwanaume au mwanamke. Sala hii huwa faradhi kusaliwa mtoto wa miaka sita au zaidi na chini ya miaka sita huwa sunna kusaliwa.

#### 4. SALA ZA SUNNA

Aina ya pili ya sala ni Sala za sunna (ZISALIWAZO KWA HIARI). Anayesali sala za sunna hupata heri kubwa Ahera na asiyesali hapati adhabu. Sala hizi za sunna kwa jina jingine huitwa "Sala za Nawafila za kila siku", nazo ni hivi:-

1. Nawafila ya Alfajiri husaliwa kabla ya kusali faradhi ya Alfajiri (RAKAA 2).
2. Nawafila ya Adhuburi (husaliwa kwa rakaa mbili mbili kabla ya kusali faradhi ya Adhuburi (RAKAA 8).
3. Nawafila za La-asiri (husaliwa kwa rakaa mbili mbili kabla ya faradhi, (RAKAA 8).
4. Nawafila za Magharibi husaliwa kwa rakaa mbili mbili baada ya kusali faradhi ya Magharibi (RAKAA 4).
5. Vatira au WITRI ya Isha Ina RAKAA 1 (Ukisali rakaa mbili kwa kukaa zinahesabiwa kuwa ni rakaa moja iliyosaliwa kwa kusimama. Inasaliwa baada ya faradhi.

(JUMLA NI RAKAA 23)

6. Sala za Tahajjud. Husaliwa baada ya kupita nusu ya usiku (BAADA YA SAA 6 za usiku) na kabla ya Alfajiri ya Kweli (SUBH-SADIQ) nazo ni hizo:—

(a) Nawafila za usiku	(RAKAA 8)
(b) Shafa	(RAKAA 1)
(c) Witri (VITR)	(RAKAA 1)
JUMLA (RAKAA 11)	

(SALA HIZI HAPA JUU NI BORA ZISALIWE KARIBU NA SUBH-SADIQ).

Sala zote zinazosaliwa kila siku na Waislamu ni hizi:—

Faradhi (WAJIBU)	Rakaa 17
Sunna (23 + 11)	Rakaa 34
JUMLA Rakaa 51	



## 5. NYAKATI ZA SALA TANO:

Mwenyezi Mungu Anasema:—

WA-AQIMIS-SALAATA TARAFAYIN-NAHAARI  
WAZULAFAN MINAL-LAYLI, INNAL-HASANAATI  
YUDH-HIBNAS-SAYYI-AATI DHAALIKA DHIKRAA  
LIDDHAAKIRIYN.

“Na Usimamishe Sala katika ncha mbili (mwanzo na mwisho) za mchana na unapoingia usiku; hakika mema huondoa maovu; huo ni Ukumbusho kwa (Waumini) wale wanaokumbuka”. (Qur’ani, 11:14).

Tena Anasema:

AQIMIS-SALAATA LIDULUUKISH SHAMSI ILAA  
GHASAQIL-LAYLI WA-QUR-AANAL FAJR) INNA  
QUR-AANAL-FAJRI KAANA MASH-HUUDA.

**“Usimamishe Sala linapopinduka jua mpaka (linapoiingia) giza la usiku, na usome (usali) Alfajiri; hakika kusoma (kusali) Alfajiri kunashuhudiwa (na Malaika wa usiku na mchana)”. (Qur’ani, 17:78).**

**Basi kwa hiyo, nyakati za Sala Tano ni kama hivi:—**

- (a) FAJR (Alfajiri):** Huanza baada ya kuanza Alfajiri ya Kweli (SUBH SADIQ) na humalizika wakati wa kuchomoza jua. Bora sana (THAWABU ZAIDI KUSALI KABLA YA KUCHOMOZA WEKUNDU UPANDE UNAOCHOMOZEA JUA (MASHARIKI).
- (b) DHOHR (Adhuhuri):** Huanza kiasi tu baada ya jua kupita utosi, (MERIDIAN) na humalizikia unapobakia muda utoshao tu kusali Rakaa Nne za sala ya Alasiri kabla ya kuzama jua (kiasi cha dakika 5 hivi kabla ya kuzama jua). Ni bora zaidi (INA THAWABU ZAIDI) kusali Adhuhuri kabla ya kivuli chako kupindukia (kuzidi kimo chako au kimo cha mti (POLE) wote wote.
- (c) ASR (Alasiri):** Alasiri huanza baada ya kupita muda utoshao kwa kusali Rakaa Nne za Adhuhuri (kiasi cha dakika 5 hivi baada ya kuingia Adhuhuri) na humalizika jua linapozama. Ni bora zaidi (INA THAWABU ZAIDI) kuisali Alasiri kabla ya kivuli chako kupindukia (kuzidi) urefu wa kimo chako au urefu wa mti (POLE) mara mbili.

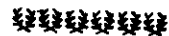
(d) **MAGHRIB (Magharibi):** Huanza kiasi cha dakika kumi baada ya kuzama jua.

Maharibi hii huitwa "MAGHARIB SHAR-II" Magharibu Shar-ii hutambulikana kwa kuondoka wekundu unaoonekana linapokuchwa jua upande wa Mashariki (EAST), hadi utosini (MERIDIAN). Yaani toka machomozeo ya jua hadi sawa na utosi hakuna wekundu huo na ukabakia kuanzia usawa wa utosi hadi machweo ya jua.

Maharibi humalizika unapobakia muda utoshao tu kwa kusali Rakaa nne za Isha (Kiasi cha dakika 5 hivi) hivi kabla ya katikati ya Usiku (saa 6 usiku).

Wakati uliotajwa hapa juu ni kwa ajili ya mtu asiye kuwa na udhuru wo wote. Lakini ikiwa mtu ana udhuru fulani kama vile ugonjwa kusahau, kuwa na kazi muhimu au mwanamke mwenye Hedhi (DAMU YA MWEZI na mtu mjinga (ASIYEJUA SHERIA) anaruhusiwa kusali kabla ya kuingia Alfajiri ya kweli (SUBH-SADIQ). Na vile vile, ikiwa mtu ye yote anafanya makusudi kuachilia sala yake mpaka wakati huu wa kabla ya Alfajiri ya kweli, sala yake husihi wala haivunjiki lakini huingia katika makosa, na hupata dhambi. Mtu anayesali baada ya katikati ya usiku na kabla ya Alfajiri ya Kweli asinuwiye "Adaa" wala "Qadha" bali anuwiye hivi: "Nasali sala ya Magharibi au Isha Quarbatan-ila-Laahi ta-ala" Ni bora zaidi kusali Magharibi kabla ya kuondoka wekundu wa kuzama jua upande wa Magharibi (WEST).

- (c) **ISHA:** Wakati wa isha huanza baada ya kupita muda utoshao kwa kusali Rakaa Tatu za Magharibi (kiasi cha dakika 5 hivi baada ya kuingia wakati wa Magharibi) na humalizika katikati ya usiku (saa 6 usiku). Ni bora zaidi kusali Isha kabla ya kupita theluthi moja ya usiku (kabla ya saa 4 usiku). Sheria ya wakati tulioueleza kuhusu sala ya Magharibi ndio sheria itakayotumika kwa sala ya Isha pia.



## **6. HADHARI YA NGUVU**

(MAONYO MAKALI)

Kila sala lazima isaliwe mwanzoni mwa wakati wake. Hapawanatahadharishwa vikali Waislamu wasicheleweshe sala zao kwa makusudi. Mwenyezi Mungu Anasema:-

“.....INNA-SSALATA KAAANAT ALA-L MU-UMINIY-NA KITABAAN MAWQUUTAA.

“....; hakika Sala kwa Waumini ni faradhi iliyowekewa nyakati (maalum).” Qur’ani, 4:103).

Imamu wetu wa sita, Imamu Jaafar Sadiq (A.S.) amesema:-

“Mtu ye yote anayechelewesha Sala yake ya Magharibi mpaka wakati wa Nyota kuchomoza au kudhihiri Mbinguni, basi mimi nitajitoa na Dhamana naye mbele ya Mwenyezi Mungu”.

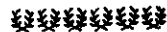


Kwa hivyo kila anayesali mapema kwa nyakati zake za ubora ni vizuri zaidi kwake na hupata thawabu zaidi. Na anayechelewesha sala zake, asizisali kwa nyakati zake za ubora bila ya udhuru wote, basi yeye yupo katika hasara na atapata adhabu kubwa itokayo kwa Mwenyezi Mungu; kama alivyosema Mwenyezi Mungu:—

**“FAWAYLUN LILMMUSALLIYNAN-LADHIYNA  
HUM AN SALAA-TIHIM SAAHUUNA.**

**“Basi ole wao wanaosali. Ambao wanazipuza sala zao”  
(Qur’ani, 107:4-5).**

Aya hizo hapo juu zinaonyesha kuwa adhabu kali itawapata wale wanaozidharau na kuzipuza sala zao; ambao hawazisali kwa nyakati zao; huzisali kwa nyakati wapendazo wao wenyewe, kwa haraka au hawazisali kabisa.



## **7. KUELEKEA KA-ABA (KIBLA):**

Waislamu wote wanaposali lazima waelekee upande uliko KA-ABA. KAABA iko katika MASJID-AL HARAAM iliyoko katika mji wa Makka. Na Makka iko katika nchi ya Hijazi, (SAUDI ARABIA) na Hijazi iko katika Bara Arabu. Na Bara Arabu iko Kaskazini (NORTH) mwa Afrika ya Mashariki. Basi Waislamu wote wa Afrika Mashariki wanaposali ni lazima waelekee Kaskazini (NORTH) ambao ni upande wa Bara Arabu na ambao ndio upande iliko KAABA.

Na kila ukizidi kuingia ndani ya Afrika Mashariki  
utazidi kuelekea Kaskazini Mashariki (NORTH-EAST).



## MLANGO 10.

### MENGINEYO KUHUSU SALA I:

#### 1. MAHALI UNAPOSALIA:

Ni lazima kwa Mwislamu kuhakikisha mahali anaposalia pasiwe ghasibi (MAHALI PALIPONYANG'ANYWA). Ni lazima tusali mahali palipopatikana kwa njia ya halali (LEGITIMATE) na pakiwa mahali pa watu, ni lazima tuombe ruhusa kutoka kwa wenye mahali hapo.

Nyumba ya wageni, hoteli na mahali panapotumiwa na watu wote (PUBLIC PLACE) si ghasibi kama pakisaliwa bila ya kuomba ruhusa. Panaruhusiwa na sheria kusaliwa bila ya kutaka ruhusa. Mahali au nyumba iliyokodiwa, ni lazima kutaka ruhusa ya mwenye kukodi kabla ya kusali.

Tunapotaka kusali tuhakikishe kuwa mahali tunaposalia pasiwe pachafu au paliponajisika kiasi cha kuweza kuzifanya nguo zetu tunazosalia kunajisika. Ikiwa mahali paliponajisika ni pakavu basi tunaweza kusali, lakini mahali tunaposujudia lazima pawe tohara.

Mahali tunaposalia pasiiname chini au kuinuka juu. Pawe sawa sawa au pakiinuka au kwenda chini kidogo kiasi cha kidole vinne vilivoambatanishwa,

(KISASI CHA NCHI 1 1/2) mahali hapo kwa sheria patajuzu kusalia. Na vile vile haijuzu kusali juu ya kitu cho chote kilicho laini, kama vile juu ya godoro la sufi, pamba, springi, kitanda cha mayoya, fungu la mchanga na pahali po pote pengine ambapo miguu au kipaji cha uso huzama na kusipowezekana kusimama sawa sawa. (ISTIQ-BA).

Ni haramu kusali mahali panapopigwa nyimbo au muziki wo wote. Na ukisali mahali hapo, sala yako haisihi, bali hubatilika. Na vile vile haijuzu kukaa na kusikiliza muziki. Ukifanya hivyo, utapata dhambi.



## 2. NGUO ZA KUSALIA:

Ni lazima kwa kila Mwislamu kuhakikisha kuwa nguo za kusalia zisiwe ghasbi (ZA KUIBA AU ZA (KUNYANG'ANYA) na pesa unazonunulia nguo hizo zisiwe za haramu. Nguo zisiwe najisi, zisiwe nyepesi kiasi cha kuufanya mwili kuonekana, na zisiwe za ngozi ya mnyama asiyeliwa au asiyechinjwa kwa sheria ya Kiislamu. Kwa mwanaume nguo za hariri au za zari ya dhahabu hazijuzu kusalia, lakini kwa mwanamke huzuju. Wakati wa kusali, mwanaume lazima, kwa uchache kabisa avae nguo tokea kitovuni mpaka magotini; lakini ni bora kabisa kama akiweza, avae nguo kamili zenye kufunika mwili mzima.

Kwa mwanamke, lazima anapotaka kusali afunike mwili tokea utosini mpaka kwenye kifundo cha miguu Bali uso, vitanga vya mikono na nyayo ya miguu inajuzu kuwa wazi. Inafaa kwa mwanamke ye yote

ajihadhari sana anaposali usitokeze nje japo unyele wake ukaonekana, awepo mtu wa kumwona au asiwepo. Ukitokeza unyele sala yake haitasihi, bali itabatilika

\*\*\*\*\*

### 3. HADHARI YA NGUVU

(MAONYO MAKALI)

Ni haramu kabisa kwa Mwislamu ye yote mwanaume, kwa hali yo yote, kujipamba kwa dhahabu kwa wingi au kwa uchache kabisa kwa mfano tokea mkufu wa shingoni mpaka pete au kijino kwa pambo.

\*\*\*\*\*

### 4. USAFI WA NGUO NA MWILI

(TOHARA):

Mwislamu ye yote, kabla ya kusali ni lazima ahakikishe kuwa kiwiliwili chake, na nguo zake ni tohara, kwa mfano asiwe na damu, choo kikubwa au kidogo na uchafu wo wote mwingine unaonajisisha mwili au nguo. Na inampasa ayafuate barabara mambo haya:-

1. HADATHI KUBWA: Kutoharika na hadathi inayompasisha kuoga kama vile janaba, awe keshao. Na kwa mwanamke lazima aoge janaba, hedhi, nifasi au istihadha.

2. HADHATI NDOGO: Kutoharika na hadathi inayompasa kutawadha, ikiwa mwanaume au

mwanamke, yaani awe kesha tawadha, ikiwa udhu wake umevunjika.

Ikiwa udhu wake umesalia (HAUKUVUNJIKA) baada ya sala yake iliyopita, basi haimpasi kutawadha tena. Na kama atatawadha tena ni sunna tu, na ikiwa hataki basi.

Ikiwa mtu amepatwa na janaba kwa njia ya haramu (Kwa mfano: kuzini, kulawiti, au kumwingilia mke wa halali katika hali ya hedhi au nifasi, au katika hali ya saumu, jasho, litokalo wakati wa tendo hilo au baada ya tendo hilo kabla ya kuoga janaba hairuhusiwi katika sala na jasho hiyo ikiingia mwilini au kwenye nguo, sala hubatilika.



## MILANGO 11.

### VITANGULIZI VYA SALA

Ukishaingia wakati wa sala ni sunna kwa Mwislamu ye yote anapotaka kusali, kuanza kuadhini na baadaye akimu.



#### 1. ADHANA

1. Allahu Akbar.. (Mara nne)  
(MWENYEZI MUNGU NI MKUBWA)
2. Ash-hadu an la ilaha illa-Llah (Mara mbili)

**(NAKIRI KUWA HAKUNA MOLA ILA MWENYEZI MUNGU TU)**

**3. Ash-hadu anna Muhammadar Rasulullah (Mara mbili) (NAKIRI KUWA NABII MUHAMMAD NI MJUMBE WA MWENYEZI MUNGU)**

**4. Ash-hadu anna Amiral Mu-uminin Aliyyan Waliyyullah (Mara mbili)**

**(NAKIRI KUWA AMIRUL MU-UMININ ALI NI WALI WA MWENYEZI MUNGU)**

**5. Hayya alas-salaah (Mara mbili)  
NJOONI KWENYE SALA)**

**6. Hayya alal-Falaah (Mara mbili)  
(NJOONI MFUZU HERI YA DUNIA NA**

**AHERA**

**7. Hayya ala khairil-Amal (Mara mbili)  
(NJOONI KWENYE KITENDO BORA KABISA  
KULIKO VITENDO VYOTE)**

**8. Allahu Akbar (Mara mbili)  
(MWENYEZI MUNGU NI MKUBWA)**

**9. La Ilaha Illa-Llah (Mara mbili)  
(HAKUNA MOLA ILA MWENYEZI MUNGU TU)**

**Angalia:**

**Maneno "Ash-hadu anna Amiral Mu-uminin Aliyyan Waliyyu-Allah (Namba 4 hapo juu) si sehemu ya Adhana, lakini ni bora kuyasoma.**



## **2. DUA ZA KUSOMA BAADA YA ADHANA:**

**Zimepokewa kutoka kwa Mtume wetu Muhammad (s.a.w.) na kutoka kwa Ahlul-Bait (a.s.) dua kadhaa za**

kusoma baada ya Adhana. Hapa tutazitaja dua mbili miongoni mwa hizo.

Dua hizo ni hizi:-

1. "ALLAHUMMA SWALLI ALAA MUHAMMADIN WA AALI MUHAMMAD ALLA-HUMMAJ-AL QALBIY BAARRAN WA AYSHI QAARRAN WA AMALLI SAARRAN WA RIZQII DAARRAN WA AWLADII ABRARAN WAJ 'AI LII INDA QABRI NABIYYIKA MUHAMMADAN SALLA-LLAHU ALAYHI WA-ALIHI MUS TAWARRAN WA QARAARAN BI-RAHMATIKA YA AR-HAMAR-RAAHIMIYN.

ALLAHUMMA SWALLI ALAA MUHAMMADIN WA AALI MUHAMMAD"

#### TAFSIRI YAKE:

Ee Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehema Zako Mtume Wako Muhammad na Dhuria wake.

Ee Mwenyezi Mungu ujaalie moyo wangu ukutii, na maisha yangu yawe mema, na vitendo vyangu viwe vizuri na vyakufurahisha, na Uendelee kuniruzuku, na unijaalie watoto wema, na Unijaalie nikae na kupumzika karibu na kaburi la Mtume wetu Muhammad (s.a.w.) kwa Rehema zako. Ee Mbora wa wenye kurehemu.

Ee Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehemu Zako Mtume wako Muhammad na Dhuria wake.

2. ALLAHUMMA SWALLI ALA MUHAMMADIN WA AALI MUHAMMAD.

---

BI-LLAHI AS-TAF-TIHU WA BI-MUHAMMADIN  
SALLA-LLAHU ALAYHI WA-ALIHI. ASTANJIHU  
WA ATAWAJJAHU. ALLA-HUMMA SALLI ALA  
MUHAMMADIN WA—ALI MUHAMMAD. WAJ-  
AALNIY BIHIM WAJIYHAN FID-DUNYAA WAL-  
AKHIRATI WA MINAL MUQARRABIYN.

ALLAHUMMA SWALLI ALAA MUHAMMADIN  
WA AALI MUHAMMAD.

### TAFSIRI YAKE.

“Ee Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehema Zako  
Mtume Wako Muhammad na Dhuria wake.

Naomba kwa Jina la Mwenyezi Mungu na nataraji  
Kwake msaada wa kufuzu, na naelekea Kwake  
mwenyewe (MWENYEZI MUNGU) kwa wasila ya  
Muhammad (s.a.w.). Ee Mola wangu! Mpe Rehema na  
amani Mtume Muhammad na watoto wake. Na  
unijaalie kwa wasila yao, niwe na cheo Kwako (hapa)  
duniani na (kesho huko) Akhera.

E Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehema Zako  
Mtume Wako Muhammad na Dhuria wake”.

Dua hizi mbili, unaweza kuzisoma zote au  
mojawapo katika hizo baada tu ya kumalizika Adhana.  
Unaposoma tumia mojawapo ya njia hizi tatu: (i) Nenda  
hatua moja mbele kutoka ulipokuwa umesimama  
wakati wa Adhana, nyanyua mikono juu (Tazama  
Picha Namba 25) na usome hiyo dua. Au (ii) ukae na  
unyanyue mikono (Kama Kawaida ya Kuomba Dua) na  
usome dua hiyo, Au (iii) usujudu na usome dua hiyo  
katika sijida.



**Angalia:**

Ukisikia muadhini akiadhini ni bora (SUNNA) kufuata neno kwa neno matamshi yake mpaka imalizike Adhana hata ukiwa chooni.



**4. IQAMAT**

(KUKIMU)

Baada ya kuadhini, na baada ya dua unakimu sala. Kukimu sala ni tofauti kidogo na Kuadhini. Kukimu kunafanyika hivi:-

1. Allahu Akbar (Mwenyezi Mungu ni Mkubwa)  
(Mara mbili)
2. Ash-hadu an la ilaha illa-Llah (Mara mbili)  
Nakiri kuwa hakuna mola ila Mwenyezi Mungu tu)
3. Ash-hadu-anna Muhammadan Rasulullah (Mara mbili)  
(Nakiri kuwa Nabii Muhammad ni Mjumbe wa Mwenyezi Mungu)
4. Ash-hadu anna Aliyyan Hujjatu-Lalh (Mara moja)  
(Nakiri kuwa Ali ni Walii wa Mwenyezi Mungu)
5. Hayya alas-Salaa (Mara mbili)  
(Njooni kwenye Sala)
6. Hayya alal-Falaah (Mara mbili)  
(Njooni mfuzu heri ya dunia na Akhera)
7. Hayya Ala Khariril-amal (Mara mbili)  
(Njooni kwenye kitendo bora kabisa kuliko vitendo vyote).
8. Qad- qaamatis-Salaah (Mara mbili)  
(Sala imekwisha simama)

9. Allahu-Akbar (Mara mbili)

(Mwenyezi Mungu ni Mkubwa)

10. La-ilaha illa-Llah (Mara moja)

(Hakuna Mola ila Mwenyezi Mungu tu)

**Angalia:**

Maneno "Ash-hadu anna Aliyyan Hujjatu-Llah" (Namba 4 hapo juu) si sehemu ya "Iqamaat", lakini ni bora kuyasoma.

Baada ya kukimu ni bora wakati ule ule uanze sala yako. Usizungumze wala usifanye jambo lo lote lile, jingine na anza sala yako mara baada ya Iqamat.

Adhana na Iqamat hutumika katika sala za kila siku (yaani katika Alfajiri, Adhuhuri Alasiri, Magharibi na Isha). Sala zingine zikiwa za faradhi (WAJIB) au za sunna hazina Adhana wala Iqamat. Lakini Adhana na Iqamat ni sunna kuitumia katika mambo mengine, kwa mfano haya:-

1. Mtoto akizaliwa, ni sunna kuadhiniwa katika sikio lake la kulia na kukimiwa katika sikio lake la kushoto.

2. Kama una mnyama ye yote aliye machachari, kama vile farasi, basi ni vizuri au sunna kumwadhiniwa katika sikio lake la kulia huenda akatulia.

3. Mwislamu ye yote akiacha kula nyama kwa muda wa siku arobaini, basi ni sunna aadhiniwe katika sikio lake la kulia.

4. Mwislamu ye yote anapokwenda safari peke yake na akafika pahali panapotisha, na akashikwa na woga, basi ni bora (SUNA) aadhini.



## MLANGO 12

### 1. NGUZO ZA SALA: RUKN

Nguo za sala ni za aina mbili, nazo ni (i) RUKN na (ii) GHAYRI (ZISIZO) RUKN.

Nguo za sala zilizo "RUKN" ni yale matendo ya Sala ambayo huvunja Sala iwapo yataachwa (yote au mojawapo) kutendwa au yataongezwa, iwe kwa kukusudia au kwa bahati mbaya tu. Nguo za Sala zilizo Rukn ni tano, nazo ni hizi: (i) Nia (ii) Takbiyratul-Ihram (iii) Qiyaam (iv) Rukuu (v) Sajdah.



### 2. NIA:

Kunua moyoni kuwa sasa unasali sala fulani iliyo faradhi (au Sunna) juu yako. Si lazima kutamka.

Nia ni makusudio ya kutenda jambo fulani. Vitendo huthaminiwa kufuatana na nia ya mtendaji. Nia na kitendo lazima viende pamoja. Kwa mfano mtu anataka kuoga au kushona nguo, basi kwa kunua tu, haiwi kuwa ndio kaoga au kushona nguo, ila afanye yale aliyoyakusudia kimatendo. Unaweza kunua kutenda jambo fulani na usilitende, na pia unaweza kutenda jambo usilolikusudia, na hivyo jambo hilo kisheria halihesabiwi kuwa ni lako. Hivyo, tendo lenye faida ni lile utendalo kwa kunua, na ni lazima nia ifuatane na kitendo kile kilichonuiwa au kukusudiwa mpaka mwisho.

Si lazima kunua kwa kutamka au kusema unatenda jambo fulani, au unasali sala fulani. Vile vile si lazima kukusudia kuwa unasali faradhi, sunna, adaa, kadhaa, kasr au timamu unaposali, maadamu unajua

---

mwenyewe kuwa unasali sala fulani si lazima kujikum-  
busha kuwa unasali sala fulani. Endelea na sala yako  
tu mpaka mwisho.

Ikiwa unazo sala za namna mbili, basi hapa ni  
lazima ujue (KWA KUNUIA) ni sala nguzo  
hukuisali na leo unataka kusali Adhuhuri mbili, ya  
jana, "Kadhaa" na ya leo "Adaa", basi lazima nia yako  
ionyeshe ni Adhuhuri ipi unaisali, ni ya Adaa au ni ya  
"Kadhaa". Kama tulivyokwisha eleza, nia lazima ien-  
delee mpaka mwisho wa kitendo au ibada ye yote ile  
unayoitenda. Isiwe unasahau au ukaghafilika  
unatenda jambo gani, au hujui unafanya nini.  
Natuseme umekaa kwenye hodhi au mbele ya maji  
unataka kutawadha. Basi ukishaweka Nia yako ya  
kutawadha, iendeleo hadi mwisho wa kutawadha. Na  
kama mtu atakuuliza, "Unafanya nini?" Mara moja  
umjibu, "Ninatawadha". Ikiwa utababaika katika kum-  
jibu, basi itaonyesha kuwa nia yako si bara bara. Pia ni  
lazima nia yako iwe "QUBRATAN ILAL-LAAH"  
(Kwa kufuata amri ya Mola wangu, Mwenyezi Mungu).  
Maana yake ni kusema, ninatenda jambo fulani kwa  
kufuata amri yake au kuwa Yeye Mola wangu  
anastahiki kuabudiwa Katika kitendo cha IBADA YO  
YOTE — ILE, KAMA KUOGA JANABA (GHUSL  
JANABA), kutawadha, kusali na kutenda jambo lo lote  
la heri ni lazima unuie kuwa unatenda jambo hilo kwa  
"Qurbani ilal-laah" — yaani kwa kufuata amri ya  
Mwenyezi Mungu.

Nia yako sharti iwe "LILLAHI TA-AALA" (kwa  
ajili ya Mwenyezi Mungu tu). Isiwe unafanya hivyo ili  
kuwaonyesha watu; (RIYAA) kwa mfano unatawadha  
vizuri au unasali sala yako vizuri ili watu waliopo hapo

wakuone na kukusifu. Ikiwa nia yako ni ya namna hii, basi hapana shaka ibada yo yote unayoifanya itabatilika.

Ikiwa mtu ye yote atafanya ibada kwa "RIYAA" (Kuwaonyesha watu ibada yake) basi sio tu kuwa ibada hiyo haifai, bali vile vile mtu huyo anapata dhambi kwa kumshirikisha Mwenyezi Mungu. Imepokewa Hadithi sahihi kuwa, Mtume wetu, Muhammad (s.a.w.) kasema hivi:-

"Mtu ye yote yule anayefanya "RIYAA" katika ibada yake, siku ya Kiyama mtu huyo ataitwa kwa jina la "YAA FAAJIR". (Ewe mwovu)! Jitihada yako ya kuabudu imepotea (IBADA YAKO NI BATILI). huna lakulipwa (LAKUJAZIWA) nenda kwa hao watu, uliokuwa ukiwaonyesha ibada yako, wakulipe na kukujazi".

Ikiwa kwa kufikiri au kwa kusahau ukadhani kuwa umekwisha sali sala ya Adhuhuri na ukanuwia sala ya Alasiri, na katika sala hiyo, kabla ya kumaliza, ukakumbuka kuwa sala ya Adhuhuri hukuisali, basi hapo unaweza kubadili nia na ukanuia kusali Adhuhuri.

Lakini kinyume chake, ikiwa umenuia kusali sala ya Adhuhuri, katika sala hii ukakumbuka kuwa umekwisha sali sala ya Adhuhuri, basi hapa huruhusiwi kubadili nia, bali itakulazimu uvunje sala yako, na uanze tena upya sala ya ALASIRI.

Ikiwa jambo hili limekupitia baina ya sala ya Magharibi na Isha, wakati ukisali sala ya Isha ukakumbuka kabla hujamaliza rakaa ya tatu, kuwa hukusali sala ya Magharibi, basi unaweza kubadili nia ukamaliza sala ya Magharibi. Kama umewisha pita rakaa ya tatu, na umo katika rakaa ya nne. basi hapa

utamaliza rakaa ya nne, na sala hiyo ya Isha ni barabara, (SAHIHI) baadaye utasali sala ya Magharibi.



### 3. TAKBIYRATUL-IHRAM:

Takbiyratul Ihram ni Kutamka "Takbiyratul Ihram", (Kusema "Allahu Akbar") mara baada tu ya kunuia. Unapotamka hiyo "Takbiyratul Ihram", kwanza unanyanyua mikono yako usawa wa masikio yako, ukiwa umefungua viganja vyako kuelekea Kibla na madole gumba yakiwa hayakubanana na vidole vingine (Tazama Picha Namba 15); Kisha ndipo unaitamka hiyo "Takbiyratul Ihram" kwa kusema:-

**"ALLAHU AKBAR".**

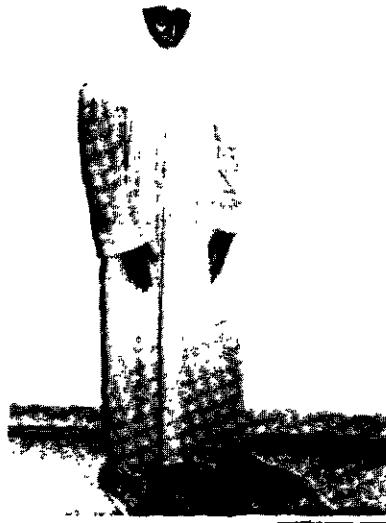
(Mwenyezi Mungu ni Mkubwa)



(Picha Namba 15)

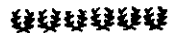
Kutamka "Takbiyratul Ihram."  
Inua viganjo vyako usawa wa masikio na huku unatamka hivi:-

**"Allahu Akbar"**



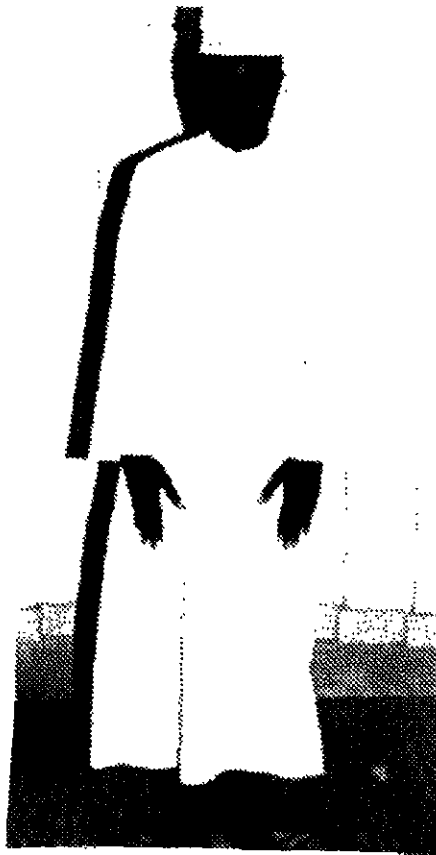
(Picha Namba 16)

Vazi la Mwanamke. Ni lazima kwa mwanamke **awapo** katika Sala afunike mwili mzima isipokuwa uso tu.



#### 4. QIYAAM

Qiyaam ni Kusimama sawa sawa bila ya kutikisika, tangu kusoma "Takbiyratul Ihram" mpaka unapokwenda rukuu (KUINAMA) na macho yako yakiwa yanatazama mahali unaposujudia (SAJDA-GAAH), na mikono iwe umeitelemsha chini na kuiweka mbele ya mapaja vako. (Tazama Picha Namba 17).



(Picha Namba 17)

Qiyaam ya Mume: Weka mikono yako katika mapaja yako na viganja uvikunjue na uvifunike.



(Picha Namba 18)

Qiyaam ya Mke: Weka mikono yako katika kifua chako juu ya matiti na viganja uvikunjue na uvifunike.



Mwanaume au mwanamke awapo katika hali ya kusimama, (QIYAAM) hana ruhusa ya kuegemea kitu kama vile ukuta, fimbo au mtu. Lakini anapokuwa mgonjwa na hawezi kusimama hata kidogo ndipo atakaporuhusiwa kuegemea. Ikiwa hawezi kusimama hata kwa kuegemea, anaruhusiwa kusali kwa kukaa bila ya kuegemea kitu cho chote. Kama hawezi hata kukaa bila ya kuegemea, anaruhusiwa akae kwa kuegema. Na ikiwa hawezi kukaa kabisa anaruhusiwa kusali kwa kulalia ubavu wa kulia, (Kama anavyolazwa maiti kaburini). Ikiwa hawezi kulalia ubavu wa kulia anaweza kusali kwa kulalia ubavu wa kushoto. Kama hawezi kulalia mbavu zote mbili, hapo anaruhusiwa kusali kwa kulala chali. Katika hali zote za kulala, kama tulivyoeleza hapo juu, atasali kwa kuinua kichwa chake (akiashiri rukuu, sijida n.k.) na kama hawezi basi ataashiri kwa macho tu, kuwa anarukuu au anasujudu. Maadamu mtu anafahamu zake, hana haki yo yote ile ya kuacha sala zake. (LAZIMA AZISALI KWA WAKATI WAKE).

Ni bora (SUNNA) kwa mwanaume katika hali ya kusimama, miguu yake iwe umbali wa kuanzia inchi nne hadi nane, na kwa mwanamke, miguu yake iwe imekutana, na miguu iwe sawa na ielekee Qibla.



## 5 RUKUU

Katika kila Rakaa ya sala ina rukuu moja ila katika sala ya Ayaat.

Rukuu ni kuinama chini bila ya kukunja miguu, na uweke mikono yako juu ya vifundo vya magoti yako

utulie barabara, kisha usome Dhikiri ya Rukuu (Tazana Picha 19).

Kwa mwanamke ni bora aweke mikono yake katika paja, juu kidogo ya magoti (Tazama Picha Namba 20).



(Picha Namba 19)

Rukuu ya Mume. Weka viganja vyako juu ya magoti na Soma Dhikiri ya Rukuu hivi:-

**"SUB-HANA RABBIYAL  
ADHYMI WA BIHAMDIHI"**

(Picha Namba 20)

Rukuu ya Mwanamke. Weka viganja vyako katika mapaja, juu kidogo ya magoti na Soma Dhikiri ya Rukuu hivi:-

**"SUB-HANA RABBIYAL  
ADHYMI WA BIHAMHIHI"**



Maelezo matano yafuatayo ni lazima (WAJIBU) yafuatwe barabara ili kuitengeneza Rukuu yako:-

A. Uiname chini kama tulivyoeleza hapo juu na jaribu kama uwezavyo kuinamisha mgongo wako mpaka uwe sawa na kichwa chako.

B. Ukiwa katika Rukuu unasoma kisomo cha Rukuu "(DHIKIRI YA RUKUU) nayo ni hii:-

"SUB-HANA RABBIY, L ADHYMI WA BI HAM-DIHI".

Tafsiri y. ke:

Mwenyezi Mungu, Bwana wangu, Mtukufu, Anetakasika na kila sifa za upunzufu, na sifa zote njema zamstahiki Yeye tu".

Ni lazima (WAJIBU) Dhikiri hii isomwe mara moja lakini kuisoma mara tatu ni bora (MUSTAHAB): Badala ya kusoma hivyo unaweza kusoma mara tatu hivi:-

SUB-HANA -LLAH

(Utukufu wote Wamstahiki Mwenyezi Mungu tu).

C. Unapoanza kusoma mpaka kumaliza masomo yako ya Rukuu (DHIKIRI YA RUKUU) lazima utulie barabara bila ya kutikisika.

D. Baada ya kumaliza masomo yako, uinue kichwa kwanza kabla ya kuinua mgongo n.k.

E. Usimame sawa sawa, baada ya Rukuu, bila ya kutikisika. Nibora usome hivi:-

SAMIA-LLAHU LIMAN HAMIDAH

(Mwenyezi Mungu Anamsikia kila anayemhimidi).

---

## **6. MUSTAHABBAT -UR-RUKU** **(Vitendo Bora vya Rukuu)**

Vitendo bora (Sunna) vya Rukuu vilivyo nasihiwa vifuatwe, ni hivi:-

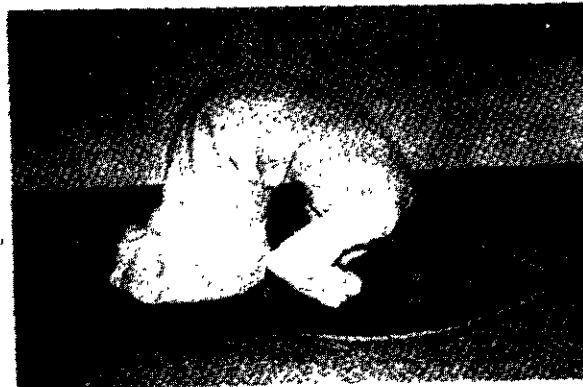
1. Kabla ya kuinama, katika hali ya kusimama kwa utulivu utamke Takbiyr "ALLAHU AK-BAR" na huku unanyanyua mikono yako juu mpaka usawa wa masikio yako (KAMA TULIVYOELEZA KATIKA TAKBIYRATUL IHRAM).
2. Unapoinama na kuweka mikono yako juu ya magoti ni bora upanue vidole vyako juu ya magoti.
3. Kwa mwanamke ni bora mikono yake aiweke juu ya mapaja karibu ya magoti. (KAMA TULIVYOELEZA),
4. Mgongo wako uwe sawa, hata ikiwa tone la maji litakuingia mgongoni utulie. (KAMA TULIVYOELEZA).
6. Tanua mikono yako iwe nje ya kiwiliwili chako (KAMA MBAWA ZA NJIWA).
7. Macho yako yawe yanatazama chini, baina ya miguu yako miwili.
9. Kama talivyoeleza hapo juu. unaweza kuzidisha Dhikiri ya Rukuu mpaka mara tano, saba au zaidi (Kwa namba witri).
10. Msalie Mtume wetu Muhammad (s.a.w.) kabla au baada ya Dhikri ya Rukuu kwa kusema: AL-LAHUMMA SALLI ALAA MUHAMMADIN WA A-ALI MUHAMMAD.
11. Kusimama sawa sawa na kutamka Dhikri ya Itidali hivi:-

**“SAMIA-LLAHU LIMAN HAMIDAH”. (Kama tulivyoeleza).**

**\*\*\*\*\***

## **7. SAJDAH (Sijida)**

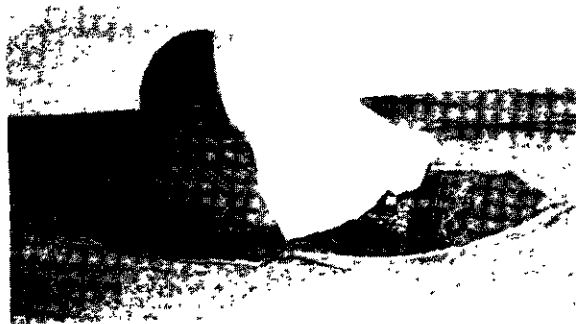
Baada ya kutamka Dhikiri ya itidali, ni bora (SUNNA) utamke Takbiyratul Ihram “ALLAHU AK-BAR” katika hali ile ile ya kusimama na baadae ndipo utateleemke kwenda kusujudu. Katika kila Rakaa moja ya sala ya faradhi au suna mna sijida mbili ambazo ni lazima kuzifanya moja baada ya nyingine. Kusujudu ni kuinama na kuweka kipaji chako cha uso (BILA YA KUKIFUNIKA KWA KITU CHO CHOTE) juu ya ardhi au juu ya kitu cho chote kile kinachoruhusiwa kusujudia (Tazama Picha Namba 21).



**(Picha Namba 21)**

**Sijida ya Mume. Hakikisha kuwa paji lako la uso, viganja viwili, magoti yako mawili na ncha za madole gumba ya miguu vimegusa chini, tulia na soma Dhikiri ya Sajida hivi:-**

**‘SUB-HANA RABBIYAL A-ALAA WA BIHAMDIHI’**



(Picha Namba 22)

**Sajida ya Mwanamke . Fanya kama tulivyoeleza katika Namba 21 hapo juu lakini angalia nguo zako zikufunike barabara.**

Maelezo yafuatayo ni lazima (WAJIBU) uyafuate barabara ili kuitengeneza Sijida yako:-

A. Kipaji chako cha uso kiwe chini sawa na miguu yako.

B. Viungo saba vya mwili wako lazima viguse chini navyo ni hivi:- Kipaji cha uso, viganja vyako viwili, magoti yako mawili, na ncha mbili za vidole gumba vya miguu.

C. Lazima kipaji chako cha uso kiguse ardhi au kitu kilichofanywa kwa kitu kilichoota kwenye ardhi, kama vile mkeka, busati, jamvi, ubao usiopakwa cho chote, majani yasiyoliwa na majani yasiyoota katika maji. Ni bora kabisa na thawabu sana kusujudu juu ya "Khake Shifa" (UDONGO WA ARDHI YA KARBALA)'

Haajuzu kusujudu juu ya madini au juu ya kitu kinacholiwa au kuvaliwa. Kwa mfano zulia, chuma, ngozi, na nguo iliyofumwa kwa pamba, sufi au manyoya ya ndege au mnyama.

**D. Unatulia katika hali ya Sijida, na unasoma masomo ya Sijida (DHIKRI YA SAJDAH) nayo ni hii:-**

**SUB-HANA RABBIYAL A-ALAA WA BI HAM-DIHI.**

**(Utukufu na Sifa zote vyamstahiki Mola wangu, Mhifadhi, Aliye Juu).**

Ni lazima (WAJIBU) kusoma mara moja, lakini ni bora (MUSTAHAAB) kusoma mara tatu.

Badala ya kusoma hivyo unaweza kusoma mara tatu hivi:-

**SUB-HANA-LLAH (Utukufu wote Wamstahiki Mwenyezi Mungu tu).**

**E. Unapoanza kusoma mpaka kumaliza masomo yako ya Sijida (DHIKRI YA SAJDAH) lazima utulie barabara bila ya kutikisika na vile vile huna ruhusa ya kunyanyua kiungo cho chote katika viungo saba, tulivyovitaja, kabla ya kumaliza masomo yako (DHIKRI YA SAJDAH). Ukiwa katika hali ya sijida, unaweza kunyanyua au kutikisa viungo vyote vinavyotakiwa kugusa chini, ila kichwa tu. Hicho huruhusiwi kwa vyo vyote vile kukinyanyua au kukitikisa. Lakini ukumbuke kuwa unapoinua au kutikisa kiungo cho chote katika hivyo viungo sita ulivyoruhusiwa, itakubidi uache kwanza kusoma Dhikri ya Sijida (UFUNGE KUSOMA DHIKRI YA SAJDAH) mpaka utulie ndipo uanze tena masomo yako.**

**F. Baada ya kumaliza masomo yako, ndipo utakaponyanyua kipaji chako cha uso kwanza, na utakaa kwa utulivu sawa sawa na kabla ya kusujudu SIJIDA YA PILI NI BORA (MUSTAHAAB) usome Dhikiri ya Jalsa (Kukaa) hivi:-**

---

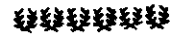
**“ASTAGHFIRU-LLAHA RABBI WA ATUBU  
ILAYHI”**

**(Naomba msamaha kwa Mwenyezi Mungu, Bwana  
wangu, na ninatubia Kwake).**

**Baada ya hapo ndipo utarejea kusujudu Sijida ya  
pili namna ile ile kama ya kwanza**

**G. Baadaye unanyanyuka, unakaa kwa muda  
kidogo. Ni faradhi (WAJIBU) na ni bora katika hali ya  
kukaa usome takbir hivi:-**

**“ALLAHU AKBAR”.**



## **8. MUSTAHABBAT ZA “SAJDAH”**

**Vitendo bora vya sijida vilivyo nasihiwa vifuatwe, ni  
hivi:-**

- 1. Baada ya kunyanyuka kutoka kwenye Rukuu  
baada ya kusoma ile Dhikiri ya Itidali isemayo):**

**“Sami- Allahu- Liman-Hamidah”, kabla ya kwenda  
Sijida, unasoma Takbir (Katika hali ile ile ya  
kusimama kwa utulivu) hivi:-**

**“ALLAHU AKBAR”**

- 2. Anapokwenda Sijida kwa mwanaume ni bora  
atangulize mikono yake na kwa mwanamke ni  
bora atangulize magoti yake.**
- 3. Katika hali ya sijida ni bora pua iguse ardhi au  
mahali unaposujudia.**
- 4. Katika hali ya sijida ni bora vitanga vya mikono  
viwekwe juu ya ardhi sawa na masikio, na vidole  
vigusane na kuelekea Kibla.**



5. Katika hali ya sijida, macho yatazame ncha ya pua.

6. Baada ya Dhikiri ni bora kumsalia Mtume wetu Muhammad (s.a.w.) kama hivi:-

**ALLAHUMA SALLI ALAA MUHAMMADIN WA ALI MUHAMMAD.**

7. Ikiwa unataka kumwomba Mwenyezi Mungu, akuzidishie riziki au akutimizie haja zako, ni bora katika sijida yako ya mwisho ya sala, baada ya kumsalia Mtume, usome hivi:-

**“YAA KHAYRAL MAS-ULIYN, WAYAA KHAYRAL MU-UTIYN, URZUQNII WARZUQ AYAALIY MIN FADHLIKA FA-INNAKA DHUL-FADHILIL ADHIIM”**

“Ee Uliye bora kabisa wa kuombwa, na Uliye bora kabisa wa kutoa. Niruzuku na uwaruzuku wanangu kwa fadhili Zako. Wewe tu ndiye mwenye fadhili adhimu”.

8. Baada ya kila Sijida unapokaa, usikae juu ya visigino vyako kwa kusimamisha nyayo zako, bali nyayo zilale na kupandana moja juu ya nyingine. (Tazama Picha Namba 23). Wanaume wanaruhusiwa kukaa juu ya ardhi kwa kukunja miguu yao. Baada ya kukaa ni bora kabisa waweke mikono yao juu ya mapaja yao karibu sana na magoti, na kwa wanawake ni vile vile kuweka mikono yao juu ya mapaja.

9. Unapoinuka ni vizuri kwanza utulie juu ya mikono yako na unyanyuke kwa miguu kwanza baadaye ndipo utumie mikono. Kwa wanawake wananyanyuka moja kwa moja bila ya kuweka mikono yao chini.

10. Unapotaka kuinuka na kusimama, katika hali

ya kunyanyuka unasoma Dhikiri ya kuinukia hivi:-  
"BIHAW-LILLAHI WAQWAATHI AQUMU WA AQ-UD"  
(Kwa msaada na nguvu za Mwenyezi Mungu nainuka na  
nakaa).

### **MLANGO 13**

#### **1. NGUZO ZA SALA: GHAYRI (ZISIZO) RUKN.**

Kama tulivyoeleza hapo awali nguzo za sala ni za aina mbili; kwanza ni RUKN ambayo tumekwisha zieleza katika Mlango wa 12, na pili GHAYRI (ZISIZO) RUKN. Sasa tutaieleza ile aina ya pili ambayo ni GHAYRI-RUKN. (ZISIZO RUKN).

Nguzo za Sala zilizo Ghayri Rukn ni sita, nazo ni hizi:  
(i) Qiraat (ii) Dhikiri (iii) Tashahhud (iv) Salaam (v) Tartiyb na (vi) Muwalaat.

Ukiacha nguzo moja miongoni mwa nguzo hizi makusudi, sala yako hubatilika na itakulazimu uisali tena sala hiyo. Lakini ikiwa utaiacha bila ya kukusudia, sala yako haitabatilika, bali itakubidi uitengeneze tu. Tutaieleza baadaye jinsi ya kuitengeneza sala yako itukiapo hivyo (Tazama Mlango wa 17).

#### **2. QIRA-AT (MASOMO)**

Ni lazima kusoma Sura ya Al-hamdu, na sura nyingine yeyote kamili, katika hali ya Qiyaam ya rakaa mbili za mwanzo za kila sala. Hapa chini tunaandika Matamshi (Transliteration) ya Sura ya Al-hamdu na Sura chache nyinginezo, pamoja na Tafsiri zao.

## **(a) SURA YA AL-FAT--HA**

**Kwa matamshi ya Kiarabu (Transliteration):**

1. BISMILLAHIR RAHMANIR RAHIYM.
2. AL-HAMDU LILAHİ RABBIL A-ALAMIYN.
3. ARRAHMANIR RAHIYM.
4. MAALIKI YAWMIDDIN.
5. IYYAKA NA-ABUDU WA-IYYAKA  
NASTAIYN.
6. IHDINASSI-RATAL MUSTAQIYM
7. SIRAATALLADHIYNA AN-AMTA ALYHIM:  
GHAYRIL MAGHDHUUBI ALAYHIM  
WALADH-DHAA-LLIYN.

**Tafsiri yake:**

1. (Nasoma) kwa Jina la Mwenyezi Mungu, Mwingi wa rehema, Rahimu.
2. Sifa zote njema Zamstahiki Mwenyezi Mungu (tu), Mola wa Ulimwengu (wote).
5. Wewe tu Twakuabudu, na Wewe tu Twakuomba msaada.
6. Tuongoze katika Njia iliyonyooka (Njia ya haki).
7. Njia ya wale Uliowaneemesha, sio (njia) ya Wale Uliowaghadhibikia, wala (ya wale) waliopotea.

## **(b) SURA YA IKHLAS (AU SURA YA TAWHIYD)**

**Kwa Matamshi ya Kiarabu (Transliteration):**

**BISMILLAHIR RAHMAANIR RAHIYM.**

1. QUL HUWALLAAHU AHAD.
2. ALLAHUS-SAMAD.
3. LAM-YALID WALAM-YUULAD.
4. WALAM YAKUN-LAHU KUFUWAN AHAD.

**Tafsiri yake:**

(Nasoma) kwa Jina la Mwenyezi Mungu, Mwingi wa rehema, Rahimu.

1. Sema: Yeye, Mwenyezi Mugu; Yu Mmoja tu.
2. Mwenyezi Mungu, Asiyehitaji (Ambaye viumbe wote wanahitaji Kwake).
3. Hakuzaa wala Hakuzaliwa.
4. Wala Hana afananaye Naye.

**(c) SURA YA QADR.**

**Kwa Matamshi ya Kiarabu (Transliteration):**

**BISMILLAHIR RAHMAANIR RAHIYM.**

1. INNA ANZALNAHU FIY LAYLATIL QADR.
2. WA-MAA ADRAKA MAA LAYLATUL QADR.
3. LAYLATUL QADRI KHAYRUN MIN ALFISHAHR.
4. TANAZ-ZALUL MALAA-IKATU WAR-RUHU FIYHAA BI-IDHNI RABBIHIM MIN KULLI AMR.
5. SALAAMUN HIYA HATTAA MATLAIL FAJR

**Tafsiri Yake:**

(Nasoma) kwa Jina la Mwenyezi Mungu, Mwingi wa rehema, Rahimu.

1. Hakika Tumeitelemsha (hii Qur'ani) katika Usiku Mtukufu.
2. Na ni nini kitakachokujulisha Usiku Mtukufu ni nini?
3. (Huo) Usiku Mtukufu ni (Usiku) bora zaidi kuliko miezi elfu.

4. Hutelemka Malaika na Roho katika (Usiku) huo, kwa idhini ya Mola wao, na kila hukumu (ya kila jambo).
5. (Usiku huo wote ni) Amani mpaka mapambazuko ya Alfajiri.

**(d) SURA YA ASR.**

**Kwa Matamshi ya Kiarabu (Transliteration):**

**BISMILLAHIR RAHMAANIR RAHIYM.**

1. WAL -ASR.
2. INNAL INSAANA LAFIY KHUSR.
3. ILLAL LADHIYNA AAMANUU WA-AMILUS  
SAALIHAATI WATAWASAW BIL-HAKKI  
WATAWASAW BIS-SABR.

**Tafsiri yake:**

(Nasoma) kwa Jina la Mwenyezi, Mungu, Mwingi wa rehema, Rahimu.

1. Naapa kwa Zama (zako hizi Ewe, Mtume Wetu Muhammad).
2. Hakika mwanadamu yu katika hasara.
3. Isipokuwa wale walioamini na kufanya amali njema, na wakausiana (kuishika) Haki, na wakausiana (kufanya) Subira.

Tunaendelea kueleza habari za sura, kwani watu wengi hukosea kuhusu Sura zifuatazo:-

- A. Sura ya FIYL (Sura ya 105) na Sura LIYLAAFI (Sura ya 106) huhesabika kuwa ni sura moja.

**B. Sura ya WADHDHUHA (Sura ya 93) na Sura ya ALAM-NASHRAH (Sura ya 94) huhesabika kuwa ni sura moja.**

**Atakayesoma sura tulizoeleza hapa juu, ni lazima (NI WAJIBU) azisome pamoja (A. au B.) na kama hakuzisoma makusudi, sala yake hubatilika. Pia ni lazima kila moja anzie na Bismillahi.**

**(e) SALA ZA KUSOMA SURA KWA KUTOA SAUTI NA ZA KUSOMA KIMYA-KIMYA.**

**Kwa wanaume, sura za sala ya Alfajiri, Magharibi na ya Isha lazima (WAJIBU) wazisome kwa kutoa sauti; Sura za sala ya Adhuhuri na Alasiri lazima (WAJIBU) wazisome bila ya kutoa sauti.**

**Kwa wanawake, sura za sala zote tano husomwa bila kutoa sauti. Ni vizuri kwa wanaume, katika sala za kusoma sura bila ya kutoa sauti wasome "BISMILLAH" kwa sauti.**

**Sala ya Aayaat ni rakaa mbili, kama tulivyokwisha kueleza, na sura zake ni bora zisomwe kwa kutoa sauti.**

**Sala za wajibu ya kifaa-ii, kwa mfano, kumsalia maiti, husomwa kwa kutoa sauti.**

**Sala zote za Sunna, kwa mfano, sala za nawafila na zinginezo unaweza kusoma kwa kutoa sauti au bila ya kutoa sauti, kufuatana na mtu apendavyo.**



### **3. DHIKIRI**

**Kulidhikiri jina la Mwenyezi Mungu:-**

**Dhikiri hutumika mahali patatu. Dhikiri ya kwanza ni katika hali ya kusimama (QIYAAM)**

katika Rakaa ya tatu ya Sala ya Magharibi, na Rakaa ya tatu na ya nne katika sala za Adhuhuri, Alasiri na Isha. Hii huitwa "Tasbiyhatul Arba-a" au Tasbiyh Nne, nayo ni hii:-

**"SUB-HAANAL-LAAHI, WAL-HAMDU  
LILLAAHI, WALAA ILAAHA ILLA-LLAHU, WAL-  
LAAHU AKBAR.**

**"Utukufu wote Wamstahiki Mwenyezi Mungu (tu),  
na Sifa zote zamstahiki Mwenyezi Mungu (tu), na  
hakuna Mungu ila Mwenyezi Mungu tu, na Mwenyezi  
Mungu Yu Mkubwa"**

(Kusoma mara moja ni wajibu (LAZIMA) na mara tatu ni bora). Unaruhusiwa kusoma sura ya Al-Hamdu tu badala ya kusoma, "Tasbiyhatul Arbaa", bila ya kutoa sauti, lakini ni bora kusoma "Tasbiyhatul Arbaa" (BILA YA KUTOA SAUTI). Mahali pa pili na patatu ni katika hali ya Rukuu na Sijida ambapo tumekwishaeleza.



#### **4. TASHAHHUD (ATTAHIY-YAATU)**

Baada ya sijida ya mwisho, katika rakaa ya pili ya kila sala, na baada ya sijida ya mwisho katika rakaa ya mwisho ya sala yenye rakaa tatu au nne, ni lazima ukae juu ya nyayo zako kama ulivyokaa baina ya sijida mbili (Tazama Picha Namba 23 na 24) na usome Tashahadu hivi:-



**(Picha Namba 23)**

**Tahiyatu ya mwanaume.  
Mwanaume hukaa hivi.**



**(Picha Namba 24)**

**Tahiyatu ya mwanamke  
Mwanamke hukaa hivi.**



**Tashahadu kwa Matamshi ya Kiarabu:**

**ASH-HADU ALLAA ILAAHA ILLA-LAAHU WAH  
DAHUU LAA SHAREKA' LAH. WA ASH-HADU  
ANNA MUHAMMAD ABDUHUU WA RASUULUH  
ALLAA-HUMMA SALLI ALLAA MUHAMMADIN  
WA-ALI MUHAMMAD.**

**Tafsiri yake:**

“Nakiri kuwa hakuna Mungu ila Mwenyezi Mungu tu, Yeye yu Mmoja tu, Hana Mshirika, na nakiri kuwa Muhammad(s.a.w.) ni Mtumwa Wake na Rasuli Wake. Ee Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehema Zako Mtume Wako Muhammad na Dhuria wake.”

Ukiwa katika hiyo Tashahadu uangalie mambo haya:-

- (i) Ni lazima (WAJIBU) kusoma Tashahadu yote pole pole na kwa usahihi bila ya haraka na makosa. Lazima uisome kwa lugha ya Kiarabu. (UKIACHA KUISOMA TASHAHADU MAKUSUDI, BASI SALA YAKO HUBATILIKA)’
- (ii) Ni bora sana (MUSTAHAB) unapokaa mikono yako iwe juu ya mapaja yako karibu sana na magoti, na vidole vyako vigusani, na macho yako yatazame chini baina ya mapaja yako.
- (iii) Ni bora (SUNNA) kabla ya “Tashahadu” kusoma dua hii:

**BISMILLAH, WA BILLAAH, WAL HAMDU  
LILLAH, WA-KAHYRUL ASMAA-IKULLIHA  
LILLAAH.**

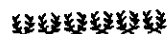
---

**“(Nasoma) kwa Jina la Mwenyezi Mungu, Na kwa Mwenyezi Mungu na sifa njema (zote) zamstahiki Mwenyezi Mungu. Na majina mazuri yote yamstahiki Mwenyezi Mungu)).**

- (iv) Katika Sala za rakaa tatu na nne, baada ya Tashahadu ya mwanzo na baada ya kumsalia Mtume Muhammad (s.a.w.) ambako huitwa “SALAWAAT” ni bora (SUNNA) kusoma dua hii:-

**WATAQABBAL SHAFAA-ATAHUU FII UM-MATIHIY WAR-FA-DARAJATAH.**

“Na Uzitakabalie Shufaa zake (Mtume wako Muhammad) Katika umati wake na uinyanyue Daraja (Cheo) yake.



## **5. AS-SALAAM**

Ni lazima (WAJIBU) katika kila sala kumaliza kwa kutoa Salaam. Baada ya kusoma Tashahadu na kumsalia Mtume Muhaamad (s.a.w.) yaani Salwaat, katika hali ile ile ya utulivu utasoma Salaam hivi:-

**A. ASSALAAMU LAYKA AYYUHANNABIYUU WARAHMATUL-LAAHI WABARAKAATUH.**

“Amani (ya Mwenyezi Mungu) naiwe juu yako ewe Nabii (Muhammad), na Rehema za Mwenyez Mungu na Baraka Zake.”

B. ASSALMU ALYNAA WA-ALAA IBA ADIL-  
LAAHIS SAALIHYYN.

“Amani (ya Mwenyezi Mungu) naiwe juu yetu, na  
juu ya waja wa Mwenyezi Mungu Wasalihina.”

C. ASSALAAMU ALUKUM WARAHMATUL-  
LAAHI WABARAKAATUH.

“Amani (ya Mwenyezi Mungu) naiwe juu yenu, na  
Rehema za Mwenyezi Mungu na Baraka Zake.”

A. Ni sunna na (B) au (C) (MOJA KATIKA HIZI MBILI  
HUWA SUNNA NA MOJA HUWA WAJIBU. Ikiwa  
utasoma (B) kuwa ni wajibu basi bora umalizie (C)  
kuwa ni Sunna na ikiwa utamaliza kwa kusoma (C)  
basi itakuwa haina haja ya kusoma (B) na ni vizuri  
siku zote kuzisoma Salaam zote tatu kama tulivyozi-  
andika hapo juu.



## 6. TARTIYB (Utaratibu)

Vitendo na masomo ya Sala lazima vitangamane  
kama tulivyofundisha na ikiwa utavunja mpango wake  
makusudi basi sala yako hubatilika na lazima usali  
tena kama tulivyoeleza.



## 7. MUWALAAT (Mfululizo)

Vitendo na masomo ya Sala lazima vifululize.  
Usiwepo mwanya baina yao. Ikiwa utasita baina ya  
masomo au kitendo cha Sala hata ikamfanya mtu

---

kudhani kuwa umeacha kusali, basi kitendo cha namna hii hubatilisha Sala.



**MLANGO 14**  
**MENGINEYO KUHUSU SALA II:**

**1. QUNUUT**

**(Kusoma Dua)**

Katika Rakaa ya pili ya kila sala kabla ya kuinama (kwenda rukuu) ni bora (Sunna) kusoma Dua. Dua hii inayosomwa mahali hapa pa sala huitwa "QUNUUT". Ukiwa katika hali ya kusimama, huku ukinyanyua mikono yako juu usawa wa uso wako (Tazama Picha Namba 25), vitanga vya mikono yako vikiwa vimekutana na kuelekea juu, vidole vyako vikutane isipokuwa vidole gumba vikunjuke mbavuni mwa mikono yako; na macho yako yavitazame vitanga vya mikono yako, kisha utasoma dua yo yote unayopenda kwa lugha ya Kiarabu kwa mfano dua yo yote miongoni mwa dua hizi zifuatazo:-

Zifuatazo hapa chini ni Qunuut ambazo unaweza kusoma mojawapo au zaidi ya moja.

**(a) Qunuut kwa Matamshi ya Kiarabu:**

**ALLAHUMMA SWALLI ALAA MUHAMMADIN  
WA AALI MUHAMMAD. RABBANA GHFIRLLIY  
WALI WAALIDAYYA WALIL-MU-UMINIYNA  
YAWMA YAQUUMUL HISAAB. ALLAHUMMA  
SALLI ALAA MUHAMMADIN WA AALI MUHAM-  
MAD.**



(Picha Namba 25)

**Jinsi ya Kusoma Qunuut.  
Simama sawasawa kama  
hivi, tulia na Soma Qunuut.**

**Tafsiri yake:**

**“Ee Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehema Zako Mtume Wako Muhammad na Dhuria Wake. Ee Mola wetu! Nisamehe (mimi) pamoja na Wazazi wangu na Waumini (wanaume na wanawake) katika Siku ya Hesabu (Qiyama)”. Ee Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehema Zako Mtume Wako Muhammad na Dhuria wake.**

**(b) Qunuut kwa Matamshi ya Kiarabu:**

**ALLAHUMMA SWALLI ALAA MUHAMMADIN  
WA AALI MUHAMMAD.**

**ALLAAHUMMA GHFIR-LANNA WAR-HAMNAA  
WA- AAFINAA WA-AFUANNAA FIDDUN YAA**

---

WAL-AAKHIRAH, INNAKA 'ALLA KULLI-SHAY-IN  
QADIYR.

ALLAHUMMA SWALLI 'ALAA MUHAMMADIN  
WA AALI MUHAMMAD.

Tafsiri yake:

“Ee Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehema Zako  
Mtume wako Muhammad na Dhuria Wake.

Ee Mwenyezi Mungu! Tughofirie (dhambi zetu) na  
Uturehemu, na utuafu (na kila ovu) duniani na Ahera.  
Hakika wewe U Mwenye uwezo juu ya kila kitu.

Ee Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehema Zako  
Mtume wako Muhammad na Dhuria wake.”

(c) Qunuut kwa matamshi ya Kiarabu:

ALLAHUMMA SWALLI 'ALAA MUHAMMADIN  
WA AALI MUHAMMAD.

RABBI ZIDNIY ILMAN WA-ALHIQNIY BIS-  
SAALIHIN.

ALLAHUMMA SWALLI ALAA MUHAMMADIN  
WA AALI MUHAMMAD.

Tafsiri yake:

“Ee Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehema Zako  
Mtume wako Muhammad na Dhuria Wake.

Mola wangu! Nizidishie elimu na unikutanishe (niwe pamoja) na (wajo wako) Wasalihina.

Ee Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehema Zako Mtume wako Muhammad na Dhuria Wake.”

(d) Qunuut kwa Matamshi ya Kiarabu:

ALLAHUMMA SWALI ‘ALAA MUHAMMADIN  
WA AALI MUHAMMAD.

RABBANA AATINA FIDDUNYA HASANATAN  
WAFIL AAKHIRATI HASANAHA, WAQINAA  
ADHABANNAAR.

ALLAHUMMA SWALLI ‘ALAA MUHAMMADIN  
WA AALI MUHAMMAD.

Tafsiri yake:

Ee Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehema Zako Mtume Wako Muhammad na Dhuria Wake.

Ee Mola wetu! Tupe yaliyo mema hapa duniani na (utupe) yaliyo mema (Kesho huko) Ahera, na utukinge na adhabu ya Moto (wa Jahanamu).

Ee Mwenyezi Mungu! Mtelemshie rehema Zako Mtume Wako Muhammad na Dhuria wake.

Angalia:

Maneno “Allahumma Swalli ‘Alaa Muhammadin Wa Aali Muhammad” tuliyoyaweka mwanzoni na mwishoni mwa kila Qunuut ni maneno ya kumsalia Mtume (s.a.w.) yaani “Salawaat”. Ni bora kuanza na

**Kumalizia Qunuut (na dua yoyote ile) kwa Swalawaat.**

**Iwapo utataka kusoma Qunuut zaidi ya moja, unaweza kusoma Salawaat moja mwanzo, kisha ukasoma hizo Qunuut zako kwa kiasi upendacho, kisha ukamalizia kwa Swalawaat.**

**Unaposoma dua za Qunuut ukiwa katika sala za faradhi au Sunna, pekee yako au katika jamaa ni bora kuasoma kwa kutoa sauti.**

**Ukiacha kusoma Qunuut makusudi sala yako haibatiliki na wala haina kadhaa, na ukiiacha kwa kusahau na ukakumbuka katika hali ya rukuu, utakaponyanyuka unaweza kukidhi Qunuut yako, na ikiwa utakumbuka katika hali ya Sijida au baada ya sala, ijapokuwa umepita muda mrefu basi utaikidhi katika hali ya kukaa ukiwa umeelekea Kibla.**

## **2. TOFAUTI KATI YA SALA YA MWANAUME NA YA MWANAMKE.**

**Zifuatazo ni: Tofauti baina ya Sala ya mwanaume na ya mwanamke:-**

- 1. Katika QIYAAM (kusimama):**
  - (a) Mwanaume, husimama mguu moja mbali na mwingine kiasi cha inch 4 mpaka 8 na**
  - (b) Hunyoosha mikono yake chini**
  - (c) Mwanamke, husimama kwa kukutanisha miguu pamoja.**



**2. Katika RUKUU (Kuinama):**

- (a) Mwanaume, huinama mgongo uwe sawa na ar-dhi.
- (b) Mwanamke, asiiname sana kama tulivyoeleza mbele.

**3. Katika SIJIDA (Kusujudu):**

- (a) Mwanaume, atangulize mikono anapotaka kusujuda.
- (c) Mwanamke, akae kwanza ndipo ende kusujudu, kwa kujitandaza.

**4. Katika JALSA (Kukaa):**

- (a) Mwanaume, akae juu ya miguu kwa kuikunja nyuma, kama tulivyoeleza mbele.
- (b) Mwanamke, akae juu ya matako yake, na miguu yake akunje mbele; kama anavyochutama.

**5. Katika Kuinuka Kutoka Kwenye JALSA:**

- (a) Mwanaume aweke mikono chini kwanza ndipo ainuke, kama tulivyoeleza mbele.
- (b) Mwanamke, anyanyuke kwa msaada wa miguu yake, bila ya kushika chini.

Yote haya tuliyoyaeleza hapa juu ni Sunna (MUSTAHAB) kwa kutarajia heri na thawabu kwa Mwenyezi Mungu.

Ama mwanamke anaweza kusali kama anavyosali mwanaume, lakini kwa kujisitiri ni bora asali kama tulivyoeleza hapo juu.

### **3. UTARATIBU WA SALA KWA UFUPI**

Unapokusudia kusali, kwanza lazima ahakikishe kuwa wakati wa Sala unayotaka kuisali umeingia. Ukisha hakikisha ndipo utakapoendelea kama hivi: Utangulizi:

1. Utafanya Udhu (UTATAWADHA)
2. Utasimama sawa kuelekea Kibla.
3. Utaadhini
4. Utakimu

**Rakaa ya Kwanza:**

5. Utanuia.
6. Utanyanyua mikono yako sawa na masikio, viganja vya mkono vikielekea Kibla na vidole vyote uvikutanishe pamoja na utamke "Takbiyratul Ihram", kama tulivyoeleza.
7. Mikono yako uinyooshe mbele ya mapaja yako. Wanawake waweke mikono yao vifuani, kama tulivyoeleza.
8. Uasoma Isti-aadha hivi:- **AUDHU BILLAAHI MINASH-SHAITWAANIR RAJIIM.**
9. Unasoma **BISMILLAH**i na Sura ya **AL-HAMDU**.
10. Unasoma tena **BISMILLAH**i na Sura nyingine yo yote kama vile Sura ya **AL-QADR** au Sura ya **AL-IKHLAAS**.
11. Unasoma Takbiyr na uiname kwenda Rukuu.
12. Usome Dhikiri ya Rukuu.
13. Usimame sawa kwa utulivu (uende Itidali) na utamke **SAMIAL-LAAHU LIMAN HAMIDA, ALLAHU AKBAR**"
14. Utelemke kwenda Sijida.
15. Usome Dhikiri ya Sijida.

16. Tena ukae, kama tulivyoeleza (ufanye Jalsa) na usome "ALLAHU AKBAR, ASTAGHFIR-ULAAHA RABBIY WA-ATUUBU ILAYH, ALLAHU AKBAR".
17. **Uenda tena Sijida**
18. Ukae tena na usome Takbiyr hivi: "ALLAHU AKBAR".
19. **Baadaye unyanyuke usimame na huku unatamka Dhikiri ya kusimamia hivi:-**  
**"BIHAWLIL-LAAHI WAQUW-WATIHI**  
**AQUUMU WA AQ-UD"**

#### **Rakaa ya Pili.**

20. **UFANYE KAMA KATIKA** Rakaa ya awali unasoma tena Sura ya Al-Hamdu, na sura nyingine yo yote, usisahau kuanzia kwa BISMILLAH.
21. Baadaye utasoma Takbiyr tena unyanyue mikono yako na kusoma Qunuut, kama tulivyoeleza.
22. Baada ya kusoma Takbiyr kama katika Rakaa ya awali **endelea kuinama kwenda Rukuu na urudi, Itidali kisha utelemke Sijida mbili.**
23. Baada ya Sijida ya pili unapokaa usome Tashahadu, kama tulivyoeleza.
24. Ikiwa ni Sala ya Rakaa mbili, basi soma Salaam na umalize sala yako.

#### **RAKAA YA Tatu:**

25. Ikiwa ni Sala ya Magharibi, baada ya Tashahadu, kama katika Rakaa ya awali, uinuke na kusoma: **"BIHAWLILLAH WA QUAWWATIHIY**  
**AQUUMU WA AQ-UD"** na usimame sawa kwa utulivu.

26. Baada ya kusimama sawa soma Bismillah na Sura ya Al-Hamdu. bila ya sura—AU soma "Tasbiyhaat Arbaa" mara tatu hivi:— "SUB-HAANAL-LAAHI, WAL-HAMDU-LILLAHI, WALAA ILAAHA ILLA-LLAHU, WAL-LLAHU AKBAR". Tena usome Takbiyr.
27. Uiname kwenda Rukuu na Sijida mbili kama Rakaa ya awali.
28. Baada ya Sijida ya pili usome tena Tashahadu na Salaam na umalize sala yako.

#### **Rakaa ya Nne:**

29. Ikiwa ni Sala ya Rakaa nne (Adhuhuri, Alasiri au Isha) baada ya Sijida ya pili ya Rakaa ya tatu kama katika rakaa ya awali akae, usome Takbiyr, uinuke na kusoma "BIHAWLILLAHI WAQUW WATIHYY AQUUMU WA AQ-UD". Usimame sawa kwa utulivu.
30. Kama katika rakaa ya tatu, vile vile usome "Sura ya Alhamdu" bila ya sura nyingine au Tasbiyhaat Arbaa, uiname tena kwenda Rukuu na uteremke kwenda sijida mbili
31. Soma Tashahadu na Salaam na umalize Sala yako.



#### **4. TA-AQIYBAAT US-SALAT** (Ta-aqiybaat za Sala)

Ni MUSTAHAB au Sunna juu ya mtu ye yote, (Mwanaume au Mwanamke) baada ya kumaliza Sala yake ya faradhi au Sunna, baada ya Salaam, kwa hali ile ile alivyokaa asome Takbiyr (ALLAHU-

AKBAR) mara tatu kwa kunyanyua mikono yake kwa kila Takbiyr moja, kama tulivyoeleza na baadaye ajishughulishe kwa kusoma Qur'ani au Nyiradi.



## 5. NYIRADI ZA KUSOMA BAADA YA SALA

Imetiliwa nguvu sana kuzisoma Nyiradi hizi tano zifuatazo baada ya kila sala ya faradhi: (i) Tasbiyhi ya Bibi Fatima (A.S.) (ii) Sura ya Al-Hamdu (Fat-ha) (iii) Ayatul-Kursi (iv) Ayatush-Shahida lahi na (v) Ayatul-Mulk. Nyiradi hizi husomwa hivi:-

(a) Tasbiyh ya Bibi Fatima (A.S), Hii husomwa hivi:—

ALLAHU AKBARA	(Mara 34)
AL-HAMDU LILLAH	(Mara 33)
SUB-HAANAL-LAAH	(Mara 33)

Imetiliwa nguvu sana kuidhukuru Tabsiyh ya Sayyidatanaa Fatima (A.S.). Wanavyuoni wakubwa (ULAMAA) wamesema kuwa hakuna ibada iliyo bora baada ya Salaam kuliko kuvuta uradi wa Bibi Fatima (A.S.), na ingekuwa kipo kitu kingine bora kuliko Tasbiyh hiyo, Mtuime Muhammad (S.A.W.) angemtunza binti wake (KWA KUMFUNDISHA) kama alivyom-tunza kwa tunzo la Tasbiyh hiyo. Imamu Ja-far Sadiq (A.S.) amesema kuwa ye yote atakayetoa Tasbiyh kabla ya kulala basi atahifadhika na kuota ndoto mbaya ya Shaytaan.

(b) Sura ya Al-Hamd (Fatiha) kama tulivyok-wishaeleza (Tazama mlango wa 13 Namba 2 (a)

(c). Ayatul-Kursi kwa Matamshi ya Klarabu.

BISMILLAHIR RAHMAANIR RAHIIM.

"ALLAHU LAA ILAAHA ILLAA HUWA AL-HAYYUL QAYYUUM, LAA TA-AKHUDHUHU SINATUN, WWALAA NAUMUU LAHU MAAFIIS SAMAAWAATI WA MAAFILL ARDHI MAN DHAAL LADHII YASHFA'U I'NDAHU ILLA BI-IDHINIHI YAA'LAMU MAA BAYNA AYDIIHIM WAMAA KHALFAHUM, WA LAA YUHIITWUUNA BISHAY-IN MMIN I'LMIHII ILLAA BIMAASHAA-A, WASIA' KURSIYYUHUS SAMAAWAATI WAL—ARDHI, WALAA YAUUDUHU HIF-DHWUHUMAA, WA HUWAL A'LIYYUL ADHWIIM.

LAAIKRAAHA FIID DIIN QADTA-BAYYANAR RUSHDU MINAL GHAYII, FAMAN-YYAKFUR BITW TWAAGHUUT WA YU-U—MIN BIL LAAHI FAQAD STAMSAKA BIL U'RWATIL WUTHQQAL LAN-FISWAMA LAHA WAL-LAAHU SAMI'U'N A'LIIM.

ALLAHU WALIYYUL LADHIINA AAMANUU YAKHRIJUHUM MMINADHW DHWULUMAAT ILAAN NUURI, WAL-LADHIINA KARAFUU AWLIYAAUHUMTW TWAGHUUTU YUKHRIJUUNAHUM MMINAN NUUR ILAA DHW-DHWULUMAAT UULAAIKA ASWHAABUN NAAR HUM FIIHAA KHAALIDUUN.

Tafsiri yake:

(Nasoma) kwa Jina la Mwenyezi Mungu, Mwingi wa rehema, Rahimu.

Mwenyezi Mungu, Hakuna Mungu jila Yeye (tu), Aliye Hai, Aliye wa Milele; kuzinzia Hakumshiki wala



### **Tafsiri yake:**

(Nasoma) kwa Jina la Mwenyeji Mungu, Mwingi wa rehema, Rahimu.

Mwenyezi Mungu (Mwenyewe) Anashuhudia ya kwamba hakuna Mungu ila Yeye tu, na (pia wanashuhudia) Malaika na wenye elimu, wasimamao imara kwa (ajili ya kudumisha) uadilifu; hakuna Mungu ila Yeye tu, Mwenye Nguvu, Mwenye Hekima.

Hakika dini (ya kweli) mbele ya Mwenyezi Mungu ni Uislamu (tu), na hawakuhitilafiana wale waliopewa Kitabu ila baada ya kuwajia elimu (ya Ukweli), kwa sababu ya kijicho kilichokuwepo baina yao; na anayezikataa Aya za Mwenyezi Mungu, basi, hakika Mwenyezi Mungu Yu Mwepesi wa kuhesabu.

(Qur'ani, 3:18—19)

(e). Ayatul-Mulk kwa Matamshi ya Kiarabu:

**BISMIL LAAHIR RAHMAANIR RAHIIMI.**

**QULIL LAAHUMMA MAALIKAL MULKI TU-  
UTIIL MULKA MAN TASHA-U WATANZIUL'L  
MULKA MIMAN TASHAA-U, WATUI'ZZU MAN  
TASHAA-U, WATUDHILLU MAN TASHAA-U  
BIYADIKAL KHAIRU, IN—NAKA A'LAA KULLI  
SHAI-IN QADIIRUN.**

**TUULIJUL LAILA FIIN-NAHAARI  
WATUULIJUN NAHAARA FIL LAILI  
WATUKHRIJUL HAYYA MINAL MAYYIT  
WATUKHRIJUL MAYYITA MINAL HAYYI,  
WATARZUQU MIN TASHAA-U BIGHAIRI  
HISAABIN.**



### **Tafsiri yake:**

(Nasoma) kwa Jina la Mwenyezi Mungu, Mwingi wa rehema, Rahimu.

Sema (Ewe Mtume Muhammad): Ewe Mwenyezi Mungu! Mfalme wa Milki! Unampa ufalme (Wako) Umtakaye na Unamnyang'anya Ufalme (Wako) Umtakaye; na Unamtukuza Umtakaye na Unamdhalilisha Umtakaye; mkononi Mwako imo heri yote: hakika Wewe U Mwenye uwezo juu ya kila kitu.

Wewe Unaingiza usiku katika Mchana na Unauingiza Mchana katika Usiku, Unamtoa aliye hai kutokana na maiti na Unamtoa maiti kutokana na aliye hai; na Unamruzuku Umtakaye bila ya hesabu". (Qur'ani, 3:26—27)

Zipa dua nyingi katika kitabu cha dua kiitwacho "Mafaatih-ul-Jinaan" na vitabu vingine. Mtu ye yote anaposoma Nyiradi zake bora azisome pole pole (BILA YA HAKA) na ajitahidi awezavyo kufahamu maana yake, anaweza kuwauliza wanavyuoni (Ma-Ulamaa) na asione haya.

Baada ya kumaliza Sala, mtu ye yote akijishughulisha kusoma Qur'ani huitwa Taaqiyb. Ni Sunna Mu-akkada (SUNNA ILIYO TILIWA NGUVU) kuwa mtu ye yote baada ya kila Sala akisoma dua zilizo tajwa katika Qur'ani, au dua tulizofundishwa na Aamma (Maimamu A.S.) basi hapana shaka atafuzu Duniani na Akhera; Kama alivyosema Mwenyezi Mungu:

**WA-QAALA RABBUKUM ID-U'NII ASTAJIB.**

LAKUM, INNALLADHIYNA YASTAK-  
BIRUUNA, AN IBAADATIY SAYAD-  
KHULUUNA JAHANNAMA DAAKHIRIYN.

“Na Mola wenu Amesema: Niombeeni Nitakujibuni;  
hakika wale wanaojivuna (katika) kuniabudu hivi  
karibuni wataingia Jahanamu wakifedheheka”. (Qurani,  
40:60).

Unapoomba dua yo yote, uombe kwa kutaja  
kwanza majina mazuri ya Mwenyezi Mungu (AS-  
MAAULLAHIL-HUSNA) na usome kwa unyenyekevu,  
na kama utalia au utatoa sauti ya kulia ni bora kabisa,  
kwani kwa kutenda hayo, unaonyesha kuwa unam-  
womba Mola wako kwa nia na ukweli, si kama wale  
wanaosoma dua zao bila ya kufahamu lo lote  
wanalosema na wanajiondokea njiani tu.

Kumsifu Mola wako kwa kila sifa (HAMD NA  
THANAA) ni bora zaidi. Usisahau kuanzia dua yako  
kwa **Salawaat na Bismillah**.

Hadithi nyingi zinasema kuwa Mwenyezi Mungu,  
Bwana wa ulimwengu mzima **Hupenda** kusikia sauti ya  
viumbe vyake wanaomwomba kwa unyenyekevu.



## MLANGO 15

### 1. MAMBO YANAYOBATILISHA SALA (Mambo yanayovunja Sala)

Mambo yanayobatilisha Sala ni haya yafuatayo.  
Ukifanya lo lote katika haya ikiwa mwanzoni, katikati

au mwishoni mwa Sala, basi pale pale Sala yako itabatilika na lazima usali tena:

1. **Hadathi** kubwa au ndogo: (Tumekwisha eleza katika Mubtilatul-Wudhu). Ikiwa itakutoka makusudi au kwa bahati mbaya, Sala yako hubatilika.
2. Kwa kugeuka makusudi hata ukakipa mgongo Kibla. Ukigeuka kichwa upande wa kulia au kushoto sala yako hubatilika; lakini ikiwa kwa kusahau ukageuka au kwa kukosa kujua mas-ala (masharti) ya Sala na ukakumbuka au ukafahamu katika hali ya Sala, basi maliza Sala yako, na usali tena. Ikiwa wakati wa Sala umekwishapita na ukakumbuka makosa yako basi lazima ukidhi Sala yako. Ikiwa umegeuka kidogo sana kwa makosa, au ukageuza uso kidogo sana basi haibatilishi sala.
3. Kutamka neno lisilokuwa Dhikiri, Qur'ani au Dua yo yote ijapokuwa neno la herufi mbili makusudi basi sala yako hubatilika. Ikiwa umetamka neno kwa kusahau basi sala haibatiliki.
4. Kucheka kwa sauti makusudi hubatilisha sala, lakini ikiwa utacheka au kutabasamu kwa kusahau tu haina neno.
5. Ni bora kulia kwa hofu ya Mwenyezi Mungu au kukumbuka dhambi zako na ukalia katika sala, haibatilishi sala yako; lakini kulia kwa jambo jingine lo lote hubatilisha sala yako.
6. Katika sala ukila japokuwa chembe moja na ukinywa japokuwa tone moja kwa makusudi au

bila kukusudia hubatilisha sala yako. Kumeza chembe iliyobaki mwenye meno hakubatilishi Sala.

7. Kufanya vitendo visivyokuwa vya Sala, kwa mfano kupiga makofi, kuruka, kushona hubatilisha sala yako; vile vile ukisita kusoma kwa muda mrefu hubatilisha sala.
8. Ukiwa katika Sala, ukitia shaka katika sala za rakaa mbili, rakaa tatu au rakaa mbili za mwanzo za sala za rakaa nne, hubatilisha sala yako. (Tutaeleza zaidi).
9. Kufunga mikono (KUWEKA MKONO JUU YA MKONO MWINGINE) ni haramu na hubatilisha sala, lakini ikiwa imefanyika kwa bahati mbaya au kwa ajili ya TAQIYYA (Taqiyya ni kuficha imani yako kwa ajili ya usalama wako na heshima yako) haibatilishi sala.
10. Baada ya kumaliza Sura ya Al-Hamdu ukatamka "A-amiy'n" makusudi ni haramu na hubatilisha sala, lakini ikiwa ni kwa bahati mbaya au "TAQIYYA" haibatilishi sala.
11. Ukipunguza au ukizidisha Nguzo za Sala zilizo "RUKN" Makusudi au kwa bahati mbaya tu, Sala yako hubatilika. Ukipunguza au ukizidisha Nguzo za Sala zilizo "GHAIRI RUKN" makusudi



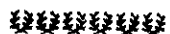
## MLANGO 16

### 1. SHAKKIYAATUS-SALAAT (Kutia shaka katika Sala)

Sisi sote ni viumbe (BINADAMU) na kusahau ni

sifa ya binadamu. Ijapokuwa tunasali kwa hadhari, na tunajaribu kama tuwezavyo tuelekeze fikira na akili zetu kwenye sala, vivyo wakati mwingine huteleza tukasahau. Ijapokuwa tunasali kwa hadhari kubwa mno tunajaribu kwa kadiri ya uwezo wetu tuisahau, lakini tuwapo katika sala, wakati mwingine hutia shaka kuwa tumesahau kitu. Basi ikiwa mtu ye yote atatia shaka kuhusu kitendo cho chote cha sala, basi ni lazima kwake wakati ule ule ajaribu kwa kadiri awezavyo kukumbuka kama kitendo hicho alikitenda ili aweze kuiondoa hiyo shaka yake. Ikiwa kashindwa kabisa kujua kuwa kakitenda au la, basi itamlazimu kuzifuata Sheria hizi zifuatazo hapa chini.

Ipo mfano ishirini na mitatu ya kusahau, ambayo hutokea katika hali ya Sala. Sita katika hiyo ikitokea tusijali, nane katika iliyobakia ina njia za kuitengeneza.



#### SHAKA ZISIZOENDEKEZWA (Shaka zisizovunja Sala)

1. Shaka ya yote ijayo baada ya kumaliza sala (BAADA YA SALAAM).
2. Kutia shaka baada ya kupita mahali kwa mfano ukiwa katika sijida na ukatia shaka kuhusu rukuu, au katika hali ya Tashahhud ukatia shaka ya sijida.
3. Kutia shaka, baada ya kupita wakati wa kusali, kwa mfano baada ya kuingia wakati wa Maghiribi ukatia shaka kuwa umesali au hukusali au ulisali Adhuhuri au Asubuhi au hukusali.

4. Shaka ya KATHIYRUSH-SHAK' (Shaka ya mtu mwenye kutia shaka sana).
5. Shaka ya Imamu kiongozi wa Sala) au ya Maamuma (ANAYEMFUATA IMAM) — Ikiwa Imamu ana hakika na Maamuma ana shaka basi, Imamu afuatwe, na ikiwa Maamuma ana hakika na Imamu ana shaka basi inabidi Imamu amfuate Maamuma.
6. Shaka katika sala za Sunna.



### 3. SHAKA ZIVUNJAZO SALA (Shaka zisizotengenezeka)

1. Shaka katika sala za rakaa mbili kwa mfano sala ya Alfajiri, sala za A-ayaat au sala za rakaa nne zinaposaliwa Qasr (QASR NI SALA ZINAZOSALIWA KWA UPUNGUFU KATIKA SAFARI NAZO NI ZA ADHUHURI, LAASIRI NA ISHA). Shaka yo yote ya namna hii hubatilisha sala.
2. Shaka katika sala ya Magharibi hubatilisha sala.
3. Shaka katika sala za rakaa nne; ukiwa na shaka kuwa umo katika rakaa ya awali au ya pili, ya kwanza au ya tatu; na ya kwanza au ya nne basi sala hubatilika.
4. Shaka katika sala za rakaa nne ukiwa na shaka, kabla ya kwenda katika sijida ya pili, kuwa ni rakaa ya pili au ya tatu, rakaa ya pili au ya nne basi sala hubatilika.
5. Katika sala za rakaa nne, ukiwa na shaka katika hali

yo yote kuwa unasali ya pili au ya tano au zaidi basi sala hubatilika.

6. Katika sala ya rakaa nne; ukiwa na shaka, katika hali yo yote, kuwa unasali rakaa ya tatu au ya sita au zaidi, basi sala hubatilika.
7. Katika sala ya rakaa nne, ukiwa na shaka, katika hali yo yote, kuwa unasali rakaa ya nne au ya sita au zaidi, basi uweke sala yako juu ya rakaa ya nne na **umalize** sala, na usali tena.
8. Katika sala ya rakaa nne, ukiwa na shaka, katika hali yo yote, hujui kuwa unasali ya ngapi, basi sala hubatilika.



#### 4. SHAKA ZIWEZAZO KUSAHIHISHWA

(Shaka zinazotengenezeka)

Zipo maana tisa za shaka zitokeazo baada ya sijida ya pili ya rakaa ya pili ya sala ya rakaa nne. Zikija shaka za namna hizo, baada ya wakati huo zinaweza kutengenezwa kwa kufuata sheria zilizowekwa, na sala ikasihi bila ya kubatilika.

Shaka hizo ni hizi:—

1. Baada ya kumaliza sijida ya pili ya rakaa ya pili, ikakujia shaka kwamba umo katika rakaa ya pili au ya tatu, basi fikiri kuwa umo katika rakaa ya tatu na **umalize** rakaa ya nne. Baadaye kwa hali ile ile usali tena rakaa moja ya Ihtiyaat (tutaeleza baadaye) kwa kusimama, au rakaa mbili kwa kukaa.

2. Baada ya kumaliza sijida ya pili, ya rakaa ya pili ikakujia shaka kwamba umo katika rakaa ya pili, au ya nne, basi ufikiri kuwa unamaliza rakaa ya nne, na wakati ule ule usome Tashahadu na Salaam. Baadaye kwa hali ile ile usali tena rakaa mbili za Ihtiyaat kwa kusimama.
3. Baada ya kumaliza sijida ya pili ya rakaa ya pili, ikakujia shaka kwamba umo katika rakaa ya pili, ya tatu au ya nne, basi ufikiri kuwa unamaliza rakaa ya nne, na wakati ule ule usome tashahadu na Salaam. Baadaye kwa hali ile ile usali tena rakaa mbili kwa kusimama. Na rakaa mbili kwa kukaa. Zote hizi ni Ihtiyaat.
4. Baada ya kumaliza sijida mbili na ikakujia shaka kwamba umo katika rakaa ya nne au ya tano, basi ufikiri kuwa umo katika rakaa ya nne na umalize sala yako kwa kusoma Tashahadu na Salaam. Baadaye ufanye "Sijida Sahau " mbili (kwa nia ya wajibu). Maelezo ya Sijida Sahau tutayaelezea.
5. Katika hali yoyote, ikakujia shaka kwamba umo katika rakaa ya tatu au ya nne, basi ufikiri kuwa unamaliza rakaa ya nne. Baadaye kwa hali ile ile usali tena "Sala ya Ihtiyaat" rakaa moja kwa kusimama au rakaa mbili kwa kukaa, lakini hapa ni bora sana kusali rakaa mbili kwa kukaa.
6. Ikikujia shaka katika hali ya kusimama tu, na si katika hali nyingine, kwamba uko katika rakaa ya nne au ya tano. pale pale ukae na umalize sala yako kwa kusoma Tashahadu na Salaam. Baadaye usali sala ya Ihtiyaat rakaa moja kwa kusimama au rakaa mbili kwa kukaa. lakini ni bora sana kusali rakaa mbili kwa kukaa.



7. **Ikikujia shaka katika hali ya kusimama tu, na si katika hali nyingine, kwamba umo katika rakaa ya tatu au ya tano, pale pale ukae na umalize sala yako kwa kusoma Tashahadu na Salaam. Baadaye usali sala ya Ihtiyaat rakaa mbili kwa kusimama.**
8. **Ikikujia shaka katika hali ya kusimama tu, na si katika hali nyingine, kwamba umo katika rakaa ya tatu, ya nne au ya tano, pale pale ukae na umalize sala yako kwa kusoma Tashahadu na Salaam. Baadaye usali sala ya Ihtiyaat, rakaa mbili kwa kusimama na rakaa mbili kwa kukaa.**
9. **Ikikujia shaka katika hali ya kusimama tu, na si katika hali nyingine, kwamba umo katika rakaa ya tano au ya sita, pale pale ukae na umalize sala yako kwa kusoma Tashahadu na Salaam. Baadaye ufanye "Sijida Sahau" mbili (kwa nia ya wajibu). Na pia sijida sahau mbili zingine kwa ajili ya msimamo usiotakiwa.**

## **MLANGO 17.**

### **1. SHAKKIYAATUS-SALAAT KWA UFUPI**

Jinsi sehemu hii ya Sala ilivyokuwa muhimu sana imetulazimu tueleze tena kwa ufupi ili kila Mwislamu aweze kuijua vizuri na kuitia akilini mwake ili apate kuitumia ipasikapo kufanya hivyo.

Inafaa ajue kwamba, katika sala zake za faradhi (WAJIBU) ikimjia shaka katika idadi za rakaa, hajui ngapi amekwisha fanya hana ruhusa ya kuvunja sala bali hapo ajaribu kama awezavyo kukumbuka na kufikiri vizuri, na kama baada

ya kufikiri sana hakuweza kukumbuka na bado ile shaka anayo, basi ikiwa shaka hiyo ni ya katika sala za rakaa mbili au tatu, hapana budi sala yake hubatilika, na lazima asali tena.

Shaka za Sala za rakaa nne, kama za Adhuhuri, Alasiri na Isha, ikamjia kabla ya sijida mbili za rakaa ya pili, sala hubatilika, na kama shaka hiyo imemjia baada ya kumaliza sijida mbili za rakaa ya pili, hapo atafuata maelezo kama tulivyoeleza katika orodha (TABLE) kwa ufupi hapa chini.

### ORODHA YA SHAKA

	Ikikujia shaka baina ya rakaa za	Pahali pa shaka	Ufikiri kwamba ni Rakaa ya	Njia ya kutengeneza na maelezo yake.
1.	2 na 3	Baada ya sajdah ya pili	3	Umalize sala; baadaye usali sala ya Ihtiyaat rakaa 1 kwa kusimama (au rakaa 2 kwa kukaa)
2.	2 na 4	" "	4	Maliza Sala; baadaye usali sala ya Ihtiyaat rakaa 2 kwa kusimama.
3.	2,3 na 4	" "	4	Umalize sala, baadaye usali sala ya Ihtiyaat rakaa 2 kwa kusimama na rakaa 2 kwa kukaa.
4.	4 na 5	Baada ya sajdah ya pili	4	Maliza sala, baadaye fanya Sajdah Sahau 2.
5.	3 na 4	po pote	4	Maliza sala; baadaye usali sala ya Ihtiyaat rakaa 1 kwa kusimama (au rakaa 2 kwa kukaa).
6.	4 na 5	Hali ya kusimama	4	Kaa pale pale na maliza sala. Baadaye usali sala ya Ihtiyaat rakaa 1 kwa kusimama (au rakaa 2 kwa kukaa).

7.	3 na 5	Hali ya kusimama	4	Kaa pale pale na maliza sala. Baadaye usali sala ya Ihtiyaat rakaa 2 kwa kusimama.
8.	3,4 na 5	Kusimama	4	Kaa pale pale na maliza sala. Baadaye usali sala ya Ihtiyaat rakaa 2 kwa kusimama na rakaa 2 kwa kukaa.
9.	5 na 6	"	4	Kaa pale pale na maliza sala baadaye fanya Sajdah Sahau, Sajda 2 nyingine kwa ajili ya masimamo usiotakiwa.

**UKUMBUSHO:** Ukitazama shaka ya saba na ya nane utaona zote mbili zinahusu ya nne au ya tano; lakini kumbuka kuwa ya saba ni katika hali ya Qiyaam na ya nane ni baada ya sijida mbili.

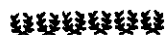
## MLANGO 18

### 1. SALA YA IHTIYAAT

Sala hii ni kiungo cha sala uliyo na shaka nayo. Basi baada ya kumaliza, kwa kutoa salaam, sala yako ya wajibu huruhusiwi kutenda jambo lo lote linalovunja sala, ila wakati ule ule unuiye, usome Takbiyratul Ihraam, Ufanye Qara-at (usome SURA YA AL-HAMDU) peke yake bila ya kusoma sura nyingineyo, urukuu, usujudu sijida mbili utoe, Tashahadu na Salaam (Kama unavyosali sala ya kawaida, lakini usisome Qunaut).

Katika sala ya Ihtiyaat, huna ruhusa kusoma kwa kutoa sauti, bali masomo yote, hata Bismillah, yasomwe bila ya kutoa sauti.

**HADHARI:** Haijuzu kudharau na kuacha kusali sala hii ya Ihtiyaat na ukasali tena sala yako uliyo na shaka nayo.



## **2. SIJIDA YA SAHAU**

Sijida ya Sahau ni faradhi (WAJIBU) kwa kutenda makosa matano. Inakulazimu kufanya Sijida Sahau katika makosa haya:—

1. Kutamka neno la maana kwa kusahau.
2. Kutoa Salaam pasipo pahali pake kwa kusahau, kwa mfano kumaliza rakaa ya kwanza ukatoa salaam.
3. Kuacha sijida moja kwa kusahau.
4. Kusahau kusoma Tashahadu.
5. Katika sala, ukipunguza au ukizidisha “Wajibaat ghairi rukni kwa kusahau basi lazima (WAJIBU) ufanye “Sijida Sahau” mbili.

Baada ya kumaliza Sala yako, kama unayo sala ya Ihtiyaat basi utaisali, na kama umeacha sijida moja kwa kusahau, au kama umeacha kusoma Tashahadu kwa kusahau, utakidhi Sijida na Tashahadu baadae utanuia ya “Sijida Sahau,” kwa kila sahau moja sijida mbili, na nia yenyewe utaweka hivi:—

“Ninafanya Sijida Sahau kwa ajili ya (kuacha Tashahadu, Salaam, sijida au Wajibaat ye yote Ghairi Rukn.) Wajib Quarbatan ilallahi Ta-ala”. Baadaye unafanya sijida zako na katika kila sijida utasoma mojawapo miongoni mwa Dhikiri hizi:-

1. BISMILLAH WA BIL-LAAHI WA SALAAL-LAAHU  
ALAA MUHAMMADINW-WA ALI HUMAMMAD.

### TAFSIRI

**“Kwa Jina la Mwenyezi Mungu, kwa Mwenyezi Mungu, na Rehema za Mwenyezi Mungu ziwe juu ya (Mtume wetu) Muhammad na Dhuria wa Muhammad.”**

2. BISMILLAH! WABIL-LAHI ALAA HUMMA  
SALLI ALAA MUHAMMADINW-WA-ALI MUHAM-  
MAD.

### TAFSIRI

**“Kwa jina la Mwenyezi Mungu, na kwa Mwenyezi Mungu, Ewe Mwenyezi Mungu! Mtelemshie Baraka (Zako Mtume wetu) Muhammad na Dhuria wa Muham-  
mad.”**

3. BISMILLAH! WA BIL-LAAHI ASSALAAMU  
ALAYKA AYUHAN-NABIYYU WA RAHMATUL  
LAAHI WA BARA KAATUH.

### TAFSIRI

**“Kwa Jina la Mwenyezi Mungu, na kwa Mwenyezi Mungu, Amani (naiwe) juu yako Ewe Nabil (wa Mwenyezi Mungu) na Rehema zake (Mwenyezi Mungu) na Baraka zake.”**

Angalia:

Unaruhusiwa kusoma mojawapo kati ya Dhikiri hizo lakini katika Dhikiri hizo tatu za Sijida Sahau, tulizozian-  
dika hapo juu ni bora kusoma Namba tatu.

Masharti yote ya sala, na sijida ya sala ya wajibu lazima yafuatwe katika Sijida Sahau. Baada ya kumaliza Sijida zako mbili za sahau, unakaa na unasoma Tashahadu na unatoa Salaam.



## MLANGO 19

### SALAATUL-QASR

(Sala kasoro kwa Wasafiri)

Kila Mwislamu msafiri kwa kufuatana na sheria maalum zilizowekwa, itampasa azisali sala zake kwa kasoro (QASR). Yaani azipunguze rakaa mbili za mwisho za Sala za faradhi zenye rakaa nne ambazo ni sala za Adhuhuri, Alasiri na Isha. Ikiwa safari hiyo imemtokea katika mwezi wa Ramadhani, basi haruhusiwi kufunga pia, lakini idadi ya siku atakazoziacha itambidi azilipe baadaye atakapofika katika watani (maskani) wake.

Sala ya Qasr lazima isaliwe katika safari isiyopungua msafa (distance) ya farsakh nane ya Sharii, maana yake isipungue umbali wa Kilometa 44 au maili  $27\frac{1}{2}$  ikiwa kwenda tu, au kurudi tu. Inapokuwa kwenda na kurudi kwa safari nzima, huko kwenda kusipungue farsakh nne (yaani kusipungue umbali wa Kilometa 22 au maili  $13\frac{3}{4}$ ) na kurudi umbali huo huo. Ikizidi hapo ni bora. Haidhuru kitu ikiwa mtu huyo atarudi siku hiyo hiyo, au atakaa mahali hapo kwa muda usiotimia siku kumi.

Sheria zilizowekwa kuhusu upunguzaji wa Sala ni hizi:—

1. Mtu huyo (akusudie) kuwa anasafiri safari yake ya farsakh nane, na kila anayemfuata safarini lazima anure hivyo.
2. Nia (Makusudio) ya msafiri lazima iendele mpaka mwisho. Ikiwa katika safari yake atabadilisha nia, au kafika mahali hapo

alipokusudia kwenda na akapenda kukaa siku kumi au zaidi, na akataka kurejea kabla hajafika farsakh nne, au amefika katika wastani wake (mjini mwake) basi hapa lazima asali Sala kamili.

3. Asiwe amenuia mwanzoni mwa safari yake kukaa huko siku kumi kabla hakumaliza masafa yanayomfanya msafiri kusali Qasr.
4. Safari yake iwe ya halali (isiwe ya haramu iliyokatazwa na sheria ya dini kwa mfano safari ya kwenda kulewa, kucheza kamari, kuiba, kuzini au mtoto kuwakimbia wazazi wake. Safari za namna hii ni lazima kusali Sala kamili).
5. Safari yake isiwe ni kazi yake, (Kwa mfano dereva, nahodha au baharia, mfanya biashara wakusafiri).
6. Kufika katika HADDI TARAKH-KHUS: Haddi Tarakh-khus ni mpaka wa mji uliyoruhusiwa kwa mtu kusalia Qasr, nayo ni kufika nje ya mji wako kiasi cha umbali ambao haukuwezeshi kuona majumba au kusikia sauti ya Muadhini wa mji huo.

Hii ina maana kuwa, unapotaka kuisali Sala ya Kasoro, huwezi kuisalia humo mjini mwako. Itakubidi uanze hiyo safari yako na ukisha uacha mji wako kiasi cha hiyo Haddi Tarakh-khus moja au zaidi ndipo usali hiyo Sala yako ya kasoro.

7. Watu wa majangwani (Mabedui au Nomades) ambao majumba yao ni mahema (tents) na kazi zao ni kuchunga wanyama na kuzunguka

zunguka, ni lazima wasali sala zao. Hawawezi kusali kasoro.

Angalia:

WATANI—Ni mahali ambapo, mtu ye yote hukaa maisha yake, yaani mahali palipo maskani yake na hana nia ya kuhama kwenda kuishi mahali pengine ila litakapomtokea jambo fulani lenye kumbidi ahame mahali hapo.

Anaruhusiwa kusali Kasoro mtu mwenye watani mbili au zaidi, ikiwa kwa wakati fulani hukaa katika watani moja na wakati mwingine hukaa katika watani wa pili; natuseme miezi sita hapa na miezi sita kule n.k.

Mtu ye yote akisafiri kwenda mahali ambapo masafa yake ni farsakh nane au zaidi, kutoka watani wake basi akiweka Nia ya kukaa mahali hapo siku kumi au zaidi lazima asali kamili, na katika mwezi wa Ramadhani lazima afunge Saumu.

Ikiwa mtu baada ya kuazimia kukaa siku kumi au zaidi na akawahi kusali sala moja ya faradhi ya rakaa nne, na baadaye akabadilisha nia akakaa kasoro kuliko siku kumi, itambidi asali kamili, madamu yupo hapo; na kama nia yake kabadilisha kabla ya kusali rakaa nne, sala ya faradhi, basi hapo atasali Qasr.

Msafiri wa pahali panne, anahiyari ya kusali Qasr au kamili. Kwanza, katika Mas jid-Al-Haram (uliyoko Maka); pili, Masjid AnNabi (S.A.W. uliyoko Madina); tatu; Masjid Al-Kufa (uliyoko Iraq karibu na Naiaf Al-Asnraf); na nne katika Haram ya Imam Hussein bin Ali (A.S. katika nafasi inayolizunguka kaburi lake tukufu katika mji wa Karbala, Iraq). Ijapokuwa imetiliwa nguvu katika sheria ya kusali Qasr; lakini



katika pahali hapa panne tulipokwisha paeleza ni bora kusali kamili.

Sheria ya kufunga Saumu katika mwezi wa Ramadhani, katika pahali hapa panne, lazima usifunge na ulipe baadae.

MUSTAHAB: Ni bora kwa kila msafiri, baada ya kumalizika kila sala ya Qasr, asome mara thelathini (30) hivi:—

SUB-HAANAL-LAAHI WAL-HAMDU-LI-LAAHI  
WALAA ILAAHA ILLA-LLAHU WA-LLAHU-  
AKBAR.

AL-LAAHUM-MA TAQAB-BAL MIN-NAA TAM-  
MAT BIL KHAYR.

“Utukufu wote Wamstahiki Mwenyezi Mungu tu, na Sifa zote njema Zamstahiki Mwenyezi Mungu tu, na hapana mungu ila Mwenyezi Mungu tu, na Mwenyezi Mungu ni Mkubwa.”

“Ewe Mwenyezi Mungu, Tukubalie sisi tumalizie (Sala zetu) kwa heri.”

